

Hrvatski pravopis

inačica za javnu raspravu

Predgovor

Hrvatski pravopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, čija se radna inačica nalazi pred vama, fonološki je s morfonološkim elementima. Fonološki je jer je utemeljen na glasovnome načelu. Prema tome se načelu u hrvatskome piše *natkriti, otpasti, potprogram, raščistiti, svadba, ropski, potkresati*. Morfonološko se načelo primjenjuje onda kad se čuva glasovni sastav tvorbenih sastavnica tako da se ne provode glasovne promjene na morfemskoj granici, tj. vodi se računa o prepoznatljivosti morfema u riječi. Prema morfonološkome se načelu piše *ispodprosječan, jedanput, podcijeniti, podstaviti, podtočka, predsjednik, gradski*.

Ovaj će se pravopis sastojati od dvaju dijelova: od pravopisnih pravila (propisa) te od pravopisnoga rječnika (popisa). U prvome se dijelu s pomoću pravila obrađuju pravopisne teme, a u drugome će se donijeti popis riječi u kojima je kakav pravopisni problem.

U javnu se raspravu upućuje prvi dio *Hrvatskoga pravopisa*, tj. pravopisna pravila. S konačno oblikovanim pravopisnim pravilima uskladit će se pravopisni rječnik.

U pravopisnim smo rješenjima slijedili hrvatsku pravopisnu tradiciju i praksu, pa u načelu nismo mijenjali rješenja jednaka u svim suvremenim pravopisima. Takva smo rješenja mijenjali samo temeljem načela sustavnosti i ovjerenosti u uporabi. Razlog je i posve praktičan: cilj nije bio izraditi pravopis koji će pismene ljude učiniti nepismenima.

Pri rješavanju spornih pitanja vodili smo se ovim načelima:

načelom sustavnosti: Rješenja smo u najvećoj mjeri nastojali oblikovati sustavno, tj. vodeći računa o tome da je sustavnost temelj svake norme, pa tako i pravopisne.

tradicijskim načelom: Pri donošenju rješenja u obzir smo uzimali sve hrvatske pravopise i razmatrali cjelokupnu hrvatsku pravopisnu tradiciju. Katkad su, i zbog tradicijskoga načela i zbog načela izlaženja ususret korisniku, ostavljena i neka rješenja koja se protežu kroz sve ili većinu hrvatskih pravopisa iako bi ih se, npr. temeljem načela sustavnosti, moglo problematizirati.

načelom ovjerenosti i potvrđenosti u uporabi: To je načelo bilo osobito važno pri rješavanju dvostrukosti i oblikovanju odnosa prema njima. Podatke dobivene

pregledavanjem različitih tekstova (**Hrvatska jezična riznica**: riznica.ihjj.hr) i interneta dodatno smo provjeravali, a za sva sporna pravopisna pitanja (dvostrukosti) proveli smo istraživanja u različitim ispitnim skupinama prema pomno sastavljenim upitnicima. Dobivene smo rezultate analizirali i bili su nam vrijedan putokaz u donošenju nekih pravopisnih rješenja.

načelom jednostavnosti: To se načelo očituje u nastojanju da se pravopisne dvostrukosti i iznimke svedu na najmanju mjeru. Određen broj dvostrukih rješenja ostao je i u ovoj radnoj inačici, ali je ograničen na ona rješenja koja uporaba dosad nije razriješila. Načelo jednostavnosti uvijek smo uzimali u obzir zajedno s načelom sustavnosti i tradicijskim načelom.

načelom normativne hijerarhije: Kako bismo dvostrukosti koje se pojavljuju u praksi i u hrvatskim pravopisima sveli na najmanju mjeru, razradili smo sustav koji jedinicama koje se mogu pisati u dvama likovima određuje normativni status. Pri prosudbi normativnoga statusa vodili smo se četirima gore navedenim načelima. S obzirom na normativni status zapisa u pravopisnim pravilima razlikujemo **preporučenu inačicu, dopuštenu inačicu i istovrijedne inačice**.

Preporučena inačica ona je inačica za koju smatramo da temeljem navedenih načela ima normativnu prednost pred drugom inačicom koju navodimo. Tu, preporučenu inačicu preporučujemo za školsku i opću uporabu. Preporučena se inačica nalazi u osnovnome tekstu.

Dopuštena inačica ona je inačica koja temeljem četiriju navedenih načela nema normativnu prednost, ali je zbog tradicije ili čestoće uporabe ne zanemarujemo. Uz takve smo inačice nastojali dati i objašnjenje njihova normativnoga statusa. Primjer su takvih inačica *zadaci, podaci* itd. uz preporučene inačice *zadatci, podatci* ili *grješka, krjepost, pogrješka, strjelica* i *vrjedniji* uz preporučene inačice *greška, krepost, pogreška, strelica* i *vredniji*. Dopuštena se inačica nalazi u napomeni.

U iznimnim slučajevima imamo i **istovrijedne inačice**. One se kao ravnopravne donose u osnovnome tekstu. Ravnopravne su inačice npr. *bregovi* i *brjegovi*, *grehovi* i *grjevovi*, *grešnik* i *grješnik*, *sprečavati* i *sprječavati*, *unapređivati* i *unaprjeđivati*. U napomeni uz riječi koje su tvorenice riječi *grijeh* i u kojima se dopušta pisanje i *e* i *je* iza pokrivenoga *r* nalazi se objašnjenje da je to rješenje doneseno zbog toga što te riječi pripadaju religijsko-moralnomu kontekstu u kojemu su česte u liku *s je*. Ostale istovrijedne inačice smatramo ravnopravnima zbog toga što su obje podjednako potvrđene u uporabi.

Nijedno se načelo ne može primijeniti samo za sebe. Za svako se rješenje pomno

vagalo kojemu načelu i s kojega razloga dati prednost (ako se više njih pokazalo jednakovrijednima).

Stoga smo pri oblikovanju pravila vodili računa i o ovim načelima:

o načelu otvorenosti prema korisnicima: To se načelo očituje u prvome redu u nastojanju da se korisniku pravopisa objasni sve što je bilo predmetom rasprava njegovih autora. Temeljem toga načela u ovoj se radnoj inačici nalaze napomene. Razlikuju se tri vrste napomena:

– objasnidbene napomene u kojima se donosi objašnjenje zašto smo prednost dali određenoj inačici

– napomene pretpostavljene pogreške koje korisniku pravopisa dajemo kako bismo mu olakšali snalaženje u pravopisu

– normativne napomene koje, kako smo već objasnili, određuju normativni status zapisa.

To će načelo u svojoj punini zaživjeti u mrežnome izdanju konačnoga teksta pravopisa koje će uključivati niz poveznica različitih vrsta. Predviđene su poveznice unutar teksta te poveznice na napomene, savjete i pojmovnik. Pojmovnik će korisnicima *Hrvatskoga pravopisa* omogućiti da razumiju svaki jezikoslovni naziv koji upotrebljavamo.

o načelu primjerenosti korisnicima: Velika se pozornost posvećuje primjerenosti korisnicima, tj. svim govornicima hrvatskoga jezika. O tome se vodilo računa pri uporabi nazivlja, donošenju napomena, jezičnih savjeta i uputnica.

o načelu ekonomičnosti: Jedno je od temeljnih načela i načelo ekonomičnosti. Ekonomičnost se nikad ne ostvaruje na račun primjerenosti korisniku. Nastojalo se da se u osnovnome tekstu pravopisa daju kratka i jasna pravila te što veći broj modelnih primjera. Nisu se gomilali istovrsni primjeri kako se tekst ne bi opteretio, a iscrpan popis pravopisno dvojbena riječi nalaziti će se u pravopisnome rječniku. Ekonomičnost će se u konačnoj inačici očitovati i u tome što se u pravopisu nalazi niz poveznica s pomoću kojih se čitatelj upućuje na mjesto na kojemu je pojedini problem iscrpnije objašnjen.

Ovu vam radnu inačicu predajemo u ruke sa željom da zajedničkim nastojanjem dođemo do konačnoga i općeprihvaćenoga *Hrvatskoga pravopisa* te na zadovoljstvo i najšire javnosti i stručne zajednice dovršimo dugo razdoblje pravopisnih previranja.

autori *Hrvatskoga pravopisa*
Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje

SLOVA

Hrvatski jezik bilježi se latiničnim pismom. Hrvatska latinica ima 30 slova – 27 jednoslova i 3 dvoslova (*dž, lj, nj*).

Slova mogu biti velika i mala. Slova hrvatske latinice dolaze po ustaljenu redosljedju ili abecedi:

1.	A a	16.	L l
2.	B b	17.	Lj lj
3.	C c	18.	M m
4.	Č č	19.	N n
5.	Ć ć	20.	Nj nj
6.	D d	21.	O o
7.	Dž dž	22.	P p
8.	Đ đ	23.	R r
9.	E e	24.	S s
10.	F f	25.	Š š
11.	G g	26.	T t
12.	H h	27.	U u
13.	I i	28.	V v
14.	J j	29.	Z z
15.	K k	30.	Ž ž

U pisanju stranih imena i stranih riječi upotrebljavaju se i slova *Q q, W w, X x, Y y*. Pri abecediranju *q* dolazi iza *p*, a *w, x, y* iza *v*.

U pisanju stranih imena i drugih stranih riječi katkad se upotrebljavaju i slova iz drugih latiničnih pisama: *Ä ä, Å å, Ç ç, Ł ł, Ø ø, Ö ö, Ř ř*.

Kad se pišu velikim slovima, dvoslovi se zapisuju na dva načina: *Dž* i *DŽ*, *Lj* i *LJ*, *Nj* i *NJ*. Oblici *Dž*, *Lj* i *Nj*

upotrebljavaju se kao prvo slovo u rečenici ili kao prvo slovo riječi koja se piše velikim početnim slovom.

Oblici *DŽ*, *LJ* i *NJ* upotrebljavaju se kad je cijela riječ napisana velikim slovima.

Nazivi slova hrvatske latinice su: *a, be, ce, če, će, de, dže, đe, e, ef, ge, ha, i, je, ka, el, elj, em, en, enj, o, pe, er, es, eš, te, u, ve, ze, že*.

GLASOVI

Pojedinačni glasovi

Glas č

Glas č nalazi se:

a) u nekim riječima: *bačva, čaša, grč, ječam, ključ, lopoč, mačka, riječ, žuč; bačvar, grčevit, ječmeni, mačji, rječnik, žučni*

b) u svim anglicizmima: *čarter, ček, čip, sendvič; čarterski*

c) u svim talijanizmima: *kapučino, violončelo, čembalo*

d) u mnogim drugim posuđenicama: *čorba, čardak, čamac, čarapa, pončo*

e) prema c i k u osnovi riječi:

☐ u oblicima imenica muškoga roda: *čovjek – čovječe; stric – striče, stričevi, stričevima; suradnik – suradniče; zec – zeče, zečevi, zečevima*

☐ u komparativu i superlativu pridjeva i priloga: *jak – jači, najjači; prijek – preči, najpreči; jako – jače, najjače; prijeko – preče, najpreče*

☐ u oblicima (prezentu, imperativu, aoristu, imperfektu i glagolskome pridjevu trpnom) glagola: *baciti – bačen; klicati – kličem, kličeš, kliče, kličemo, kličete; peći (osnova pek-) – pečem, pečeš, peče, pečemo, pečete; pećah, pećашe, pečasmo, pečaste, pećahu; pečen; povući (osnova povuk-) – povuče; stjecati – stječi, stječimo, stječite; vikati – viči, vičimo, vičite; uvući (osnova uvuk-) – uvučen*

f) prema c i k u tvorbenoj osnovi riječi:

☐ *Karlovac – karlovački, Karlovčanin; konac – končani; novac – novčani, novčić; stric – stričev; zubac – zupčanik; bobica – bobičast; bolnica – bolničar, bolnički; djevojčica – djevojčičin; kuharica – kuharičin; djeca – dječurlija*

☐ *čovjek – čovječanstvo, čovječji; momak – momački, momčad, momčić, momčina, zamomčiti se; oblač – oblačan, oblačić, oblačiti se; otok – otočje; pijesak – pješčanik, pješčara; sanduk – sandučić, sandučina; buka – bučan, bučiti; djevojka – djevojče, djevojčin; genetika – genetičar, genetički; majka – majčin; ruka – ručica, ručatina, ručni; gorak – gorčina, zagorčiti; jak – jačina, jačati; peći (osnova pek-) – pečenje; sjeći (osnova sjek-) – sječa; tući (osnova tuk-) – tučnjava*

Napomena

Iznimke su *liješće* i *triješće* prema *lijeska* i *trjeska* te *plješćem*, *pritišćem* i *stišćem* prema *pljeskati*, *pritisnati* i *stisnati*.

g) u sufiksima:

☐ imeničnim:

-ač: *nosač, osigurač*

-ača: *udavača, brezovača*

-ačina: *deračina, sprdačina*

-čaga: *rupčaga*

-čanin: *Bjelovarčanin, Šibenčanin*

-če: *djevojče, siročče*

-čica: *cjevčica, stvarčica*

-čić: *golupčić, momčić, rupčić*

-čina: *kračina, naivčina, pličina*

-čuga: *kamenčuga*

-ečak: *grmečak*

-ič: *branič, gonič, ribič, teklič, vodič*

-ičak: *grmičak, plamičak*

-ičar: *dijabetičar, higijeničar*

-ičić: *gospodičić*

-ičina: *dobričina*

-ična: *sestrična*

-jača: *krpenjača, sjevernjača*

-ničar: *povjesničar*

☐ pridjevnim:

-ačak: *dugačak*

-ački: *zagrebački*

-ičan: *alergičan, nostalgičan*

-ičast: *bjeličast, plavičast*

-ički: *biciklistički, turistički*

☐ glagolskim:

-ačiti: *prednjačiti*

☐ priložnim

-ačke: *naglavačke, naopačke*

h) u slavenskim patronimima i prezimenima sa završetkom -ič: *Lav Nikolajević Tolstoj, Oton Župančić*

i) u nekim kajkavskim zemljopisnim imenima: *Bedekovčina, Globočec, Špičkovina, Začretje, Pantovčak*.

Napomena

Zbog potvrđenosti u uporabi obaju likova može se pisati: *Budinščina* (u skladu s mjesnim izgovorom) i *Budinščina* (u skladu sa standardnojezičnom normom), *Ferenščica* i *Ferenščica*, *Medveščak* i *Medveščak*, *Peščenica* i *Peščenica*, *Vugrinščak* i *Vugrinščak*, *Konjščina* i *Konjščina*. Neka se kajkavska zemljopisna imena uobičajilo pisati s č: *Budinščak, Nedelišće, Trakoščan, Veliko Trgovišće*.

Odnosni pridjev od zemljopisnoga imena *Baška* glasi *bašćanski*.

Glas ć

Glas ć nalazi se:

a) u nekim riječima: *ćelav, ćud, gaće, kći, leća, maćeha, mećava, moć, noć, obećati, odjeća, peć, pomoć, sreća, tisuća, voće; ćelavac, ćudljiv, kćerin, maćehin, moćan, noćni, obećanje, tisućiti, voćnjak*

b) u glagolskome prilogu sadašnjem: *pišući, pjevajući, plešući, plivajući, radeći, smijući se*

c) prema *t* u osnovi riječi:

- ☐ u instrumentalu imenica ženskoga roda: *mladost – mladošću, smrt – smrću*
- ☐ u komparativu i superlativu pridjeva i priloga: *ljut – ljuci, najljuci; žut – žuci, najžuci; ljuto – ljuće, najljuće*
- ☐ u oblicima (prezentu, imperativu, imperfektu, glagolskome pridjevu trpnome) glagola: *kretati – krećem, krećeš, kreće, krećemo, krećete, kreću; pratiti – praćah, praćaše, praćasmo, praćaste, praćahu; prešutjeti – prešućen; skratiti – skraćen; šaptati – šapćem, šapćeš, šapće, šapćemo, šapćete, šapću; šapći, šapćimo, šapćite*

d) prema *t* i *đ* u tvorbenoj osnovi riječi:

- ☐ *list – lišće; brat – braća; pamtiti – pamćenje; cvijet – cvijeće; kost – koščurina, koščat, koščica*
- ☐ *smeđ – smečkast*

e) u infinitivu glagola na *-ći*: *leći, peći, pobjeći, reći, stići*

f) u sufixsima:

- ☐ imeničnim:
 - ać: *golać*
 - aća: *mokraća*
 - ačica: *spavačica, oračica, kopačica*

Napomena

Razlikuje se:

spavačica 'haljina za spavanje' i *spavačica* 'žena koja spava'
oračica 'sprava za oranje; zemlja koja se ore' i *oračica* 'žena koja ore'
kopačica 'sprava za kopanje' i *kopačica* 'žena koja kopa'.

- bać: *zelembać*
- čić: *golupčić, rupčić*
- dać: *crvendać, srndać*
- ičić: *gospodičić*
- ić: *mravić, gradić, bratić, plemić, mladić, slabić, ljutić, sladić, sljepić*
- oća: *čistoća, hladnoća*
- ☐ pridjevnim:
 - aći: *plivaći, šivaći, pletaći, jedaći*
 - eći: *pileći, pureći, juneći*
 - ećiv: *molećiv*
- ☐ priložnim:
 - oć: *jednoć, nekoć*

g) u prezimenima sa završetkom *-ić* ili *-čić*: *Anić, Habledić, Jambrešić, Markovčić, Mihanović*

h) u nekim zemljopisnim imenima: *Desinić, Draganić, Okić, Zaprešić* i izvedenicama od tih imena: *desinički, draganički, okićki, zaprešićki*

i) u pridjevu *bašćanski*.

Glas dž

Glas *dž* nalazi se:

a) u turcizmima: *džamija, džep, džezva, džihad, feredža,*

hodža; džepni, hodžin

b) u anglizmima: *bridž, džem, džemper, džentlmen, džip, džokej, džungla; džentlmenski, džokejski*

c) ispred *b*:

- ☐ prema osnovnome č: *jednačiti – jednadžba; naručiti – narudžba; svjedočiti – svjedodžba*
- ☐ prema osnovnome c: *promicati – promidžba*

d) u riječima tvorenim sufixsom *-džija*: *bundžija, buregdžija, čevabdžija, galamdžija.*

Glas đ

Glas *đ* nalazi se:

a) u nekim riječima: *anđeo, đak, đakon, đavao, đon, đumbir, đurđica, đuveč, hrđa, lađa, Mađarska, smuđ; anđeoski, anđelak, anđelčić, đavolica, đavolski, hrđav, mađarski*

b) u talijanizmima: *đenovski, đenovljanin*

c) prema *d* u osnovi riječi:

- ☐ u oblicima imenica: *glad – gladu*
- ☐ u komparativu i superlativu pridjeva: *lud – luđi, najluđi; mlad – mlađi, najmlađi*
- ☐ u oblicima glagola (u prezentu, imperativu, imperfektu, glagolskome pridjevu trpnom): *glodati – glođem, glođeš, glođe, glođemo, glođete, glođu; glođi, glođite; osloboditi – oslobođen; prebroditi – prebrođen; zalediti – zaleđen; žudjeti – žuđah*

d) u oblicima glagola *ući, proći, naći* itd.: *ući – uđem, uđeš, uđe, uđemo, uđete, uđu; uđi, uđite, uđoh, uđe, uđe, uđosmo, uđoste, uđuše*

e) u tvorenicama prema *d* u tvorbenoj osnovi riječi: *brdo – brđanin; grozd – grožđe, zalediti – zaleđivati; uštedjeti – ušteđevina; grad – predgrađe; rod – rođak.*

Glas j

Između dvaju samoglasnika glas *j* izgovara se i piše:

a) u osnovi riječi između samoglasnika, u oblicima tih riječi i u tvorenicama od tih riječi:

- ☐ *i-a*: *Azija (Azije, Aziji..., azijski), gladijator, socijalist, materijalizam, stevija (stevije, steviji..., stevijin)*

Napomena

Riječ *prijanjati* piše se bez umetnutoga *j*.

- ☐ *i-e*: *dijeta, higijena, principijelan, orijent, pijetet*
- ☐ *i-i*: *šijit*
- ☐ *i-u*: *milijun, špijun, radijus*

b) u imperativu: *nalij, pij, smij se, dobij, razbij*

c) između *e* i *a* na kraju posuđenica: *epopeja, ideja, matineja, livreja, ureja, apneja, dražeja, orhideja*

d) iza *i* i *e* na kraju nekih posuđenica: *ajnstajnij, kirij, klišej, komunikej, raderfordij*

e) u sklonidbi i tvorbi posvojnih pridjeva od riječi koje završavaju glasom ili skupinom glasova:

☐ *-i*, bez obzira na to je li riječ o:

☐ posuđenicama: *alibi – alibija, alibiju...; bonsai – bonsajija, bonsaiju...; taksí – taksija, taksiju...; reiki – reikija, reikiju...; žiri – žirija, žiriju...*

☐ stranim riječima (bez obzira na to kako se završni glas *i* bilježi): *celebrity – celebrityja, celebrityju..., celebrityjev; fengšui – fengšuija, fengšuiju...*

☐ hrvatskim imenima i nadimcima: *Miki – Mikija, Mikiju..., Mikijev; Toni – Tonija, Toniju..., Tonijev*

☐ stranim imenima (bez obzira na to kako se završni glas *i* bilježi): *Atlee – Atleeja, Atleeju..., Atleejev; Camus – Camusja, Camusju..., Camusjev; Chelsea – Chelseaja, Chelseaju..., Chelseajev; Denis [Deni] – Denisja, Denisju..., Denisjev; Dubai – Dubajija, Dubajiju...; Eddie – Eddieja, Eddieju..., Eddiejev; Iši – Išija, Išiju..., Išijev; Kennedy – Kennedyja, Kennedyju..., Kennedyjev; Sakai – Sakajija, Sakajiju..., Sakajjev; Verdi – Verdija, Verdiju..., Verdijev*

Napomena

Ime *Nagy* [nađ] ne završava glasom *i*. Stoga se oblici imena *Nagy* pišu bez *j* između osnove i nastavka: *G Nagyja, D Nagyu...*, a posvojni je pridjev *Nagyjev*.

☐ *-io*, bez obzira na to je li riječ o:

☐ posuđenicama: *radio – radija, radiju...; studio – studija, studiju...; trio – trija, triju*

☐ stranim riječima: *portfolio – portfolija, portfoliju*

☐ imenima: *Antonio – Antonija, Antoniju..., Antonijev; Mario – Marija, Mariju..., Marijev; Tokio – Tokija, Tokiju...*

Napomena

Ime *Boccaccio* [bokačo] ne završava skupinom glasova *io*. *I* je znak da se ispred njega čita nepčanic te se između toga nepčanika i nastavka ne ostvaruje glas *j*. Stoga se oblici imena *Boccaccio* pišu bez *j* između osnove i nastavka: *Boccaccia, Boccacciu...*, a posvojni je pridjev *Boccacciov*. Isto vrijedi i za imena tipa *Giorgio* [đorđo], *Giorgia, Sergio* [serđo], *Sergia* te imenice *adagio, adagia; solfeggio, solfeggjo* itd.

☐ *-ia*, bez obzira na to je li riječ o:

☐ stranim imenima: *Maria – Marije, Mariji..., Marijin; Mia – Mije, Miji..., Mijin; Nokia – Nokije, Nokiji..., Nokijin; Virginia – Virginije, Virginiji..., Virginijin*

☐ stranim riječima: *pizzeria – pizzerije, pizzeriji...*

Napomena

Imena *Brescia* [breša], *Foggia* [fođa], *Perugia* [peruđa] ne završavaju skupinom glasova *ia*. *I* je znak da se ispred njega čita nepčanic te se između toga nepčanika i nastavka ne ostvaruje glas *j*. Stoga se oblici tih imena pišu bez *j* između osnove i nastavka: *Brescie, Foggie, Perugia, Brescii, Foggii, Perugii*. Ime *Gaia* čita se [gaja], tj. *i* se čita kao *j*, pa se u sklonidbi i posvojnime pridjevu ne umeće *j*: *Gaie, Gaii, Gaiin*.

f) u sklonidbi i u tvorbi posvojnih pridjeva od pokrata na:

☐ *-i*: *FOI – FOI-ja, FOI-ju..., FOI-jev*

☐ *-io*: *AUDIO – AUDIO-ja, D AUDIO-ju..., AUDIO-jev*

☐ *-ia*: *CIA – CIA-je, CIA-ji..., CIA-jin*.

Između dvaju samoglasnika glas *j* ne izgovara se i ne piše:

a) u riječima u kojima je *o* nastao od *I*: *bio, činio, dioba, htio* (ali *htjela*), *mio, volio* (ali *voljela*), *želio* (ali *željela*)

b) između samoglasnika *i* i *o* u posuđenicama: *sociologija, patriot, violina, kamion, avion*

c) u stranim složenicama s *di-*: *diamin, diarhija* (drugo su riječi s *dija-*: *dijabetičar, dijafragma, dijalekt*)

d) u sklonidbi i u tvorbi posvojnih pridjeva od imena na:

☐ *-ea*: *Andrea – Andree, Andrei..., Andrein; Dorotea – Dorotee, Dorotei..., Dorotein; Ikea – Ikee, Ikei..., Ikein; Lea – Lee, Lei..., Lein; Matea – Matee, Matei..., Matein; Tea – Tee, Tei..., Tein*

☐ *-eo*: *Cameo – Camea, Cameu..., Cameov; Mateo – Matea, Mateu..., Mateov, Teo – Tea, Teu..., Teov*

e) u sklonidbi i u tvorbi posvojnih pridjeva od pokrata na:

☐ *-ea*: *IAEA – IAEA-a, IAEA-u..., IAEA-ov*

☐ *-eo*: *UNEO – UNEO-a, UNEO-u..., UNEO-ov*.

Glasovi u dodiru

Glasovi se pri dodiru s drugim glasovima u govoru katkad mijenjaju ili ispadaju. Te se promjene katkad bilježe u pismu.

Jednačenje po zvučnosti

S obzirom na to titraju li pri izgovoru glasnice, suglasnici se dijele na zvučne i bezvučne. U tablici su prikazani parovi zvučnih i bezvučnih suglasnika:

zvučni	b	d	g	z	ž	dž	đ	-	-	-
bezvučni	p	t	k	s	š	č	ć	c	h	f

Suglasnici različiti po zvučnosti zbog jednostavnosti izgovora jednače se u suglasničkim skupinama tako da se prvi suglasnik mijenja u svoj par kako bi se izjednačio po zvučnosti s drugim suglasnikom. U jednačenju po zvučnosti ne sudjeluju zvonačnici: *m, n, nj, l, lj, j, v, r*.

Jednačenje po zvučnosti provodi se:

a) ako se zajedno nađu dva suglasnika od kojih je prvi zvučni, a drugi bezvučni: *beskofeinski* (< bez + kofeinski), *bespravni* (< bez + pravni), *golupčić* (< golub + čič), *otpasti* (< od + pasti), *pothodnik* (< pod + hodnik), *potpaliti* (< pod + paliti), *prethoditi* (< pred + hoditi), *pretklijetka* (< pred + klijetka), *pretkutnjak* (< pred + kutnjak), *pretpotpni* (< pred + potopni), *pretprijamni* (< pred + prijamni), *pretprijava* (< pred + prijava), *pretpristupni* (< pred + pristupni), *ropstvo* (< rob + stvo)

b) u nekim stranim riječima koje počinju s *ab-*, *ob-* i *sub-*: *apsolvent*, *apsces*, *apscisa*, *apsolut*, *apsolutist*; *opservacija*, *opservatorij*, *opsesija*, *opskurnost*, *opstrukcija*; *supfebrilan*, *supskripcija*, *supstandard*, *supstantiv*, *supstitucija*, *supstrat*

Napomena

Jednačenje po zvučnosti ne provodi se u riječima stranoga podrijetla koje počinju sa *sub-* iza kojega slijedi glas *p* i s *ad-*: *subpapilaran*, *subpolaran*; *adherencija*, *adhezija*, *adpozicija*, *adstrat*.

c) ako se zajedno nađu dva suglasnika od kojih je prvi bezzvučni, a drugi zvučni: *narudžba* (< naruč + ba), *primjedba* (< primjet + ba), *rendgen* (rent + gen), *svadba* (< svat + ba), *svagdanji* (< svak + danji), *svjedodžba* (< svjedoč + ba), *združiti* (< s + družiti).

Napomena

Jednačenje po zvučnosti treba dosljedno bilježiti i u sklonidbi imena i tvorbi od imena, npr. *Dabac* – *Dapca*, *Dapčev*. Temeljni lik imena pravopis ne propisuje, npr. *Vlatko* (*Vlatka*, *Vlatku...*; *Vlatkov*) i *Vladko* (*Vladka*, *Vladku...*; *Vladkov*), *Zupčić* i *Zubčić*.

Jednačenje po zvučnosti ne bilježi se:

a) kad je *d* ispred:

☐ *c*: *podcijeniti*, *podcrtati*

☐ *č*: *odčepiti*, *odčitati*, *podčiniti*

☐ *ć*: *odćurlikati*

☐ *s*: *brodski*, *gradski*, *podsvijest*, *predsjednik*, *predstava*, *predstavnik*, *sredstvo*, *srodstvo*, *sudski*, *sudstvo*

☐ *š*: *podšivati*

b) iza prefiksa *ispod-* i *iznad-*: *ispodprosječan*, *iznadprosječan*

c) u riječima stranoga podrijetla koje počinju s *ad-*: *adherencija*, *adhezija*, *adpozicija*, *adstrat*

d) u riječima stranoga podrijetla koje počinje sa *sub-* iza kojega slijedi glas *p*: *subpapilaran*, *subpolaran*

e) u nekim riječima stranoga podrijetla: *bredpitovski*, *gangster*, *Habsburgovci*

f) u nekim zemljopisnim imenima: *Josipdol*, *Križpolje*

g) kad bi se izvedenica previše udaljila od osnovne riječi: *podtočka* (a ne *pottočka* ili *potočka*), *ušetati se* (a ne *ušetati* jer *ušetati* ima drugo značenje).

Jednačenje po mjestu tvorbe

Suglasnici različiti po mjestu tvorbe zbog jednostavnijega se izgovora jednače u suglasničkim skupinama tako da se prvi suglasnik skupine zamjenjuje suglasnikom koji je po mjestu tvorbe jednak drugomu suglasniku skupine. Zubnounsni suglasnik *n* ispred dvousnenoga suglasnika *b* prelazi u dvousneni suglasnik *m*, a nenepčani suglasnici *s*, *z* i *h* ispred nepčanih suglasnika *š*, *ž*, *ć*, *č*, *dž*, *đ*, *lj*, *nj*, *j* prelaze u nepčane suglasnike *š* i *ž*. U gornjemu retku tablice prikazani su glasovi koji se mijenjaju, a u donjemu glasovi u koje se mijenjaju:

nenepčani suglasnici	s	z	h	zubnounsni	n
nepčani suglasnici	š	ž	š	dvousneni	m

Jednačenje po mjestu tvorbe bilježi se:

a) kad se nenepčani suglasnici *s*, *z*, *h* nađu ispred nepčanih suglasnika *š*, *ž*, *ć*, *č*, *dž*, *đ*, *lj*, *nj*, *j*: *oraščić* (orah + čić), *snalažljiv* (snalaz + lživ)

Napomena

Jednačenje po mjestu tvorbe ne provodi se kad su *s* i *z* završni suglasnici prefiksa: *izljubiti*, *razljutiti*, *sljubiti se*.

b) kad se *n* nađe ispred *b*: *bombon*, *činiti* – *čimbenik*, *obrana* – *obrambeni*, *prehrana* – *prehrambeni*, *stan* – *stambeni*, *zelen* – *zelembać*.

Jednačenje po mjestu tvorbe ne bilježi se:

a) ako suglasnik *n* ispred *p* i *b* završava prefiks ili prvi član složenice: *izvanbrodski izvanparnični*

b) ako se suglasnik *n* ispred *p* ili *b* nalazi na granici dviju osnova: *crvenperka*, *jedanput*, *stranputica*, *vodenbuba*, *vodenbuha*

c) u stranim riječima koje su preuzete s *n*: *nanbudo*.

Ispadanje glasova

Ispadanje suglasnika

Do ispadanja suglasnika dolazi u nekim suglasničkim skupinama.

Ne bilježi se:

a) jedan suglasnik kad se dva ista suglasnika nađu jedan do drugoga: *bez + zvučan* > *bezzvučan*, *pred + dvor + je* > *predvorje*

b) *t* ili *d* u skupinama *stn*, *zdn* u oblicima i izvedenicama od domaćih riječi: *mastan* – *masna* – *masno* – *masni*; *most* – *mosni*; *nuždan* – *nužna* – *nužno* – *nužni*; *slastan* – *slasna* – *slasno* – *slasni*; *vjerojatnost* – *vjerojatnosni*

Napomena

Kad imaju razlikovnu ulogu, *t* i *d* se bilježe:

grozdni (< grozd) *grozni* (< grozan)

prstni (< prst) *prsn* (< prsa)

ustni (< usta) *usni* (< usna)

vrstni (< vrsta) *vrsni* (< vrstan)

T i *d* zadržavaju se u pismu i u tvorenica koje bi se previše udaljile od tvorbene osnove: *mošt* – *moštini*, a ne *mošni*.

c) *t* ili *d* u izvedenicama osim posvojnih pridjeva i umanjenica od imenica na *-dak*, *-tak*, *-dac*, *-tac*, *-tka* u kojima je samoglasnik *a* nepostojani: *pače* ('mlado od patke' za razliku od *patče* – vokativ od *patka*), *želučani*

d) u oblicima imenice *otac* i izvedenicama od te imenice: *otac* – *oca*, *ocu...*, *očev*, *očinski*; *praotac* – *praoci*, *praočev*.

Bilježi se:

a) *t* ili *d* u skupinama *stn*, *zdn* u izvedenicama od stranih riječi: *aoristni*, *ametistni*, *azbestni*, *balastni*, *damastni*, *kontrastni*, *protestni*, *tekstni*, *testni*, *tvistni*

b) *t* ili *d* u oblicima imenica muškoga roda koje završavaju na *-dak*, *-tak*, *-dac*, *-tac* u kojima je samoglasnik *a* nepostojani:
 ☐ *bitak – bitci*, *hitak – hitci*, *jadak – jadci*, *kutak – kutci*, *letak – letci*, *listak – listci*, *metak – metci*, *mladak – mladci*, *patak – patci*, *petak – petci*, *svetak – svetci*, *svitak – svitci*, *tetak – tetci*, *vještak – vještci*, *zadak – zadci*
 ☐ *predak – predci*, *sudac – sudci*, *svetac – svetci*

Napomena

Oblici imenica *predak*, *sudac* i *svetac* mogu se pisati i: *preci*, *suci*, *sveci*.

☐ *Babogredac – Babogredci*, *curetak – curetci*, *dovratk – dovratci*, *domorodac – domorodci*, *jednogodac – jednogodci*, *konjovodac – konjovodci*, *nacrta – nacrcti*, *nadomjestak – nadomjestci*, *naplatak – naplatci*, *oblutak – oblutci*, *očevidak – očevidci*, *osnutak – osnutci*, *otkidak – otkidci*, *podbradak – podbradci*, *predmetak – predmetci*, *pregradak – pregradci*, *privitak – privitci*, *razgodak – razgodci*, *trogodac – trogodci*, *umetak – umetci*, *uradak – uradci*, *zalistak – zalistci*, *zabatak – zabatci*
 ☐ *desetak – desetci*, *dobitak – dobitci*, *dotatak – dodatci*, *dohodak – dohodci*, *dovršetak – dovršetci*, *gubitak – gubitci*, *imetak – imetci*, *izuzetak – izuzetci*, *izvadak – izvadci*, *napitak – napitci*, *nedostatak – nedostaci*, *ostatak – ostatci*, *otpadak – otpadci*, *podatak – podatci*, *probitak – probitci*, *svršetak – svršetci*, *trenutak – trenutci*, *užitak – užitci*, *zadatak – zadatci*, *zgoditak – zgoditci*, *želudak – želudci*

Napomena

U oblicima dvosložnih imenica muškoga roda koje završavaju na *-dak*, *-tak*, *-dac*, *-tac* u kojima je samoglasnik *a* nepostojani, *d* i *t* u pismu se ne izostavljaju jer bi u slučaju njihova izostavljanja često došlo do istih oblika riječi različita značenja: *peci* prema *petak* i *peći*, *reci* prema *redak* i *reći*, *teci* prema *tetak* i *teći* i do udaljavanja od temeljnoga oblika. Ako se od dvosložnih riječi tvore prefiksalne tvorenice, *d* i *t* također se bilježe, npr.: *bitci* i *nebitci*, *kutci* i *zakutci*. Zbog sustavnosti isto pravilo vrijedi i za višesložne imenice, pa se *t* i *d* i u njima bilježe.

Kod iznimno čestih višesložnih riječi zbog tradicijskih se razloga i čestoće uporabe dopušta i izostavljanje *t* i *d*: *deseci*, *dobici*, *dodaci*, *dohoci*, *dovršeci*, *gubici*, *imeci*, *izuzeci*, *izvaci*, *napici*, *nedostaci*, *ostaci*, *otpac*, *podaci*, *probi*, *svršeci*, *trenuci*, *užici*, *zadaci*, *zgodici* te *želuci*. Isto se pravilo odnosi i na izvedenice od tih riječi, npr. *preostatak* – *preostaci*, *zaostatak* – *zaostaci*.

Način na koji se riječ zapisuje ne utječe na izgovor riječi.

c) *t* u dativu i lokativu imenica ženskoga roda na *-tka*: *bitci*, *pripovijetci*

Napomena

U dativu i lokativu imenica ženskoga roda na *-tka* često su mogući dvostruki oblici: *bitci* i *bitki*, *pripovijetci* i *pripovijetki*. Prednost se daje nesibilariziranim oblicima *bitki* i *pripovijetki*.

d) *t* ili *d* u umanjenicama imenica na *-tka*, *-tak*, *-dak*, *-tac*, *-dac*: *imetčić*, *krletčica*, *motčica*, *pripovjetčica*, *trenutčić*, *uradčić*

e) *t* ili *d* u posvojnim pridjevima imenica na *-tka*, *-tak*, *-dak*, *-tac*, *-dac*: *Babogredčev*, *mladčev*, *sudčev*, *svetčev*.

Napomena

Posvojni pridjevi od imenica *sudac* i *svetac* mogu se pisati i: *sučev* i *svečev*.

f) *j* u superlativu pridjeva kojima komparativ počinje glasom *j*: *najjači*, *najjednostavniji*

g) jedan suglasnik kad se dva ista suglasnika nađu jedan do drugoga u nekim tvorenica: *dvadesettrećina*, *hiperrealističan*, *izvannastavni*, *nadržavni*, *nuzzarada*, *poddijalekt*, *preddušnični*.

Ispadanje samoglasnika

Ako se u riječi nađu dva ista samoglasnika, ne dolazi do ispadanja: *Bilbao – Bilbao*, *crnook*, *kakao – kaka*, *kooperacija*, *koordinacija*, *vakuum*.

Ako bi se tri ista samoglasnika trebala pisati zaredom, pišu se samo dva: *Joensuu – Joensuuu* > *Joensuu*, *Yahoo – Yahooov* > *Yahoov*.

Dvoglasnik ie

Ako je dvoglasnik *ie* dug, piše se *ije*: *bijel*, *dijete*, *krijesnica*, *lijek*, *lijep*, *miješati*, *miješalica*, *mlijeko*, *mliječni*, *obavijestiti*, *odijelo*, *osmijeh*, *prijeglas*, *prijelaz*, *prijepis*, *prijevara*, *podsmijeh*, *procijep*, *riječ*, *slijev*, *snijeg*, *stijenka*, *svijet*, *tijek*, *tijekom*, *Tijelovo*.

Napomena

U nekim rijetkim slučajevima piše se *je* iako je dvoglasnik *ie* dug, npr. *mjestā* (G mn.), *premještati*, *vjernost*, *zdelā* (G mn.).

Ako je dvoglasnik *ie* kratak, piše se *je*: *bljesak*, *bljeskati*, *cvjetni*, *cvjetnjak*, *djed*, *izgorjeti*, *pjev*, *razumjeti*, *smjer*, *rječnik*, *savjet*, *sljedeći* (pridjev), *smješko*, *snježni*, *svjetlo* (imenica), *vjesnik*. U oblicima riječi i pri tvorbi riječi katkad dolazi do kraćenja ili duljenja dvoglasnika.

Kraćenje dvoglasnika

Dvoglasnik se uvijek krati:

a) u nesvršenim glagolima na *-ivati* i *-avati*: *dodijeliti* – *dodjeljivati*, *pobijediti* – *pobjeđivati*, *upotrijebiti* – *upotrebljavati*

b) u komparativu i superlativu pridjeva i priloga: *bijel* – *bjelji*/*bjeliji*, *najbjelji*/*najbjeliji*, *bijelo* – *bjelje*/*bjelije*, *najbjelje*/*najbjelije*; *lijep* – *ljepši*, *najljepši*; *svijetao* – *svjetliji*, *najsvjetliji*

c) u imenicama ženskoga roda s proširenom osnovom u genitivu množine: *dvocijevka* – *dvocjevaka*, *pripovijetka* – *pripovjedaka*

d) u složenicama u kojima se dvoglasnik nalazi ispred naglaska: *bljedocrven*, *svjetložut*, *zvjerozradica*.

Kad se krati, dvoglasnik se zamjenjuje s *je* ili *e*. Dvoglasnik

koji se krati zamjenjuje se s *je* ako se ispred njega ne nalazi pokriveni *r*, tj. *r* kojemu prethodi suglasnik iza kojega nije morfemska granica.

Napomena

Pisanje *je* ili *e* iza pokrivenoga *r* nije u pravome smislu pravopisni problem jer do dvostrukosti dolazi u izgovoru. Onaj tko piše *bezgrešan, grešan, grešnica, grešnik* trebao bi te riječi tako i izgovarati, a onaj tko piše *bezgrješan, grješan, grješnica, grješnik* trebao bi te riječi tako izgovarati.

Do kraćenja dolazi:

a) u tvorbi: *zvijer – zvjerad; riječ – rječnik; rijeka – rječica; cvijet – cvjetić* (ali: *kolijevka – kolijevčica*), *ozlijediti – ozljeda; lijevati – lijevač; plijeniti – pljenidba; lijep – ljepuškast; vijest – vjesnik*

b) u dugoj množini imenica koje nemaju dugouzlazni naglasak u genitivu jednine (N *cvijēt*, G *cvijēta*, N mn. *cvjētovi*, pridjev *cvjetni*): *bregovi/brjegovi, crepovi/crjepovi, grehovi/grjehovi, kresovi/krjesovi, ljerovi, ljesovi, ljevovi, sljevovi, smjehovi, snjegovi, vjekovi, vresovi/vrjesovi, ždrebovi/ždrjebovi*.

Pokriveni je *r* glas *r* kojemu prethodi suglasnik iza kojega nije morfemska granica i iza kojega se nalazi kratak refleksi dvoglasnika *ie* (*e* ili *je*).

Iza pokrivenoga *r* piše se *e* (a ne *je*):

a) u riječima koje pripadaju tvorbenomu gnijezdu ovih riječi:
brijeg: brežuljak, bregovit
brijest: brestić, brestovina
crijep: crepić, crepar
drijemati: dremljiv, dremuckati
grijeh: greška, pogreška
krijepiti: krepak, krepost, okrepljivati, okrepa
naprijed: napredak, naprednost, napredovati, naprednjački
prijek: naprečac, prečica, opreka, prepreka, zapreka
privrijediti: privreda, privredni, privrednik
strijela: strelica, streljaštvo, streljač, streljivo
trijebiti: istrebljenje, istrebljivati
trijeska: trešćica
upotrijebiti: upotreba, upotrebljiv, upotrebljivost, zloupotreba
vrijediti: povređivati, povreda, uvreda, vredniji, vrednovanje
ždrijeb: ždrebiti

Napomena

Zbog potvrđenosti u uporabi može se pisati i *grješka, krjepost, pogrješka, strijelica* i *vredniji*.

b) u oblicima i tvorenicama od:

vrijeme: vremena; vremenski, poluvremena, nevremena
ždrijebe: ždrebeta; ždrebita.

Iza pokrivenoga *r* može se pisati i *e* i *je*:

a) u oblicima jednosložnih imenica muškoga roda koje nemaju dugouzlazni naglasak u genitivu jednine: *brijeg – bregovi* i

brjegovi, crijep – crepovi i crjepovi, grijeh – grehovi i grjehovi, krijes – kresovi i krjesovi, vrijes – vresovi i vrjesovi, ždrijeb – ždrebovi i ždrjebovi

b) u tvorenicama od riječi:

☒ *grijeh: bezgrešan i bezgrješan, grešan i grješan, grešnica i grješnica, grešnik i grješnik*

Napomena

U navedenim tvorenicama od riječi *grijeh* dopušta se pisanje obaju likova s *je* jer likovi s *je* pripadaju religijsko-moralnomu kontekstu i u njemu su česti.

☒ *sprječiti: sprečavati i sprječavati, sprečavanje i sprječavanje*

☒ *unaprijediti: unapređivati i unaprjeđivati, unapređenje i unaprjeđenje*.

Iza *r* izgovara se i piše *je* u riječi *ogrjev*.

Napomena

Nije riječ o pokrivenome *r*, pa se čuva skupina *rj*:

u prefiksanim izvedenicama na granici s prefiksom: *odrješenje, razrjeđivanje, razrjeđivač, razrješavati, razrješiv* osim riječi *izreka* i *uzrečica*.

kad se ispred skupine *rje* nalazi samoglasnik: *gorjeti, korjenčić, korjenit, porječje, starjeti*

kad se skupina *rje* nalazi na početku riječi: *rječica, rječina, rječit, rječitost, rječkati se, rječnik, rjeđi, rješavati, rješenje*.

Dvoglasnik se ne krati i ne zamjenjuje s *je* ili *e* u dugoj množini imenica koje imaju dugouzlazni naglasak u genitivu jednine (N *brijēst*, G *brijēsta*, N mn. *brijēstovi*): *brijestovi, dijelovi, drijenovi, lijekovi, tijekovi, trijemovi*.

Duljenje dvoglasnika

Dvoglasnik se najčešće dulji:

a) u oblicima glagola *sjeći* i glagola izvedenih od glagola *sjeći*: *posjeći – posiječem, sjeći – siječem*

b) u nesvršenim glagolima (prema svršenima): *dogorjeti – dogorijevati, dospjeti – dospijevati, izletjeti – izlijetati, izliti – izlijevati, leći – lijegati, odoljeti – odolijevati, razumjeti – razumijevati, zastarjeti – zastarijevati*.

Napomena

Glagoli koji u osnovi imaju riječi *mjesto, mjera, sjesti* i *sjena* nikad se ne pišu s *ije*: *izmjeriti, mjeriti, namjestiti, namještatati, odmjeriti, premjeriti, smjestiti, smještatati, zamjeriti, zamjerati, zamjeriti se, zamjerati se, sjedati, presjedati, presjesti, nasjesti*.

VELIKO I MALO POČETNO SLOVO

Veliko početno slovo

Velikim se početnim slovom pišu:

- ☑ prva riječ u rečenici i u navodu
- ☑ imena
- ☑ riječi iz poštovanja i počasti.

Napomena

Kad postoji dvojba o tome treba li što pisati velikim ili malim početnim slovom, bolje je upotrijebiti malo početno slovo u skladu s načelom da se riječi, osim onih koje su obuhvaćene pravilom o velikome početnom slovu, u hrvatskome jeziku pišu malim početnim slovom.

Prva riječ u rečenici i u navodu

Velikim se početnim slovom piše:

- a) prva riječ u rečenici i u navodu:
- ☑ *Danas je vedar dan. Ona je izvrsna učenica.*
 - ☑ *Marko je rekao: „Donesi mi tu knjigu.“*

Napomena

Malim se početnim slovom piše nastavak navoda u upravnome govoru kad se navod razdvoji rečeničnim dijelom koji mu ne pripada:

„Profesore,“ upitao je učenik, „nije li sat već završio?“

Malim se početnim slovom piše prva riječ u novome retku iza pozdrava ili obraćanja u vokativu kad se iza njega nalazi zarez: *Poštovani gospodine, na Vaš upit odgovaramo...*

- b) kratica na početku rečenice: *Dr. sc. kratica je za doktor znanosti., ltd. je kratica za i tako dalje.*

Imena

Osobna imena, prezimena i nadimci

Velikim se početnim slovom pišu:

- a) sva jednorječna osobna imena, prezimena i nadimci: *Ana, Matija, Ema, Katarina, Ivan, Antunović, Brezak, Kovačec, Goga, Žac, Žuti*

- b) sve riječi u višerječnim osobnim imenima, prezimenima, nadimcima i perifrznim imenima osim odnosne zamjenice, prijedloga, veznika i člana ako se izvorno piše malim početnim slovom:

☑ *Petar Krešimir, Juraj Dalmatinac, Adolfo Veber Tkalčević, Miroslav Krleža, Blaž Juraj Trogiranin, Janko Polić Kamov, Marin Držić Vidra, Nikola Šubić Zrinski, Karlo Veliki, Aleksandar Veliki, Sulejman Prvi Veličanstveni, Karlo Debeli (Karlo Treći), Ivan Grozni (Ivan Četvrti), Rikard Lavljeg Srca (Rikard Treći), Vincent iz Kastva, Tales iz Mileta, Ivan bez Zemlje, Bik koji Sjedi, Ludi Konj, Crveni*

Oblak, Zlatan Stipišić Gibonni, Marija Jurić Zagorka, Ivana Vrdoljak Vanna

☑ *Vincent van Gogh, Markantun de Dominis, Charles de Gaulle, Ferdinand de Saussure, Herbert von Karajan, Pedro Calderón de la Barca, Leonardo da Vinci, Robert de Niro; Ardelio Della Bella, Vittorio De Sica, Mac McDonald, Leonardo DiCaprio, Jean-Claude Van Damme*

Napomena

Velikim se početnim slovom piše član kad se na početku rečenice navodi prezime s članom: *Da Vinci je renesansni slikar, De Niro mi je najdraži glumac.*

Na početku bibliografskoga ili leksikografskoga članka član se piše izvorno:

de Saussure, Ferdinand Della Bella, Ardelio.

☑ *Čelična Lady (Margaret Thatcher), Svetac Svega Svijeta (sv. Antun Padovanski), Božja Ruka (Maradona), Bič Božji (Atila), Otac Hrvatske Književnosti (Marko Marulić), Otac Domovine (Ante Starčević), Hrvatski Slavuj (Milka Trnina), Snježna Kraljica (Janica Kostelić), Čudo od Djeteta (Wolfgang Amadeus Mozart), Šaka sa Srednjaka (Željko Mavrović)*

Napomena

Velikim se početnim slovom pišu sve riječi u višerječnim perifrznim imenima ako uz njih ne stoji ime osobe na koju se perifrza odnosi: *Ocu Domovine podignut je spomenik u Zagrebu.*, ali: *Ante Starčević je otac domovine., Anti Starčeviću, ocu domovine, podignut je spomenik u Zagrebu.*

- c) imena bogova, njihova perifrzna imena te imena drugih vrhovnih religijskih osoba, božanstava i saveza božanskih osoba osim prijedloga i veznika: *Bog, Otac, Spasitelj, Gospod, Tvorac, Svemogućí, Stvoritelj, Svevišnji, Gospodin, Jaganjac Božji, Trojstvo, Presveto Trojstvo, Sveto Trojstvo (Otac, Sin i Duh Sveti), Isus Krist, Otkupitelj, Sveta Obitelj, Majka Božja, Gospa od Svetoga Ružarija, Kraljica Svete Krunice, Gospa Lurdaska, Gospa Trsatska, Bogorodica, Blažena Djevica Marija, Sveta Marija, Alah, Muhamed, Merjem, Šiva, Jahve, Buda, Dalaj Lama XIV./Četrnaesti (Tenzin Gyatso)*

Napomena

Velikim se početnim slovom pišu riječi kojima se označuju važni kršćanski ili katolički simboli: *Muka Isusova, Muka Gospodnja,*

Srce Isusovo, Srce Marijino.

Malim se početnim slovom piše riječ koja nije sastavni dio imena, nego označuje religijske osobe, svetce, anđele: *prorok Jeremija, poslanik Muhamed, anđeo Gabriel, arkandeo Rafael, sveti Franjo Asiški, sveti Ante, sveta Anastazija.*

d) imena mitoloških likova i nadnaravnih bića, božanstava, bogova i božica: *Afrodita, Minerva, Dijana, Hera, Zeus, Perun, Posejdon, Veles, Svarog, Odin, Perunika, Voloska, Oziris, Amon Ra, Meduza* (gorgona), *Kelena* (harpija), *Sizif, Kerber, Tantal, Zeleni Juraj, Malik Tintilinić, Kiklop, Lamija, Feniks, Pegaz*.

Imena životinja

Velikim se početnim slovom pišu imena životinja: *Lajka* (pas), *Bundaš* (pas), *Reks* (pas), *Bambi* (lane), *Garonja* (bik), *Brundo* (medvjed), *Sivko* (magarac), *Tugomil* (magarac), *Maja* (pčelica), *Nemo* (riba), *Bukefal* (konj), *Lassie* (pas), *Rocinante* (kobilica), *Winnie Pooh* (medvjedić), *Babe* (praščić).

Zemljopisna imena

Velikim se početnim slovom pišu jednorječna zemljopisna imena i sve riječi višerječnih zemljopisnih imena osim prijedloga i veznika u:

a) imenima kontinenata: *Europa, Azija, Sjeverna Amerika, Južna Amerika, Afrika, Australija, Antarktika*

b) imenima država i njihovim ustaljenim skraćenim likovima: *Republika Hrvatska, Hrvatska, Veliko Vojvodstvo Luksemburg, Luksemburg, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske, Vatikanski Grad, Država Vatikanskoga Grada, Vatikan, Kneževina Monako, Monako, Sveti Vincent i Grenadini, Sveti Kristofor i Nevis, Sjedinjene Američke Države, Amerika, Kraljevina Švedska, Švedska, Kanada, Ujedinjena Republika Tanzanija, Tanzanija, Katar*

c) imenima povijesnih država i njihovih državotvornih sastavnica: *Banovina Hrvatska, Istočno Rimsko Carstvo, Hrvatsko-Ugarsko Kraljevstvo, Zapadno Rimsko Carstvo, Habsburška Monarhija, Austro-Ugarska Monarhija, Dubrovačka Republika, Osmansko Carstvo, Bizantsko Carstvo, Mletačka Republika, Kraljevina Jugoslavija, Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija, Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika, Nezavisna Država Hrvatska, Socijalistička Republika Hrvatska*

Napomena

Velikim se početnim slovom pišu imena povijesnih samoupravnih područja i vojnih međudržavnih saveza: *Labinska republika, Pariška komuna, Kruševska republika, Saveznici* (ali *savezničke sile*), *Osovina Rim – Berlin* (ali *sile Osovine*), *Antanta, Mala antanta, Liga naroda*.

d) imenima naseljenih hrvatskih i izvornih ili prilagođenih stranih imena gradova, mjesta, sela, zaselaka: *Osijek, Zagreb, Rijeka, Split, Crikvenica, Slavonski Brod, Beli Manastir, Stari Grad, Baška, Tisno, Kula Atlagića, Pariz, Madrid, New York, Santiago de Chile, Ciudad de México, Veli Iž, Dugi Rat, Mali Lošinj, Velika Mlaka, Krapinske Toplice, Krivi Put, Biograd na Moru, Brest pod Učkom, Blato*

na Cetini, Sveta Marija na Krasu, Sveti Martin na Muri, Šaini kod Novigrada, Sveti Juraj u Trnju, Severin na Kupi, Sveti Martin pod Okićem, Novigrad Podravski, Baranjsko Petrovo Selo, Lički Osik

e) perifraznim imenima naseljenih mjesta, država ili kontinenata: *Stari Kontinent* (Europa), *Lijepa Naša* (Hrvatska), *Velika Jabuka* (New York), *Venecija Sjevera* (Amsterdam), *Grad Svjetlosti* (Pariz), *Vječni Grad* (Rim), *Sveta Stolica* (Vatikan), *Zemlja Tisuću Jezera* (Finska), *Zeleni Otok* (Irska), *Zemlja Izlazećega Sunca* (Japan).

Napomena

Velikim se početnim slovom pišu sve riječi u višerječnim perifraznim imenima ako uz njih ne stoji ime naseljenoga mjesta, države ili kontinenta na koji se perifraza odnosi: *Zaručila sam se u Gradu Svjetlosti.*, ali: *Pariz je grad svjetlosti.*, *U Parizu, gradu svjetlosti, proveo sam najljepše dane.*

Velikim se početnim slovom piše prva riječ perifraznoga imena kojim je obuhvaćeno više gradova, zemalja, kontinenata i slično: *Stari svijet* (Europa, Azija i Afrika), *Novi svijet* (Sjeverna Amerika, Južna Amerika i Australija), *Treći svijet* (nerazvijene zemlje), *Azijski tigrovi* (azijski gradovi ili države u usponu).

Velikim se početnim slovom pišu jednorječna imena te prva riječ i riječ koja je i sama ime ili posvojni pridjev izveden od imena u višerječnim imenima:

a) gospodarskih i političkih nadržavnih zajednica: *Europska unija, Zajednica nezavisnih država*

b) zemljopisnih područja i pokrajina i njihovih ustaljenih skraćenih imena: *Dalmacija, Istra, Lika, Gorski kotar, Hrvatsko zagorje, Zagorje, Prigorje, Slavonija, Baranja, Dalmatinska zagora, Zagora, Hrvatsko primorje, Primorje, Podunavlje, Ravni kotari, Imotska krajina, Cetinska krajina, Rijeka dubrovačka, Župa dubrovačka, Posavina, Podravina, Kordun, Lika, Banovina, Bosanska Posavina, Prekomurje, Oceanija, Bliski istok, Daleki istok, Srednji istok, Indijski potkontinent, Azurna obala, Sredozemlje, Mediteran*

c) gradskih četvrti i dijelova naseljenih mjesta: *Plavo polje* (Slavonski Brod), *Mali Pariz* (Slavonski Brod), *Zamet* (Rijeka), *Gornji Zamet* (Rijeka), *Industrijska četvrt* (Osijek), *Donji grad* (Osijek), *Savski gaj* (Zagreb), *Gornji grad* (Zagreb), *Novi Zagreb, Dubrava* (Zagreb), *Ploče iza Grada* (Dubrovnik), *Ravne njive* (Split), *Južno naselje* (Samobor), *Stari grad* (Dubrovnik i Rijeka)

d) ulica, uličnih odvojaka, prilaza, prolaza, stuba, trgova, parkova i slično: *Ulica Ivana Lenca, Stenjevečka ulica, Ulica Ivane Brlić-Mažuranić, Ulica Hrvatskog sokola, Ulica svetog Mateja, Ulica kardinala Franje Kuharića, Ulica jasena, Ulica Bašćanske ploče, Ulica Zlatarova zlata, Ulica Gupčeve lipe, Ulica Čire Truhelke, Ulica grada Mainza, Ulica šegrta Hlapića, Ulica Šenoine Branke, Ulica grada Gualda Tadina, Ulica Republike Austrije,*

Aleja Seljačke bune, Aleja tišine, Alibunarski odvojak, Slavenska avenija, Avenija Dubrava, Avenija grada Dubrovnika, Nova cesta, Savska cesta, Selska cesta, Dugi dol, Babićev prilaz, Prilaz baruna Filipovića, Put Rudine, Put k Mlinu, Ozaljska ulica, Vrapčanska ulica, Fallerovo šetalište, Odvojak Gjure Szabe, Prolaz sestara Baković, Trg bana Josipa Jelačića, Trg braće Mažuranića, Trg svetoga Marka, Svačićev trg, Trg kralja Petra Krešimira IV., Trg Francuske Republike, Park prijateljstva, Park domovinske zahvalnosti, Stube biskupa Duha, Zakmardijeve stube

Napomena

Velikim se početnim slovom pišu i ustaljena kolokvijalna imena ulica, trgova i parkova: *Tomislavac, Štros, Cvjetni trg, Zrinjevac, Tkalča, Keglič, Britanac* (Zagreb); *Đardin, Riva* (Split), *Stradun* (Dubrovnik), *Cirkul* (Crikvenica), *Alej* (Senj).

Malim se početnim slovom piše riječ koja pobliže određuje ime ulice ili parka, a nije službeni dio imena: *park Zrinjevac, park Ribnjak, park-šuma Marjan, park-šuma Maksimir*.

e) oceana, mora, rijeka, jezera, potoka, slapova, ritova: *Tihi ocean, Sjeverno ledeno more, Jadransko more, Drava, Dunav, Krka, Po, Volga, Visla, Temza, Sena, Guadalquivir, Plitvička jezera, Vransko jezero, Peručko jezero, Ženevsko jezero, Bačinska jezera, Gradna, Roški slap, Skradinski buk, Kopački rit, Veliko blato*

f) planina, brda, gora, planinskih vrhova: *Stara planina / Balkansko gorje, Mala Kapela, Velika Paklenica, Dinarsko gorje, Samoborsko gorje, Žumberačko gorje, Žumberak, Sveta Gera, Banska kosa / BANSKO BRDO, Stjenjak, Ural, Tibet, Himalaja, Julijske Alpe, Triglav, Vidova gora, Transilvanijske Alpe, Karpati, Južni Karpati, Istočni Karpati, Sjeverne vapnenačke Alpe*

g) ostalih zemljopisnih lokaliteta, npr. polova, otočja, otoka, poluotoka, prolaza, tjesnaca, grebena, rtova, kanala, uvala, zatona, zaljeva, nizina, kotlina, špilja, šuma, lovišta, katastarskih čestica, njiva, plaža, nacionalnih parkova, parkova prirode, turističkih naselja:

- ☐ *Južni pol, Sjeverni pol, Arktik*
- ☐ *Dugi otok, Elafitski otoci, Istra, Apeninski poluotok, Pirenejski poluotok, Skandinavski poluotok*
- ☐ *Gibraltarski tjesnac, Beringov prolaz, Veliki korraljni greben* (u Australiji), *Rt dobre nade, Karnac rat*
- ☐ *Bakarski zaljev, Pelješki kanal, Limski kanal, Malostonski zaljev*
- ☐ *Panonska nizina, Požeška kotlina*
- ☐ *Lukina jama, Grgosova špilja, Otočke šume, Vrbanjske šume, Begova njiva, Sinjsko polje, Krbavsko polje, Arnjevo polje* (na Dugome otoku), *Zavonjine njive* (na Dugome otoku)
- ☐ *Nacionalni park Brijuni, Nacionalni park Sjeverni Velebit, Park prirode Biokovo, Park prirode Lonjsko polje*
- ☐ *Vela punta, Rajska plaža* (na Rabu), *Punta križa* (plaža pokraj Rovinja), *Crni molo* (plaža pokraj Ike), *Plava*

laguna (turističko naselje), *Babin kuk* (turističko naselje), *Duga uvala* (turističko naselje).

Napomena

Malim se početnim slovom piše riječ koja pobliže određuje zemljopisno ime, ali nije njegov sastavni dio: *rijeka Drava, otok Cres, poluotok Pelješac, jezero Končanica, potok Bliznec, šuma Ceranski lugovi, lovište Zdenački gaj, špilja Veternica, plaža Veli žal, rt Lokvica, svjetionik Veli Rat, svjetionik Sveti Ivan na pučini*. Malim se početnim slovom pišu pridjevi koji etnički, gospodarski ili politički određuju zemljopisno ime: *istočna Europa, zapadna Europa, istok* (istočni narodi), *zapad* (zapadni narodi), *zapadna Slavonija, srednji Jadran, južni Jadran, hrvatsko Podunavlje, srednja Dalmacija, gornja Posavina, donje Međimurje*. Malim se početnim slovom pišu zemljopisni, politički, gospodarski ili upravni nazivi koji imaju opće značenje: *eurozona, eurotržište, šengenski prostor, teritorijalne vode, pogranično područje, zaštićeni ekološko-ribolovni pojas*.

Imena stanovnika

Velikim se početnim slovom pišu imena stanovnika kontinenta, naroda, etničkih skupina, država, naseljenih mjesta, pokrajina, regija, planeta: *Australac, Azijka, Europljanin, Južni Slaveni, Zapadni Slaveni, Istočni Slaveni, Lužički Srbi, Afroamerikanka, Angloamerikanac, Hrvatica, Novozelčanin, Korejac, Belgijac, Talijan, Talijanka, Skandinavka, Židov, Austrijanac, Indijka, Indijanka, Eskim, Japanka, Riječanka, Splitsanin, Opatijac, Londonac/Londončanin, Zagorka, Prigorac, Podravka, Ličanin, Istranin, Marsovac, Zemljanin*.

Napomena

Malim se početnim slovom pišu imena stanovnika naseljenih mjesta, država, kontinenta, planeta, pokrajina, regija, naroda, etničkih skupina i slično s prefiksom *ne-*: *neuropljanin, nesplitsanin, netalijan, nehrvat, neslovenka*. Malim se početnim slovom piše riječ koja samo zemljopisno određuje ime naroda, a nije njegov sastavni dio: *gradišćanski Hrvati, bokeljski Hrvati, moliški Hrvati, vojvođanski Hrvati*.

Ostala imena

Velikim se početnim slovom pišu jednorječna imena te prva riječ i riječ koja je i sama ime ili posvojni pridjev izveden od imena u višerječnim imenima:

a) vjerskih i crkvenih zajednica i organizacija i njihovih ustaljenih skraćenih imena: *Katolička crkva, Srpska pravoslavna crkva, Evangelička crkva, Crkva, Župa svete Anastazije, Župa svetoga Martina, Župni ured Duha Svetoga, Župni ured Kraljice Svete Krunice, Židovska općina Dubrovnik, Islamska zajednica Rijeka, Provincijalat sestara Družbe služavki Maloga Isusa, Provincijalat franjevac trećoredaca glagoljaša, Franjevačka provincija Presvetoga Otkupitelja, Samostan male braće* (u Dubrovniku)

b) bogomolja bez riječi *crkva, kapelica, katedrala, bazilika, prvostolnica*: *Sveti Franjo Asiški, Srce Isusovo, Sveti križ, Sveti Marko Križevčanin, Gospa od Zdravlja, Sveta Anastazija*

Napomena

Nazivi bogomolja, mjesta u kojima se obavlja bogoslužje, koji sadržavaju riječ *crkva*, *kapelica*, *katedrala*, *bazilika*, *prvostolnica*, *hram*, *džamija*, *sinagoga* pišu se malim početnim slovom osim riječi koje su i same ime ili posvojni pridjev izveden od imena: *crkva svetoga Franje Asiškoga*, *crkva Gospe od Zdravlja*, *crkva svetoga križa*, *crkva hrvatskih mučenika*, *crkva svetoga spasa*, *kapelica svetoga Jakova*, *bazilika svetoga Petra u Rimu*, *bazilika Svetoga groba u Jeruzalemu*, *katedrala svetoga Stjepana / zagrebačka katedrala / prvostolnica*, *zagrebačka džamija*, *hram Preobraženja Gospodnjega*, *dubrovačka sinagoga*, *Begova džamija*, *džamija Esme sultanije*, *Alipašina džamija*.

c) planeta, zvijezda, nebeskih tijela i zvjezdanih sustava: *Zemlja*, *Merkur*, *Venera*, *Uran*, *Neptun*, *Jupiter*, *Mars*, *Sunce*, *Mjesec*, *Sjevernjača / Polarna zvijezda*, *Bik*, *Lav*, *Ovan*, *Strijelac*, *Jarac*, *Škorpion*, *Vodenjak* *Mliječna staza / Mliječni put*, *Mali medvjed*, *Veliki medvjed*, *Velika kola*, *Mala kola*, *Berenikina kosa*, *Veliki pas*

Napomena

Malim se početnim slovom pišu opći nazivi astronomskih pojava, nebeskih tijela i sustava: *veliki prasak*, *zvijezda*, *zvijezde*, *satelit*, *sunce*, *mjesec*, *planet*, *galaktika*.

d) državnih praznika, vjerskih blagdana i spomendana: *Badnjak*, *Božić*, *Bajram*, *Ramazanski Bajram*, *Kurban-Bajram*, *Roš hašana*, *Jom kipur*, *Hanuka*, *Sukot*, *Tijelovo*, *Cvjetnica / Cvjetna nedjelja*, *Veliki tjedan*, *Dan planeta Zemlje*, *Velika Gospa*, *Svi sveti*, *Sveta tri kralja*, *Međunarodni praznik rada / Prvi svibnja*, *Dan državnosti*, *Dan antifašističke borbe*, *Dan pobjede i domovinske zahvalnosti*, *Nova godina*, *Svjetski dan nepušenja*, *Međunarodni dan pismenosti*, *Međunarodni dan žena*, *Međunarodni dan materinskoga jezika*, *Valentinovo*

Napomena

Malim se početnim slovom piše naziv prazničkoga i blagdanskoga razdoblja: *advent*, *korizma*, *uskrsno vrijeme*, *božićni blagdani*.

e) ustanova, organizacija i tijela, udruga, tvornica, državnih i javnih služba, banaka, knjižnica, škola, vrtića, trgovačkih središta, tvrtka, ugostiteljskih, turističkih i drugih objekata te njihovi dijelovi: *Hrvatski sabor*, *Vlada Republike Hrvatske*, *Ured predsjednika Republike Hrvatske*, *Vrhovni sud Republike Hrvatske*, *Hrvatska vojska*, *Županijsko vijeće Primorsko-goranske županije*, *Ministarstvo kulture*, *Ministarstvo hrvatskih branitelja*, *Međunarodni sud za ljudska prava*, *Ujedinjeni narodi*, *Policajska postaja Dugo Selo*, *Policajska uprava vukovarsko-srijemska*, *Hrvatski zavod za javno zdravstvo*, *Hrvatska narodna banka*, *Kliničko-bolnički centar Rebro*, *Lučka kapetanija*, *Turistička zajednica grada Cresa*, *Matični ured Varaždin*, *Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera*, *Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, *Hrvatsko filološko društvo*, *Matica hrvatska*, *Osnovna škola Bogumila Tonija*, *Prva riječka hrvatska gimnazija*, *Dječji vrtić Vedri dani*, *Hrvatsko narodno kazalište Ivana*

plemenitog Zajca, *Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog*, *Etnografski muzej*, *Muzej antičkog stakla*, *Knjižnica Tina Ujevića*, *Knjižnice grada Zagreba*, *Lošinska plovidba*, *Zračna luka Zemunik*, *Dvorana Gripe*, *Gimnastički klub Hrvatski sokol*, *Luka Ploče*, *Hotel Antunović*, *Radio Sljeme*, *Udruga za zaštitu životinja Patronas Sisak*, *Legija stranaca*, *Fakultet prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu*, *Odjel za hrvatski standardni jezik Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, *Odsjek za kroatistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, *Upravni odjel za financije u Poglavarstvu Grada Osijeka*, *Zavod za teorijsku fiziku Instituta Ruđer Bošković*, *Velika dvorana Vatroslava Lisinskog*

Napomena

Malim se početnim slovom piše riječ koja pobliže određuje ime, a nije službeni dio imena: *hotel Westin*, *osiguravajuće društvo Croatia osiguranje*, *tvornica čokolade Zvečevo*, *škola skijanja Žuti mačak*, *udruga Franak*, *udruga Prijatelji životinja*, *tvornica slatkiša Kraš*, *brodogradilište Uljanik*, *groblje Mirogoj*.

Velikim se početnim slovom pišu skraćena imena ustanova kad je njihovo puno ime prethodno navedeno: *Otišao sam u Akademiju (Hrvatsku akademiju znanosti i umjetnosti)*, *Do umirovljenja je radila u Institutu (Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje)*.

Ta se imena pišu velikim početnim slovom i iza posvojnoga pridjeva ili pokazne zamjenice: *naša Knjižnica*, *ovaj Zavod*, *njihov Odjel*. Malim se početnim slovom pišu opisni nazivi imena javnih ustanova: *zagrebačko sveučilište* umjesto *Sveučilište u Zagrebu*, *osječko sveučilište* umjesto *Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku*, *zagrebački aerodrom* umjesto *Zračna luka Zagreb*, *velški sabor* umjesto *Narodna skupština za Wales*.

f) županija i administrativno-upravnih jedinica: *Krapinsko-zagorska županija*, *Grad Zagreb*, *Međimurska županija*, *Osječko-baranjska županija*, *Dubrovačko-neretvanska županija*, *Općina Breznički Hum*, *Općina Sveta Jana*, *Općina Župa dubrovačka*, *Porečko-pulska biskupija*, *Zadarska nadbiskupija*

Napomena

Treba razlikovati *Grad* kao sastavni dio imena županije ili jedinica lokalne samouprave, *Grad Zagreb*, *Grad Virovitica*, *Gradsko poglavarstvo Grada Rijeke*, i *grad* kao opću imenicu, *Dan grada Zadra*, *područje grada Opatije*, *Muzej grada Zagreba*.

g) umjetničkih, kulturnih i društvenih skupina: *Gorgona*, *Zagrebačka škola animiranog filma*, *Zero (slikari)*, *Zemlja*, *Biafra*, *Novi kvadrat*, *Glumačka družina Histrion*, *Hladno pivo*, *Prljavo kazalište*, *Zlatni dukati*

h) kulturnih, umjetničkih, političkih, znanstvenih i drugih društvenih priredaba, skupova, kongresa, simpozija, događanja, festivala, sportskih natjecanja, tribina i slično: *Međunarodni kongres novih tehnologija*, *Svjetski kongres stomatologa*, *Susret ribara Hrvatske obrtničke komore*, *Goranovo proljeće*, *Književni petak*, *Zagrebački lingvistički krug*, *Riječki filološki dani*, *Međunarodni kongres o podvodnoj arheologiji*, *Međunarodni dječji festival*, *Međunarodna smotra folklor*, *Dubrovačke ljetne igre*, *Melodije Istre i Kvarnera*, *Olimpijske igre*, *Zimske olimpijske igre*

Napomena

Malim se početnim slovom piše riječ koja pobliže određuje ime događaja, a nije službeni dio imena: *slalomska utrka Snježna kraljica, malonogometni turnir Kutija šibica, humanitarna akcija Palčić gore.*

i) događaja iza rednoga broja kojim se označuje redosljed događaja kad redni broj nije službeni dio imena: *8./osmi Međunarodni kongres slavista, 4./četvrti Hrvatski sintaktički dani, 52. / pedeset drugi Festival zabavne glazbe Split, 30./ tridesete Olimpijske igre*

Napomena

Malim se početnim slovom piše riječ koja slijedi iza rednoga broja kad je redni broj službeni dio imena osim ako nije ime. Redni se broj tada najčešće piše riječju, ali se može pisati i brojem: *Drugi/2./II. vatikanski koncil, Drugi/2./II. svjetski rat, Prva internacionala, Druga internacionala, Peti/5./V. hrvatski slavistički kongres.*

j) revolucija, ratova, bitaka, buna i slično: *Tridesetogodišnji rat, Domovinski rat, Stogodišnji rat, Prvi svjetski rat, Drugi svjetski rat, Bartolomejska noć, Francuska revolucija, Dan D, Bitka za Vukovar, Bljesak, Oluja, Oktobarska revolucija, Mohačka bitka / Bitka na Mohačkome polju, Ilindenski ustanak, Zaljevski rat / Pustinjska oluja, Seljačka buna*

k) službenih tekstova, dokumenata, zakona, propisa, odredaba, pravilnika, uredaba, sporazuma, povelja i slično: *Zakon o radu, Carinski zakon, Uredba o Carinskom zakonu, Pravilnik o ocjenjivanju, Poslovnik Hrvatskoga sabora, Statut Sveučilišta u Zagrebu, Ustav Republike Hrvatske, Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, Naputak o pojednostavnjenju zajedničkoga proвозnog postupka u zračnom prometu, Bečki književni dogovor, Novosadski dogovor, Karlovački mir, Povelja Ujedinjenih naroda, Atlantska povelja, Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika, Dejtonski sporazum, Bolonjska deklaracija, Šengenski sporazum*

Napomena

Malim se početnim slovom piše naziv dokumenta prije nego što postane službenim: *Sabor raspravlja o novome zakonu o radu., Primili smo Prijedlog novoga zakona o radu., Pripremljen*

je Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Kaznenoga zakona.

Velikom se početnim slovom u službenim pravno-administrativnim tekstovima piše skraćeno ime dokumenta kad je u tekstu već navedeno njegovo puno ime: *Ustav, Statut, Pravilnik, Deklaracija, Sporazum, Poslovnik.*

l) službenih tijela, povjerenstava, predsjedništava, odbora, vijeća i slično: *Komisija za odnose s vjerskim zajednicama, Predsjedništvo Udruge gradova, Upravni odbor Fonda hrvatskih branitelja, Znanstveno vijeće Instituta za hrvatski jezik i*

jezikoslovlje, Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, Agencija za odgoj i obrazovanje, Komisija za vrijednosne papire, Komisija za speleologiju Hrvatskoga planinarskog saveza

Napomena

Velikom se početnim slovom u administrativnim tekstovima piše skraćeno ime tijela kad je u tekstu već navedeno njegovo puno ime: *Povjerenstvo, Odbor, Komisija.*

m) nagrada, ordenja, odlikovanja, priznanja i slično: *Red Danice hrvatske s likom Marka Marulića, Velered kraljice Jelene s lentom i Danicom, Orden kralja Tomislava, Domovinska kolajna, Orden hrvatskoga križa, Spomenica Domovinskog rata, Nagrada hrvatskoga glumišta, Plaketa grada Zagreba, Goranov vijenac, Zlatna igla, Zlatna arena, Velika srebrna arena, Zlatna šprica*

n) javnih građevina, umjetničkih, povijesnih i kulturnih znamenitosti, spomenika i lokaliteta: *Krčki most, Most mladosti, Dubrovačke gradske zidine, Stari grad Dubovac, Trsatska gradina, Grički top, Bašćanska ploča, Oltar domovine, Sveti grob, Zid plača, Tvrđava sv. Nikole, Tvrđava Nehaj, Kineski zid, Berlinski zid, Popov toranj, Muzej Marton, Arheološki muzej u Zagrebu, Pomorski i povijesni muzej u Rijeci, Umjetnički paviljon, Novi dvori, Dvor Trakošćan*

Napomena

Malim se početnim slovom piše riječ koja pobliže određuje vrstu građevine ili lokaliteta, a nije sastavni dio imena: *tvrđava Šubičevac, arheološko nalazište Vučedol, osječka Tvrđa, dvorac Bežanec.*

o) prometnica, tunela, cesta, graničnih prijelaza, pruga i slično te njihova ustaljena kolokvijalna imena: *Sveti Rok, Mala Kapela, Učka, Rupa, Slavonika, Dalmatina, Jozefina, Karolina, Jadranska magistrala, Istarski ipsilon, Transsibirska željeznička pruga*

Napomena

Malim se početnim slovom piše riječ *autocesta, izlaz, ulaz, čvor, granični prijelaz, odmorište, tunel, linija, let* i slično ako nije dio službenoga imena: *izlaz Zagreb jug, ulaz Rijeka centar, čvor Osijek istok, tunel Mala Kapela, odmorište Ježevo, autocesta Zagreb – Karlovac, let Zagreb – Frankfurt, granični prijelaz Dubrava Križovljanska, brodska linija Zadar – Ugljan, željeznička linija Osijek – Vinkovci.*

p) časopisa, novina, umjetničkih djela: *Novi list, Slobodna Dalmacija, Glas Slavonije, Glas Koncila, Jutarnji list, Večernji list, Moj vrt; Zlatarovo zlato, U očekivanju Godota, Pod starim krovovima, Hrvatski bog Mars; Đavo u selu, Peta simfonija, Balada za Adelinu, Za Elizuu; Povratak Batmana, Gospodar prstenova, Kako je počeo rat na mom otoku, Mačka na vrućem limenom krovu; Autoportret bez brade, Suncokreti, Zvezdana noć, Stablo u snijegu*

Napomena

Velikim se početnim slovom pišu i naslovi, podnaslovi, naslovi poglavlja i potpoglavlja u knjigama, časopisima, novinama, zbornicima, brošurama i slično: *Nives Opačić, Reci mi to kratko i jasno: Hrvatski za normalne ljude, Zagreb, 2009.*
Između naslova i podnaslova u takvim se vrstama zapisa mogu pisati i zarez, točka ili crtica.

r) računalnih programa, mrežnih baza i stranica i slično osim početne kratice ili oznake koja se kao zaštićeni znak piše malim početnim slovom: *Word, Excel, Windows, e-Matica, e-Hrvatska, e-Knjžnica*

s) robnih marka i modela: *Cedevita, Coca-Cola, Ribar, Babić, Zlatan otok, Vegeta, Čokolino, Lego, Barbie, Gillette, Kalodont, Jamnica, Knauf, Digitron, Plivadon, Ventolin, Andol, Aspirin, Voltaren, Persen, Sumamed, Mercedes, Toyota, Renault, Opel Corsa, Honda Civic, Alfa Romeo, Citroën, Fiat, Ford Focus, Škoda Fabia, Nokia Lumia, Samsung Galaxy*

Napomena

Malim se početnim slovom piše naziv vrste lijeka prema funkciji ili kemijskome sastavu: *analgetik, paracetamol, diuretik, citostatik, kortikosteroid, antihistaminik, antidepresiv.*
Malim se početnim slovom pišu poopčeni i kolokvijalni nazivi zaštićenih robnih marka: *Kupi mi žilete., Igram se barvikama., Oprat ću zube kalodontom., Stavio sam knauf u sobu., Djeca se igraju legicama.* Tako se pišu i sljedeće riječi: *agsice, borosane, starke, levisice, startasice, kroksice, borolete, marte.*
Nazivi robnih marka bez naziva modela koji se uklapaju u fonološki sustav hrvatskoga standardnog jezika bez pravopisne prilagodbe mogu se u općim kontekstima pisati i malim početnim slovom: *Vozim mercedes., Imam dva fiata., Sudarili su se audi i ford.*
Nazivi u kojima se pravopisna prilagodba nije uobičajila pišu se izvorno:
Vozim Hyundai., Sudarili su se Toyota i Dacia.
Kad se u istoj rečenici ili u istome tekstu pojave imena robnih marka od kojih bi se jedni pisali po jednome, a drugi po drugome načelu, pišu se velikim početnim slovom i izvorno:
Sudarili su se Toyota i Fiat., Vozim Mercedes i Bentley.
Malim se početnim slovom pišu nadimci i poopčeni nazivi vozila: *srebrna strijela (Mercedesov bolid), genšer (predsjednička Mercedes-Benzova S-klasa), fičo, folcika, buba, spaček, stojadin, peglica.*

t) nastavnih kolegija, školskih i studijskih predmeta u dokumentima: *Osnove sociologije, Rimsko pravo, Elementi arhitektonskog projektiranja, Matematika, Povijest, Hrvatski jezik, Povijest političkih ideja, Tjelesni odgoj*

Napomena

Malim se početnim slovom u općim kontekstima mogu pisati nazivi nastavnih kolegija, školskih i studijskih predmeta: *Imam pet iz hrvatskoga., Sutra odgovaramo povijest., Na tjelesnome smo pobijedili u graničaru.*
Malim se početnim slovom pišu opći nazivi studij, *poslijediplomski studij* i slično: *poslijediplomski specijalistički studij Financijsko pravo trgovačkih društava, dvogodišnji poslijediplomski znanstveni studij Pomorsko pravo i pravo mora; poslijediplomski specijalistički studij Medicinsko pravo.*

u) prva riječ latinskoga naziva biljke i životinje: *Calendula officinalis* (neven), *Cricetus cricetus* (hrčak), *Daucus carota* (mrkva), *Fragaria vesca* (šumska jagoda), *Lumbricus terrestris* (kišna glista)

v) imena sportskih klubova: *NK Slaven Belupo, GNK Dinamo, HNK Hajduk, HNK Cibalia Vinkovci, Calcio Catania, Lazio, Manchester United, FC Barcelona, West Bromwich Albion, Queens Park Rangers, Real Madrid, Juventus, Panatinaikos*

Napomena

Velikim se početnim slovom pišu jednorječni nadimci te prva riječ i riječ koja je i sama ime u višerječnim nadimcima klubova i sportskih momčadi: *Stara dama* (Juventus), *Blues* (Chelsea), *Elf* (njemačka nogometna reprezentacija), *Vukovi* (Cibona), *Zagrebački plavi / Plavi / Modri* (Dinamo), *Majstor s mora* (Hajduk), *Crveni vragovi* (Manchester United), *Vatreni* (hrvatska nogometna reprezentacija), *Medvjedi* (Medveščak), *Žuti* (Split).

z) oznake početnoga tona u nazivu durske ljestvice: *A-dur, Cis-dur.*

Posvojni pridjevi izvedeni od imena

Velikim se početnim slovom pišu posvojni pridjevi na -ov/-ev/-in od osobnih imena, prezimena, nadimaka i ostalih imena: *Štefčin, Gorankin, Miličin, Jozićev, Lanin, Kristianov, Mijin, Gibonijev, Turgenjevlev, Mercalli-Cancani-Siebergov, Babić-Finka-Mogušev, Tresić-Pavičićev, Polić-Kamovljevi, Brlić-Mažuranićkin; Žacov, Isusov, Gospodinov, Gospin, Bambijev, Zemljin, Sunčev; Plivin, Podravkin, Inin, Coca-Colin, McDonald'sov, Intersparov, Lidlov, Facebookov, Twitterov, Googleov, Dinersov, Dinamov, Arsenalov, Toyotin, Škodin.*

Riječi iz poštovanja i počasti

Velikim se početnim slovom iz poštovanja i počasti pišu:
a) osobna i posvojna zamjenica za 2. lice jednine (*Ti, Tvoj, Tebi*) i za 2. lice množine (*Vi, Vaš, Vama*) kad se u pisanome tekstu obraćamo pojedincu: *Ugodan vikend Vama i Vašima!, Sretan Božić želi Ti Maja!*

Napomena

Malim se početnim slovom piše osobna i posvojna zamjenica za 2. lice množine kad se u pisanome tekstu obraćamo skupini osoba ili kad se ne obraćamo konkretnomu pojedincu: *Dragi gosti, želimo vam ugodan boravak u našem hotelu!, Poštovani, molimo vas da prije upotrebe pročitate upute!, Poštovani roditelji, pozivamo vas na roditeljski sastanak.*

b) nazivi vrhovnih poglavara koji dolaze samostalno, bez imena: *Predsjednik, Kralj, Kraljica, Papa, Sveti Otac, Ekscelencija, Uzoritost, Veličanstvo.* Velikim se početnim slovom pišu i posvojni pridjevi izvedeni od tih naziva: *Predsjednikov govor, Kraljičin jubilej, Papin blagoslov.*

Napomena

Posvojne zamjenice uz riječi iz počasti pišu se velikim početnim slovom: *Njezino Visočanstvo, Njegova Visost, Vaša Uzoritost, Vaša Ekscelencija.*

Malo početno slovo

Malim se početnim slovom pišu:

a) nazivi proizvoda, arheoloških predmeta i otkrića, jela, pasmina i sorta:

- ☐ *lepoglavska čipka, licitarsko srce, šestinski kišobran, riječki morčić*
- ☐ *vučedolska golubica, zagrebačka mumija, rozetski kamen, kumranski svitci*
- ☐ *paški sir, rapska torta, samoborska kremšnita, komiška pogača, zagorski štrukli, makarska torta / makarana, šurlice, tatarski biftek, tartarski umak, bečki odrezak, zagrebački odrezak, švarcvaldska torta / švarcvaldica*
- ☐ *istarski oštrodlaki gonič, dalmatinski pas / dalmatinac, njemački ovčar, hrvatski tornjak, istarsko govedo / boškarin, sivo dalmatinsko govedo, lička buša, hrvatski posavac (konj), lička pramenka (ovca), dubrovačka ruda (ovca), dinarska šarena koza, turopoljska svinja / turopoljac, zagorski puran, pazinski puran, kokoš hrvatica, križevačka kukmica (kokoš), brodski prevrtlač (golub), slavonski gaćan, pudl/pudlica, doberman, jazavčar, šnaucer, buldog, bišon, koker-španijel, čau-čau, malamut, kavalir princa Charlesa, terijer Jacka Russella, perzijska mačka, sibirski haski, lipicanac*
- ☐ *bermet, viljamovka, medica/medovača, biska, traminac, rizling, graševina, teran, malvazija, plavac mali, vrbnička žlahtina, zlatna vrbnička žlahtina, đakovački rizling, iločka graševina, babiće, vranac, izabela, muškat, šampanjac*

b) nazivi nastali od imena ili posvojni pridjevi izvedeni od imena koji su postali strukovni nazivi:

- ☐ *božja čestica, božja ovčica, gospina trava, lijepa kata, petrovo uho, smrdljivi martin*
- ☐ *amper, tesla, volt*

Napomena

Velikim se početnim slovom pišu imena u poslovicama, frazemima i izrekama: *Martin iz Zagreba, Martin u Zagreb, Katica za sve, mila Gera, koštati koga kao svetoga Petra kajgana, otići Bogu na istinu.*

c) nazivi biljaka: *neven, ljubica, ivančica, velebitska degenija*

d) nazivi isprava: *domovnica, krsni list, vjenčani list, rodni list, osobna iskaznica, putovnica, izvadak iz matične knjige rođenih, indeks, učenička knjižica, radna knjižica, smrtovnica, pohvalnica, zahvalnica*

e) nazivi učenja, struka i znanstvenih područja: *anatomija, fitomedicina, strojarstvo, strojni elementi, pneumatika i hidraulika, arheologija, kroatologija, kroatistika, opća lingvistika, filologija, rudarstvo, strojarstvo, organska kemija, anorganska kemija, indoeuropeistika, slavistika*

f) neslužbeni i kolokvijalni nazivi pripadnika ili sljedbenika društvenih organizacija, udruga, stranaka, skupina,

učenja, ideja i slično: *dinamovac, zetovac* (zaposlenik ZET-a), *hepovac* (zaposlenik HEP-a), *ferovac* (student FER-a), *pravaš, sokratovac, informbiroovac, končarovac* (zaposlenik tvrtke Končar), *goranovac* (član zbora „Ivan Goran Kovačić“), *starčevićanac, radićevac, velikohrvat, sveslaven*

g) kratice koje označuju zvanje, zanimanje, titulu i slično: *dr. sc., dipl. ing., prof., mr. sc., dipl. iur., dipl. oec., dr. med., dr. med. spec., doc., red. prof., izv. prof.*

Napomena

Malim se početnim slovom pišu kratice koje označuju zvanje, zanimanje, titulu i slično u adresi, zaglavlju i potpisu na kraju službenog teksta.

Kratice fakultetskih zvanja, zanimanja i titula pišu se iza imena i prezimena i odvajaju se zarezom: *Ivana Horvatić, prof. kemije; Ana Orešković, dr. spec. obiteljske medicine; Ivan Marić, dipl. iur.* Kratice zvanja, zanimanja i titula koje označuju viši akademski i sveučilišni stupanj (*dr. sc., mr. sc.*) pišu se ispred imena i prezimena: *dr. sc. Vladimir Perić*. U praksi kod osoba koje su nositelji znanstveno-nastavnoga zvanja često se znanstveno zvanje piše ispred imena, a fakultetsko zvanje iza imena, također odvojeno zarezom: *dr. sc. Ante Antić, red. prof.*

h) nazivi službenih dužnosti: *predsjednik, predsjednica, kralj, kraljica, papa, voditeljica službe, gradonačelnica, ravnatelj, pročelnik, premijer, ministar, županica, šah, šek, emir*

Napomena

U službenim tekstovima naziv službene dužnosti piše se ispred imena: O tome je govorio voditelj Odjela za marketing Ivan Ivić. Ispod potpisa na kraju službenog teksta u novome se retku navodi službena dužnost:

*dr. sc. Ivan Ivić
voditelj Odjela za marketing*

Malim se početnim slovom pišu nazivi osoba koje se kao strane pojavljuju u dokumentima (ugovorima, poslovnica, odredbama i zakonima): *u daljnjem tekstu: kupac, prodavač, proizvođač, zaposlenik, zakupac, najamnik, ministar, direktor, predsjednik, ravnatelj, menadžer, voditelj* i slično.

i) nazivi pripadnika pojedinih rasa: *crnac, bijelac/europeid, azijat*

j) nazivi razdoblja i povijesnih događaja koji nisu jasno vremenski određeni, religija, pokreta, umjetničkih, društvenih i znanstvenih smjerova, škola i reforma:

- ☐ *hrvatsko proljeće, hrvatski narodni preporod, hladni rat, praško proljeće, holokaust, križarski ratovi, industrijska revolucija*
- ☐ *budizam, hinduizam, islam, katoličanstvo, kršćanstvo, pravoslavlje, protestantizam*
- ☐ *humanizam, socijalizam, kapitalizam, secesija, nadrealizam, realizam, impresionizam, fovizam, futurizam, pretpovijest, romantizam, renesansa, barok, gotika, romanika, klasicizam, srednji vijek*
- ☐ *zagrebačka/riječka/zadarska filološka škola, moskovska semantička škola, praška lingvistička škola, ozaljski krug*
- ☐ *bolonjski proces*

k) nazivi znanstvenih i umjetničkih teorija, zakona, poučaka, sustava i slično: *teorija velikoga praska, teorija relativnosti, periodni sustav elemenata, Pitagorin poučak, zakon spojenih posuda, Grimmov zakon, pravilo desne strane, međunarodni sustav mjernih jedinica, Jakubinski-Meyerovo pravilo, Sapir-Whorfova hipoteza*

l) nazivi dana u tjednu, mjeseci i godišnjih doba: *proljeće, ljeto, jesen, zima, ponedjeljak, nedjelja, četvrtak, siječanj, veljača, ožujak*

m) nazivi povijesnih i geoloških razdoblja: *prekambrij, paleozoik, jura, kreda, mezozoik, kenozoik, ledeno doba, kameno doba, brončano doba*

n) odnosni pridjevi na *-ski/-ški/-čki* izvedeni od zemljopisnih i osobnih imena:

- ☑ *zagrebački, osječki, slavonskobrodski, lički, španjolski, južnoamerički, sjevernoamerički*
- ☑ *matoševski, krležijanski, šekspirovski, kamijevski, elizabetinski, danteovski*

Napomena

Malim se početnim slovom pišu nazivi zemljopisnih područja koja nisu ime, nego ih odnosni pridjev samo pobliže određuje: *riječko priobalje, splitski akvatorij, dubrovački arhipelag, crnomorski slijev, crikveničko-vinodolska rivijera* i slično.

o) nazivi mitoloških i religijskih mjesta i bića: *pakao, čistilište, raj, had, podzemlje, gorgona, harpija, sirena, nimfa, sfinga, vampir, valkira, zmaj, duh*

p) nazivi horoskopskih znakova: *ovan, bik, blizanci, rak, lav, djevica, vaga, škorpion, jarac, strijelac, vodenjak, ribe, svinja, pas, pijetao, majmun, koza, konj, zmija, zmaj, zec, tigar, bivol, štakor* (kineski horoskop)

r) nazivi bogomolja, mjesta u kojima se obavlja bogoslužje, koji sadržavaju riječ *crkva, kapelica, katedrala, bazilika, prvostolnica, hram, džamija, sinagoga*: *crkva svetoga Franje Asiškoga, crkva Gospe od Zdravlja, crkva svetoga križa, crkva hrvatskih mučenika, crkva svetoga spasa, kapelica svetoga Jakova, bazilika svetoga Petra u Rimu, bazilika Svetoga groba u Jeruzalemu, katedrala svetoga Stjepana / zagrebačka katedrala / prvostolnica, zagrebačka džamija, hram Preobraženja Gospodnjega, dubrovačka sinagoga, Begova džamija, džamija Esme sultanije, Alipašina džamija*

Napomena

Ti se nazivi pišu malim početnim slovom jer bogomolje nemaju imena, nego su nekomu ili nečemu posvećene.

Velikim se početnim slovom pišu nazivi bogomolja bez riječi *crkva, kapelica, katedrala, bazilika, prvostolnica* jer u njima dolazi do poimenjenja: *Sveti Franjo Asiški, Srce Isusovo, Sveti križ, Sveti Marko Križevčanin, Gospa od Zdravlja, Sveta Anastazija*.

s) nazivi vjerskih službenika, pripadnika vjere i pripadnika vjerskih redova:

- ☑ *župnik, kardinal, biskup, papa, svećenik, đakon, apostol, protojerej, arhiđakon, časna sestra, velečasni, rabin, muftija, metropolit, mujezin, imam, dalaj lama*
- ☑ *katolik, pravoslavac, protestant, musliman, židov, budist, hinduist, baptist*
- ☑ *franjevac, isusovac, karmelićanka, trapist, dominikanac, trećoredac*

Napomena

Malim se početnim slovom pišu pridjevi *blaženi* i *sveti* i imenice *blaženik* i *svetac* uz imena blaženika i svetaca: *blaženi Alojzije Stepinac, blaženik Nikola Tavelić, blažena majka Terezija, blaženica Marija od Propetoga Isusa Petković, sveti Franjo Asiški, sveti Stjepan Prvomučnik, sveta Barbara, sveta Terezija Avilska*.

t) nazivi vjerskih razdoblja, obreda i običaja koji nisu blagdani te općih vjerskih simbola i pojmova: *korizma, advent/došašće, sudnji dan / posljednji sud, prva pričest, sveto krštenje, sveta potvrda / krizma, post, ramazan, zornica, sveta misa, križni put, šabat, bar micva, bat micva, namaz, sabah, sveti križ, sveti kalež, sveti gral, sveta voda, hostija, raspelo, krunica*

u) oznake početnoga tona u nazivu molske ljestvice: *a-mol, fis-mol*

v) nerečenični potpisi pod slikom: *strujni val na žici, modeli atoma, orgulje, gusjenica, ibis, hrast lužnjak, hranidbeni lanac, Perićevi modeli zrakoplova*

z) prva riječ u novome retku pri okomitome nabranjanju ako nije riječ o imenu ili rečeničnome nabranjanju:

Osnovni su dijelovi poslovnoga pisma:

- *zaglavlje*
- *adresa primatelja*
- *mjesto i datum*
- *predmet*
- *sadržaj*
- *pozdrav*
- *potpis*.

Napomena

Pri okomitome nabranjanju novi se redak uvodi slovnim ili brojevnim oznakom te crticom ili kakvim posebnim znakom (kružićem, kvadratićem i slično), a na kraju redaka ne treba pisati zarez ili točku sa zarezom ako nije riječ o rečeničnome nabranjanju. Na kraju okomitoga nabranjanja piše se točka.

Velikim se početnim slovom piše prva riječ u retku pri okomitome nabranjanju cijelih rečenica, a na kraju svake rečenice piše se točka: *Dizala u zgradi moraju ispunjavati sljedeće uvjete:*

- *Na ulazu u kabinu dizala moraju biti ugrađena vrata kabine.*
- *U kabini dizala mora se nalaziti pokazivač položaja kabine.*

SASTAVLJENO I NESASTAVLJENO PISANJE

Riječ je ono što se nalazi između dviju bjelina. Neke se riječi pišu sa spojnicom. Pritom svaka sastavnica ima svoj naglasak, a prva se ne sklanja.

Imenice

Jednorječnice

Kao jedna riječ pišu se dvije sastavnice koje označuju jedan pojam i imaju jedan naglasak:

a) povezane spojnikom -o-: *bjelokost, brodogradnja, crvenokožac, četverokatnica, desetogodišnjica, jugoistok, krvotok, lovostaj, pravobranitelj, ravnodnevica, romanopisac, sjeverozapad, strahovlada, umobolnica, vjeroučitelj, vlakovođa, zubobolja*

b) nastale srastanjem:

☒ *ampersat, animirdama, bubamara, četvrtzavršnica, čuvarkuća, duhankesa, imendan, ispičutura, kaži-prst, lunapark, maloprodaja, nalivpero, Očenaš, pazikuća, poslijepodne, prijepodne, razbibriga, spomendan, tužibaba, vadičep, vodenbuha, vodenkonj, vizitkarta, zelengora*
☒ *Biograd, Dobroselo, Dugopolje, Josipdol, Starigrad (Paklenica) (ali Stari Grad na Hvaru), Susedgrad, Šarengrad, Tomislavgrad*

c) nastale srastanjem i sufiksacijom:

☒ *čangkajšekovac* (od Čang Kaj Šek), *kimilsungovac* (od Kim Il Sung), *vangogovac* (od Van Gogh)
☒ *Honkonžanin* (prema Hong Kong), *Njujorčanin* (prema New York), *Sanmarinka* (prema San Marino), *Šrilančanka* (prema Šri Lanka)

d) nastale slaganjem i sufiksacijom:

☒ *crvenokožac, četverokatnica, dugoprugaš, krovopokrivač, mišolovka*
☒ *Babogredac* (prema Babina Greda), *Crnogorac* (prema Crna Gora), *Donjolakčanka* (prema Donji Lapac), *Dugorešanin* (prema Duga Resa), *Južnoamerikanka* (prema Južna Amerika), *Starograđanin* (prema Stari Grad), *Svetojanac* (prema Sveta Jana), *Velikogoričanka* (prema Velika Gorica)

e) nastale dodavanjem hrvatskoga ili stranoga prefiksa ili prefiksoida:

☒ *beskućnik, dopredsjednik, doručak, ispodprosječan, međukat, međuvrijeme, nadripisarstvo, nadšumar, nazoviumjetnina, nuzzarada, podstanar, pomajka, polubog, poočim, pradjed, prapovijest, protuudar, suautor, velesajam, zabatak*

☒ *nebrat, nečovjek, nedjelo, nehrvat, nesreća*
☒ *Podstrana, Podsused, Supetar, Zagvozd*
☒ *aeromehanika, agrokemija, anaerob, antikomunist, autobiograf, automotosavez, autoservis, brutoproizvod, diskoglazba, diskoklub, ekovrtić, ekstrazarada, enogastroponuda, eurozona, fotomontaža, hidrogeologija, infotelefon, kinopredstava, klimaoprema, klimauređaj, kontraadmiral, krimipriča, kvazipolitičar, megagrađevina, mikroekonomija, nanotehnologija, nekroplankton, netoiznos, neuroznanost, pornoglumac, promomaterijal, radioemisija, stereouređaj, supersila, taksimetar, taratežina, ultrazvuk, viceprvak, videoprojekcija, žiroračun*
☒ *Latinoamerikanac* (prema Latinska Amerika).

Višerječnice

Kao dvije riječi pišu se:

a) dvije imenice koje označuju jedan pojam, imaju dva naglasaka i obje se sklanjaju: *brod dizalica, čovjek zvijer, država pristupnica, grad država, kamen temeljac, kamion cisterna, kasica prasica, optička hopsica, liječnica specijalistica, misao vodilja, novinar pripravnik, pismo bomba, ptica pjevica, sestra milosrdnica, sila teža, voda tekućica*

b) nesklonjivi pridjev i imenica: *bež odijelo, bofl roba, fer postupak, gala večer, karo suknja, krem juha, maks veličina, mat premaz, mini suknja, metalik karoserija, pepita uzorak, portabl televizor, roza kišobran, seksi odjeća*

Napomena

Nesklonjivi se pridjevi od prefiksoida razlikuju po tome što mogu biti dio imenskoga predikata, npr. *Odijelo je bež.*, *Premaz je mat.*, *Suknja je mini.*, *Televizor je portabl.*

c) pokrata i imenica: *ABS kočnice, ACI marina, ADSL priključak, DNK analiza, ECTS bodovi, GMO proizvod, GSM operater, IP adresa, IT industrija, KV radnik, LCD televizor, LED žarulja, LP ploča, NBA liga, PC konfiguracija, PEN klub, PET ambalaža, POS uređaj, PR agencija, PVC stolarija, REM faza, SF roman, SIM kartica, SOS telefon, TDI motor, TFT zaslon, THC test, TV pretplata, UKV prijamnik, USB memorija, UV zrake, VHS kasete, VIP loža, VGA kamera, WC školjka, WTA lista*

Napomena

U svezama koje se sastoje od pokrate i imenice pokrata je u atributnoj službi i ne sklanja se.

d) nesklonjive kratice *don* i *fra* ispred vlastitoga imena: *don Frane Bulić, fra Ivan Franjo Jukić.*

Pisanje sa spojnicom

Sa spojnicom se pišu:

a) dvije sastavnice od kojih se prva ne sklanja, koje označuju jedan pojam, a svaka ima svoj naglasak:

☒ alaj-čajuš, alfa-zrake, alt-saksofon, baka-servis, *café*-bar, čarter-linija, divot-izdanje, doboš-torta, džez-glazba, filter-papir, *fitness*-centar, general-bojnik, general-pukovnik, gol-razlika, izvor-voda, kamp-kućica, kesten-pire, koker-španijel, kremen-kamen, Kurban-Bajram, lovor-vijenac, minus-vodič, paket-aranžman, park-šuma, pilot-projekt, pire-krumpir, plus-pol, polo-majica, pop-ikona, princez-uštipak, ragu-juha, rahat-lokum, rak-rana, rang-lista, reisul-ulema, remek-djelo, *rock*-opera, sabah-namaz, sahat-kula, spomen-dom, spomen-knjiga, spomen-ploča, student-servis, šiš-ćevap, šoping-centar, tabu-tema, tartar-umak, top-model, traper-jakna, trapez-hlače, trik-pitanje, tuš-kabina, vagon-restoran, *web*-stranica

☒ Kublaj-kan, Bali-beg, Omer-paša, Mehmed-paša, Smail-aga

Napomena

Zemljopisna je imena, u skladu s pravilom da se sa spojnicom pišu dvije riječi od kojih se prva ne sklanja, označuju jedan pojam, a svaka ima svoj naglasak, pravilno pisati: *Ažić-Lokva*, *Brod-Moravice*, *Garić-Grad*, *Ivanić-Grad*, *Kaštel-Kambelovac*, *Klinča-Sela*, *Kloštar-Ivanić*, *Špišić-Bukovica*, *Vojnić-Breg*. U administrativnoj praksi od devedesetih godina 20. stoljeća uobičajilo se pisati i: *Ažić Lokva*, *Brod Moravice*, *Garić Grad*, *Ivanić Grad*, *Kaštel Kambelovac*, *Klinča Sela*, *Kloštar Ivanić*, *Špišić Bukovica*, *Vojnić Breg*.

b) dvije sastavnice od kojih je prva kratica, slovo, oznaka ili simbol:

☒ *A-reprezentacija*, *B-kategorija*, *C-vitamin*, *C-dur*, *d-mol*, *e-adresa*, *e-pošta*, *G-ključ*, *G-točka*, *H-bomba*, *i-sklonidba*, *L-profil*, *m-plaćanje*, *T-zona*, *V-izrez*, *x-noge*, *Y-kromosom*, *α-raspad*, *β-karoten*, *γ-zrake*, *Q-groznica*

☒ *pH-vrijednost*, *Rh-faktor*

c) dvije sastavnice od kojih se prva ne sklanja, svaka ima svoj naglasak, a spojnika:

☒ zamjenjuje veznik *i*: *dan-noć*, *džin-tonik*, *džus-votka*, *križić-kružić*, *par-nepar*, *pismo-glava*, *propan-butan*, *prostor-vrijeme*, *radio-televizija*, *rum-kola*, *suknja-hlače*, *svjetlo-sjena*, *šah-mat*
☒ označuje smjer: *istok-sjeveroistok*, *jug-jugoistok*, *zapad-sjeverozapad*, *zemlja-zemlja*, *zemlja-zrak*, *zrak-zrak*

d) dvije sastavnice od kojih se prva ne sklanja, koje označuju jedan pojam, svaka ima svoj naglasak, a nastale su udvajanjem prve sastavnice ili promjenom sloga: *beri-beri*, *bugi-vugi*, *ča-ča-ča*, *čaju-čaju*, *gumi-gumi*, *jo-jo*, *kus-kus*, *ping-pong*, *rizi-bizi*, *tata-mata*, *voki-toki*

e) dvije sastavnice kojima se izriče neodređenost ili

stupnjevanje, a svaka ima svoj naglasak: *čašica-dvije*, *dan-dva*, *godina-dvije*, *korak-dva*, *metar-dva*, *mjesec-dva*, *riječ-dvije*, *sat-dva*, *tisuću-dvije*

Napomena

Između dviju sastavnica, od kojih je barem jedna višerječna, a izriču neodređenost ili stupnjevanje, umjesto spojnice piše se crtica: *polo sata – sat*, *sat – sat i pol*, *godina i pol – dvije*.

Pridjevi

Jednorječnice

Kao jedna riječ pišu se dvije sastavnice koje označuju jedan pojam i imaju jedan naglasak:

a) povezane spojnikom -o-:

☒ *fizičkokemijski*, *imovinskopravni*, *javnobilježnički*, *moliškohrvatski*, *političkoekonomski*, *popularnoznanstveni*, *povijesnojezični*, *znanstvenofantastični*, *znanstvenoistraživački*

Napomena

Neki od tih pridjeva pišu se i sa spojnicom, ali tada imaju drukčije značenje. *Fizičkokemijski* se odnosi na fizičku kemiju, a *fizičko-kemijski* na fiziku i kemiju. *Političkoekonomski* se odnosi na političku ekonomiju, a *političko-ekonomski* na politiku i ekonomiju.

☒ *brakorazvodni*, *crnook*, *danonoćni*, *dobročudan*, *dvokrevetni*, *gluhonijem*, *gluhosljep*, *jednodnevni*, *mrzovoljan*, *niskopodni*, *petogodišnji*, *prvorazredan*, *prvosvibanjski*, *pučkoškolski*, *punoljetan*, *samonikao*, *srednjoškolski*, *staroslavenski*, *starozavjetni*, *velikodušan*, *visokoprofitabilan*, *vlastoručan*
☒ *crnomorski* (prema Crno more), *donjolapački* (prema Donji Lapac), *dugoreški* (prema Duga Resa), *grubišnopoljski* (prema Grubišno Polje), *latinskoamerički* (prema Latinska Amerika), *južnoamerički* (prema Južna Amerika), *malostonski* (prema Mali Ston), *starogradski* (prema Stari Grad), *svetovjanski* (prema Sveta Jana), *tihooceanski* (prema Tih ocean), *velikogorički* (prema Velika Gorica), *zapadnoeuropski* (prema zapadna Europa)

☒ *austrougarski* (prema Austro-Ugarska), *bosanskohercegovački* (prema Bosna i Hercegovina)

b) nastale srastanjem:

☒ *bljedožut*, *bogomdan*, *boguugodan*, *brzopotezni*, *dandanašnji*, *dobrodošao* (*dobrodošla*, *dobrodošli*, *dobrodošle*), *gorespomenuti*, *hvalevrijedan*, *jasnožut*, *mnogopoštovani*, *općepoznat*, *općeprihvaćen*, *punoljetan*, *raznorazni*, *sivoplav*, *srce drapateljni*, *svakidašnji*, *svjetlozelen*, *takozvani*, *tamnomodar*, *tisućugodišnji*, *visokoobrazovani*, *zagasitocrven*, *vazdazelen*, *zimzelen*

Napomena

Budući da je značenje pojedinih pridjeva pisanih kao jednorječnica i kao sveza priloga i pridjeva jednako ili zbog isticanja, dopušteno je pisati i: *bljedo žut*, *Bogom/bogom dan*, *Bogu/bogu ugodan*, *gore spomenuti*, *hvale vrijedan*, *jasno žut*, *opće poznat*, *opće prihvaćen*, *mnogo poštovani*, *svjetlo zelen*, *tamno modar*, *visoko obrazovani*, *zagasito crven*.

☒ *honkonški* (prema Hong Kong), *ivanićgradski* (prema Ivanić-Grad), *njujorški* (prema New York), *sanmarinski* (prema San Marino), *slavonskobrodski* (prema Slavonki Brod), *šrilanski* (prema Šri Lanka)

☒ *bredpitovski* (prema Brad Pitt), *dartvejderovski* (prema Darth Vader), *kačićmiošićevski* (prema Kačić Miošić), *forestgampovski* (prema Forrest Gump), *polićkamovljevi* (prema Polić Kamov), *tresićpavičićevski* (prema Tresić Pavičić), *francjozefovski* (prema Franz Joseph), *donkihотовski* (prema Don Quijote), *džejmsdinovski* (prema James Dean), *merlinmonroovski* (prema Marilyn Monroe), *montipajtonovski* (prema Monty Python), *pinkpanterovski* (prema Pink Panther), *robinhudovski* (prema Robin Hood)

c) nastale dodavanjem hrvatskoga ili stranoga prefiksa ili prefiksoida:

☒ *bezglaslan*, *dodiplomski*, *dužobalni*, *ispodprosječan*, *ispodvelebitski*, *izaoltarski*, *izvanbračni*, *međuparlamentarni*, *malokalibarski*, *maloljetan*, *nadbubrežni*, *nagluh*, *niskonaponski*, *nizvodni*, *okrupan*, *poludnevni*, *poratni*, *podlopatični*, *poslijediplomski*, *poslijepodnevi*, *prapovijesni*, *predbračni*, *predškolski*, *prekoceanski*, *preosjetljiv*, *prigradski*, *prosjed*, *protutenkovski*, *punokrvan*, *punoljetan*, *sulud*, *suodgovoran*, *ugrofiński*, *unutarstranački*, *velecijenjeni*

☒ *nebrojen*, *nedrag*, *nehrvatski*, *neljudski*, *nenarodni*, *neorganski*, *nepristojan*, *nepromočiv*, *nesretan*, *neveseo*, *nevidljiv*

☒ *antituberkulozni*, *atipičan*, *baltoslavenski*, *biobibliografski*, *bivalentan*, *ekskatedarski*, *euroatlantski*, *hipermoderan*, *infracrven*, *interdisciplinarni*, *paravojni*, *polimorfan*, *poststrukturalistički*, *profašistički*, *pseudonarodni*, *supermoderan*, *transsibirski*, *ultraljubičast*.

Višerječnice

Kao dvije riječi pišu se:

a) nesklonjivi pridjev i imenica:

bordo kravata, *drap zastori*, *gala večera*, *košer obrok*, *midi haljina*, *oker sjenilo*

b) dva pridjeva istih osnova od kojih je drugi tvoren sufiksom *-cat*: *bijel bjelcat*, *crn crncat*, *gol golcat*, *nov novcat*, *pun puncat*, *sam samcat*.

Pisanje sa spojnicom

Sa spojnicom se pišu:

a) pridjevi s barem dvjema ravnopravnim sastavnicama od kojih svaka ima svoj naglasak:

☒ *fizičko-kemijski*, *političko-ekonomski*, *popularno-znanstveni*

Napomena

Neki od tih pridjeva pišu se i sastavljeno, ali tada imaju drukčije značenje. *Fizičko-kemijski* se odnosi na fiziku i kemiju, a *fizičkokemijski* na fizičku kemiju. *Političko-ekonomski* se odnosi na politiku i ekonomiju, a *političkoekonomski* na političku ekonomiju.

☒ *božićno-novogodišnji*, *crikveničko-vinodolski*, *crno-bijeli*, *crveno-plavi*, *gospićko-senjski*, *hrvatsko-engleski*, *njemačko-francuski*, *virovitičko-podravski*

☒ *crveno-bijelo-plavi*, *kroatističko-hungarističko-germanistički*, *zadarsko-šibensko-splitski*

b) pridjevi tvoreni od prezimena s dvjema sastavnicama: *Čičin-Šainov* (prema Čičin-Šain), *Tresić-Pavičićev* (prema Tresić Pavičić), *Polić-Kamovljevi* (prema Polić Kamov), *Kačić-Miošićev* (prema Kačić Miošić)

c) pridjevi tvoreni od prezimena različitih osoba:

☒ *zrinsko-frankopanski* (prema Zrinski i Frankopan), *sapir-vorfofski* (prema Sapir i Whorf)

☒ *Boyle-Mariotteov zakon*, *Broz-Ivekovićev rječnik*, *Cipra-Guberina-Krstićev pravopis*, *Kant-Laplaceova teorija*, *Hering-Breuerov refleks*, *Mercalli-Cancani-Siebergova ljestvica*

d) pridjevi kojima je prva sastavnica brojka, kratica, pokrata, slovo, oznaka ili simbol:

18-karatni, *20-postotni*, *s-oritalan*, *HDZ-ov*, *HNK-ov*, *SDP-ov*, *UN-ov*

e) pridjevi nastali povezivanjem dviju oprečnih sastavnica: *kakav-takav* (s *kakvom-takvom* preciznošću).

Zamjenice

Jednorječnice

Kao jedna riječ piše se:

a) zamjenica nastala od priloga *gdje* i zamjenice: *gdjekoji*, *gdješto*, *gdjetko*

b) zamjenica nastala od sastavnice *koje* i zamjenice: *koječiji*, *kojekakav*, *kojekoji*, *kojekolik*, *koješta*, *kojetko*

c) zamjenica nastala od sastavnice *malo* i zamjenice: *malokoji*, *malošto*, *malotko*

d) zamjenica nastala od sastavnice *sve*, *sva* i zamjenice: *svakakav*, *svašta*, *svekolik*

e) zamjenica nastala od sastavnice *što* i zamjenice: *štočiji*, *štokakav*, *štokoji*, *štošta*, *štotko*

f) zamjenica nastala od zamjenice i čestice *god*: *tkogod* ('netko'), *štogod* ('nešto'), *kojigod* ('neki'), *čijigod* ('nečiji')

g) zamjenica nastala od sastavnice *i* i zamjenice: *itko*, *išta*, *ikoji*, *ičiji*, *ikakav*, *ikolik*

h) zamjenica nastala od sastavnice *i* i *jedan*: *ijedan*

i) zamjenica nastala od sastavnice *ni* i zamjenice: *nitko, ništa, nikoji, ničiji, nikakav*

j) zamjenica nastala od sastavnice *ni* i *jedan*: *nijedan*

k) zamjenica nastala od sastavnice *ne* i zamjenice: *netko, nešto, nekoji, nečiji, nekakav*

l) zamjenica nastala od sastavnice *po*, *gdje* i zamjenice: *pogdješto, pogdjeto, pogdjeko*

m) zamjenica nastala od sastavnice *po* i zamjenice: *pokoji* (Otkrij mi još *pokoji* detalj. / *Po koji* si detalj došao?), *ponešto*.

Višerječnice

Kao dvije ili više riječi pišu se:

a) neodređene zamjenice tvorene s pomoću sastavnice *ni* i *i* (npr. *nitko, ništa, ničiji, nikoji, nikakav, nikolik* i *itko, išta, ičiji, ikoji, ikakav, ikolik*) u izrazima s prijedlozima *o, od, pred, s, u, za*: Ne bih to učinio *ni za što* na svijetu. (a ne: Ne bih to učinio *za ništa* na svijetu.)

Ni od koga nema ni traga ni glasa. (a ne: *Od nikoga* nema ni traga ni glasa.)

Ne možemo se složiti *ni u čemu*. (a ne: Ne možemo se složiti *u ničemu*.)

Razmišlja li on *i o čemu*? (a ne: Razmišlja li on *o ičemu*?)

Ona se *ni s kim* ne može usporediti. (a ne: Ona se s *nikim* ne može usporediti.)

Ne klečim *ni pred kim*. (a ne: Ne klečim *pred nikim*.)

b) zamjenični izrazi:

☐ *ma tko, ma što, ma koji, ma čiji, ma kakav, ma koliki*

☐ *bilo tko, bilo što, bilo čiji, bilo koji, bilo kakav, bilo kolik*

☐ *koji bilo, čiji bilo*

☐ *čiji mu drago, kakav god mu drago, tko god mu drago, što god mu drago, koji god mu drago, čiji god mu drago, kolik god mu drago.*

c) zamjenica s česticom *god* u značenju opće zamjenice i s naglaskom na čestici *gòd*:

Tko *gòd* može, neka to pročitati. (u značenju: 'svatko tko'), ali:

Možda će to *tkògod* pročitati. (u značenju: 'netko').

Što *gòd* bude, bit će dobro. (u značenju: 'sve što'), ali: Kupi mi *štògod* za uspomenu. (u značenju: 'nešto').

Kakav *gòd* bude dan, otići ćemo na izlet. (u značenju: 'bilo kakav'), ali: Daj mi *kàkvugod* knjigu za čitanje. (u značenju: 'neku')

d) zamjenica i imenica: *neki dan, neku noć*

e) čestica i prilog: *što manje, što više, što prije, to bolje, to gore, to prije, to više*

f) prilog i zamjenica: *bogzna kakav, bogzna koji, bogzna kolik, kuda koji, kud koji*

g) zamjenica i čestica *put*: *taj put*

h) prijedlog i zamjenica: *k tomu, među se, na me, na nj, na se, na te, nada mnom, nada nj, nada te, po nj, po tome, poda nj, poda se, preda me, preda mnom, preda nj, preda nju, preda se, pri čemu, s njim, s njima, s tobom, sa mnom, sa svim tim, to više, u nj, u se, uza me, uza nj, uza se, za te.*

sastavljeno	nesastavljeno
tkogod ('netko') Ako <i>tkogod</i> navrati, pošalji ga k meni.	tko god ('svatko tko') <i>Tko god</i> može, neka to pročitati.
štogod ('nešto') Kupi mi <i>štogod</i> za uspomenu.	što god ('sve što') <i>Što god</i> bude, bit će dobro.
kojigod ('neki') Preporuči mi <i>kojigod</i> knjigu.	koji god ('bilo koji') <i>Koju god</i> poruku primiš, zapiši je!
čijigod ('nečiji') Uzmi <i>čijigod</i> kišobran.	čiji god ('bilo čiji') <i>Čije god</i> pohvale dobiješ, raduj se!
kakavgod ('nekakav') Donijeli su nam <i>kakavgod</i> tortu.	kakav god ('bilo kakav') Volim je <i>kakva god</i> bila.
ijedan ('ikakav') Postoji li <i>ijedan</i> dokaz za to?	i jedan (sveza <i>i</i> i <i>jedan</i>) Postoji li <i>i jedan</i> dokaz za to? ('barem jedan'; pri posebnome isticanju) <i>I jedan</i> i drugi razmišljaju isto. (veznik <i>i</i>)
nitko (označuje isključivanje svake osobe) Na kraju nam <i>nitko</i> nije došao.	ni tko (sveza sastavnice <i>ni</i> i zamjenice <i>tko</i>) Ne zna se <i>ni tko</i> će doći.
ničiji (označuje nepostojanje bilo kakva posjedovatelja) <i>Ničiji</i> rad nije dobio nagradu.	ni čiji (sveza sastavnice <i>ni</i> i zamjenice <i>čiji</i>) Nisu uspjeli utvrditi <i>ni čiji</i> je to rukopis.
nikakav (označuje potpuno isključivanje) Ne zanima me <i>nikakav</i> prijedlog.	ni kakav (sveza sastavnice <i>ni</i> i zamjenice <i>kakav</i>) Do danas ne znamo <i>ni kakav</i> je njezin utjecaj u tvrtki.
nijedan (označuje potpuno isključivanje) Nije poslušala <i>nijedan</i> savjet.	ni jedan (sveza sastavnice <i>ni</i> i sastavnice <i>jedan</i>) Nije poslušala <i>ni jedan</i> savjet. (pri posebnome isticanju) <i>Ni jedan</i> ni drugi u četvrtak nisu došli. (veznik <i>ni</i>)
pokoji ('koji') Otkrij mi još <i>pokoji</i> detalj.	po koji (sveza sastavnice <i>po</i> i zamjenice <i>koji</i>) <i>Po koji</i> si udžbenik došao?
poneki ('neki') Uspjela je sačuvati <i>poneku</i> uspomenu.	po neki (sveza sastavnice <i>po</i> i zamjenice <i>neki</i>) Poslao ga je <i>po neki</i> ključ.
ponešto ('nešto') Ipak znam <i>ponešto</i> o tome.	po nešto (sveza sastavnice <i>po</i> i zamjenice <i>nešto</i>) Idem <i>po nešto</i> u Varaždin.

Brojevne riječi

Jednorječnice

Kao jedna riječ pišu se:

a) glavni brojevi

☐ od 0 do 10: *nula* (ili *ništica*), *jedan, dva, tri, četiri, pet, šest, sedam, osam, devet, deset*

☐ od 11 do 19: *jedanaest, dvanaest, trinaest, četrnaest, petnaest, šesnaest, sedamnaest, osamnaest, devetnaest*

☐ desetice do 90: *dvadeset, trideset, četrdeset, pedeset, šezdeset, sedamdeset, osamdeset, devedeset*

☐ stotice do 1 000: *sto* ili *stotinu*, *dvjesto* (ili *dvjesta*), *tristo* (ili *trista*), *četiristo*, *petsto*, *šesto*, *sedamsto*, *osamsto*, *devetsto*, *tisuću*

Napomena

Stotice do 1 000 mogu se pisati i kao sveza glavnoga broja i imenice *stotina*: *četiri stotine*, *osam stotina*.

☐ broj 1 000 000 i brojevi tisuću puta veći od broja u nizu koji počinje s 1 000 000: *milijun* (10^6), *milijardu* (10^9), *bilijun* (10^{12}), *bilijardu* (10^{15}), *trilijun* (10^{18}), *trilijardu* (10^{21}), *kvatrilijun* (10^{24}), *kvatrilijardu* (10^{27}), *kvintilijun* (10^{30}), *kvintilijardu* (10^{33}), *seksbilijun* (10^{36}), *seksbilijardu* (10^{39}), *septilijun* (10^{42}), *septilijardu* (10^{45}), *oktilijun* (10^{48}), *oktilijardu* (10^{51}), *nonilijun* (10^{54}), *nonilijardu* (10^{57}), *decilijun* (10^{60}), *decilijardu* (10^{63}) itd.

b) redni brojevi

☐ od 0. do 10.: *nulti*, *prvi*, *drugi*, *treći*, *četvrti*, *peti*, *šesti*, *sedmi*, *osmi*, *deveti*, *deseti*

☐ od 11. do 19.: *jedanaesti*, *dvanaesti*, *trinaesti*, *četрнаesti*, *petnaesti*, *šesnaesti*, *sedamnaesti*, *osamnaesti*, *devetnaesti*

☐ desetice do 90.: *dvadeseti*, *trideseti*, *četrdeseti*, *pedeseti*, *šezdeseti*, *sedamdeseti*, *osamdeseti*, *devedeseti*

☐ stotice do 1 000.: *dvjestoti*, *tristoti*, *četiristoti*, *petstoti*, *šestoti*, *sedamstoti*, *osamstoti*, *devetstoti*, *tisućiti*

☐ broj 1 000 000. i redni brojevi tisuću puta veći od broja u nizu koji počinje s 1 000 000.: *milijunti*, *milijarditi*, *bilijunti*, *bilijarditi*, *trilijunti*, *trilijarditi* itd.

c) brojevni pridjevi:

☐ *dvadesetdvoji*, *četrdesetroji*, *osamdesetšesteri*, *devedesetdeveteri*

☐ *jednostruk*, *deveterostruk*, *stotruk*

☐ *dvogodišnji*, *trogodišnji*, *stogodišnji*, *dvadesetogodišnji*, *devetogodišnji*

☐ *jednosatni*, *četverosatni*, *petosatni*, *dvadesetčetverosatni*

☐ *petominutni*, *tridesetsedmominutni*

☐ *dvosekundni*, *šezdesetosekundni*

☐ *dvadesetpetometarski*, *sedamdesetdvometarski*

☐ *dvopostotni*, *tropostotni*, *petopostotni*, *desetopostotni*, *jedanaestopostotni*

☐ *dvoipolgodišnji*, *dvadesetroipolgodišnji*, *petoipolsatni*, *dvoipolpostotni*

☐ *petojezični*, *sedmojezični*, *desetoezični*

☐ *četрнаestokaratni*, *dvadesetčetverokaratni*

☐ *jednokratani*, *peterokratani*/*petokratani*, *šesterokratani*/*šestokratani*

☐ *dvočetvrtinski*, *osmočetvrtinski*

☐ *jednoznamenasti*, *dvoznamenkasti*, *petoznamenasti*/*peteroznamenasti*

d) brojevne imenice:

☐ *šestero*, *dvadesetpetero*

☐ *sedmerac*, *jedanaesterac*

☐ *tridesetroje*, *devedesetdeveterica*

☐ *osamdesetih*: Globalno zatopljenje počinje osamdesetih.; *devedesete*: Koja je glazba obilježila rane devedesete?

e) brojevni prilozi: *desetak*, *petnaestak*, *dvadesetak*, *tridesetak*, *stotinjak*.

Višerječnice

Kao dvije ili više riječi pišu se:

a) glavni brojevi:

☐ koji imaju jedinice, desetice, stotice, tisućice itd.: *dvadeset sedam*, *pedeset četiri*, *šezdeset jedan*, *devedeset devet*, *sto sedamnaest*, *dvjesto četrdeset tri*, *osamsto dvanaest*, *devetsto devedeset devet*, *tisuću tristo jedanaest*, *tri tisuće sedamsto trideset tri*, *tisuću jedan*, *sto dvadeset pet tisuća četrdeset dva*, *milijun petsto trideset tisuća sedamsto četrdeset četiri*, *dvije milijarde četiristo dvadeset tisuća dvadeset tri*

Napomena

Višerječne glavne brojeve dopušteno je pisati i s veznikom i ispred zadnje riječi: *dvadeset i jedan*, *petsto četrdeset i osam*, *tisuću devetsto sedamdeset i četiri*.

☐ stotice do 900: *dvije stotine*, *tri stotine*, *četiri stotine*, *pet stotina*, *šest stotina*, *sedam stotina*, *osam stotina*, *devet stotina*

b) redni brojevi

☐ koji imaju jedinice, desetice, stotice, tisućice itd.: *dvadeset sedmi*, *pedeset četvrti*, *šezdeset prvi*, *devedeset deveti*, *sto sedamnaesti*, *dvjesto četrdeset treći*, *osamsto dvanaesti*, *devetsto devedeset deveti*, *tisuću tristo jedanaesti*, *tri tisuće sedamsto trideset treći*, *devet tisuća devetsto devedeset deveti*, *tisuću prvi*, *sto dvadeset pet tisuća četrdeset drugi*, *milijun petsto trideset tisuća sedamsto četrdeset četvrti*, *dvije milijarde četiristo dvadeset tisuća dvadeset treći*

Napomena

Višerječne redne brojeve dopušteno je pisati i s veznikom i ispred zadnje riječi: *dvadeset i prvi*, *petsto četrdeset i osmi*, *tisuću devetsto sedamdeset i četvrti*.

c) sveza riječi od kojih je jedna broj

☐ sveza glavnoga broja i brojevne imenice kojom se zapisuje razlomak: 1/2: *jedna polovina*, 1/3: *jedna trećina*, 1/4: *jedna četvrtina*, 1/5: *jedna petina*, 1/6: *jedna šestina*, 1/7: *jedna sedmina*, 1/8: *jedna osmina*, 1/9: *jedna devetina*, 1/10: *jedna desetina* 26/61: *dvadeset šest šezdesetprvina*, 32/95: *trideset dvije devedesetpetine*, 100/46: *sto četrdesetšestina*, 140/6: *sto četrdeset šestina*, 564/32: *petsto šezdeset četiri tridesetdrugine*, 1/100: *jedna stotina*

☐ sveza glavnoga broja i čestice *puta*: *dva puta*, *tri puta*, *osam puta*, *dvanaest puta*, *šezdeset sedam puta*, *tisuću puta*

☒ sveza rednoga broja i čestice *put* piše se: *prvi put, deveti put, sedamnaesti put, sto četrdeseti put, petsto dvadeset osmi put*.

Pisanje sa spojnicom

Sa spojnicom se pišu:

a) brojevnice riječi kojima se izražava približna vrijednost:

☒ *dva-tri, dvije-tri, pet-šest, sto-dvjesto, tisuću-dvije, milijun-dva*

☒ *četvero-petero, dvadesetero-tridesetero, dvoje-troje, sedmeri-osmeri*

Napomena

Između dviju brojevnih riječi od kojih je barem jedna višerječna i kojima se izražava približna vrijednost piše se crtica: *Nazovi me za trideset pet – četrdeset minuta*.

b) imenica i brojevnice riječi kojima se izražava približna vrijednost:

čašica-dvije, čašicu-dvije, dan-dva, godinu-dvije, korak-dva, metar-dva, mjesec-dva, riječ-dvije, sat-dva, tisuća-dvije, tjedan-dva

Napomena

Između dviju imenica i imenice kojima se izražava približna vrijednost piše se crtica: *pola sata – sat, sat – sat i pol, godina i pol – dvije*.

Glagoli

Jednorječnice

Kao jedna riječ pišu se:

a) niječni oblici prezenta glagola *biti*: *nisam, nisi, nije, nismo, niste, nisu*

b) niječni oblici prezenta glagola *htjeti*: *neću, nećeš, neće, nećemo, nećete, neće*

Napomena

Zbog hrvatske pravopisne tradicije dopušteno je pisati i: *ne ću, ne ćeš, ne će, ne ćemo, ne ćete, ne će*.

c) niječni oblici prezenta glagola *imati*: *nemam, nemaš, nema, nemamo, nemate, nemaju*

d) niječni imperativni oblici: *nemoj, nemojmo, nemojte, nemaj, nemajmo, nemajte*

e) glagoli u kojima je *ne-* dio osnove: *negodovati, nenavidjeti, nedostajati, nestati, nestajati* (i svi njihovi oblici)

f) množinski oblici glagola *biti* u aoristu: *bismo, biste, biše*

g) naglašeni i nenaglašeni oblik prezenta glagola *htjeti*: *hoću,*

hoćeš, hoće, hoćemo, hoćete, hoće; ćemo, ćete.

Višerječnice

Kao dvije ili više riječi pišu se:

a) zaniijekani glagoli:

☒ *ne spavam, ne radiš, ne uči, ne sjedimo, ne jedete, ne trče*

☒ *ne bih, ne bi, ne bismo, ne biste*

b) složeni glagolski oblici: *radio sam, spavao je, učio bih, drhtat će, donijeli su, budu obećali, bila sam posjetila*.

Pisanje sa spojnicom

Sa spojnicom se pišu dva glagolska oblika između kojih postoji odnos *i-i* ili *ili-ili*: *hoćeš-nećeš, hoću-neću, peri-deri, povuci-potegni, rekla-kazala, stani-pani, ulazi-izlazi*.

Napomena

Između dviju glagolskih sastavnica od kojih je barem jedna višerječna piše se crtica: *hoteći – ne hoteći, htijući – ne htijući, htio – ne htio, htjela – ne htjela, drž – ne daj, idi mi – dođi mi, mogao – ne mogao, možeš – ne možeš, išao – ne išao, znao – ne znao, volio – ne volio, našao – ne našao*.

Prilozi

Jednorječnice

Kao jedna riječ pišu se:

a) prilozi nastali od dviju sastavnica od kojih je jedna prijedlog ili prefiks, a druga prilog, prijedlog ili pridjev: *dokad, dokasno, dokud, donedavno, dosad, doskora, dosutra, dotad, dotud, iskosa, izbliza, izdaleka, iznutra, nabolje, načisto, nadaleko, nadalje, nadesno, nadugačko, nagusto, najedanput, nakoso, nakratko, nakrivo, nakrupno, nalijevo, nanovo, naoko, naokolo, naovamo, napismeno, nasamo, naskroz, naslijepo, nasuho, naširoko, natašte, naviše, naživo, odavno, odjednom, odmalena, odnedavno, odnekud, odonud, odsad, oduvijek, otad, otkad, otkako, otkud, otprije, otud, поближе, podalje, podjednako, podosta, poduže, pokadšto, pomalo, ponajbolje, ponajčešće, ponajmanje, ponajprije, ponajviše, ponegdje, poodavno, popola, posvud, potajno, potanko, potih, povazan, poviše, prekasno, prekjucher, prekosutra, preksinoć, skroz, slijeva, svisoka, ubrzo, ubuduće, učisto, uglavnom, ugrubo, ujedno, ukoso, kratko, ulijevo, uludo, unaokolo, unaprijed, unatrag, unutra, uokolo, uopće, uostalom, upravo, usitno, uskoro, utoliko, utvrdo, uvelike, uzalud, uživo, zacijelo, zadugo, zaista, zajedno, zapravo, zasad, zašto, zauvijek, zdesna*

b) prilozi nastali od dviju sastavnica od kojih je jedna prijedlog ili prefiks, a druga zamjenica: *međutim, nato, netom, ponešto, potom* (ali *po tome*), *pritom* (ali *pri tome*), *stoga, usto, uto, zatim, zato*

c) prilozi nastali od dviju sastavnica od kojih je jedna prijedlog ili prefiks, a druga imenica: *bestraga, dobijesa, doduše,*

dogodine, dogrla, dokraja, dopodne, dopola, dosutra, do vijeka, ispočetka, izjutra, načas, načetvero, načistac, nadušak, nadvoje, naglas, nagodinu, naime, naiskap, naizgled, naizust, najesen, nakraju, naoči, naočigled, naodmet, napamet, napola, naposljetku, naprečac, napretek, naprimjer (i na primjer), naruku, nasilu, nasmrt, nasreću, nastranu, natroje, navečer, navijek, navlas, navrijeme (i na vrijeme), nazimu, nažalost, nizbrdo, nizdlaku, odoka, odreda, odsrca, oglavu, otpočetak, otprilike, pobogu, podvečer, popodne, poslijepodne, predjutro, predvečer, prekoputa, prijepodne, sleđa, smjesta, spočetka, sproljeća, ubeskraj, ubrk, učas, udalj, udvoje, uglas, uglavu, uistinu, ujesen, ujutro, ukorak, ukoštac, ukriž, ukруг, unedogled, unepovrat, upomoć, upropanj, uslast, usput, ustranu, utroje, uvečer, uvijek, uvis, uzbrdo, zaboga, začas, začudo, zaredom, zauzvrat, zbogom, zboka

Napomena

Zbog uporabne čestote dopušteno je pisati: *naprimjer / na primjer, navrijeme / na vrijeme*.

U prilogu se naglasak nužno ne prebacuje na prednaglasnicu. Prema fonološkome načelu u hrvatskome jeziku naglasak prelazi na prednaglasnicu samo kad je na srednjemu slogu naglasne cjeline silazni naglasak: *u jùtro > ùjutro, na pãmět > nãpamět, u jěsēn > ùjesēn*, ali: *do dúše > dodúše, bez súmnje > besúmnje, na prěčac > naprěčac, na jedànput > najedànput, na primjer > naprimjer, na pròljeće > napròljeće, na vrijeme > navrijéme*.

sastavljeno	nesastavljeno
Nije <i>doduše</i> mnogo, ali je ipak nešto.	Više mu je stalo <i>do duše</i> nego do tijela.
Upitno je <i>međutim</i> to što je rekao.	Živio je <i>među tim</i> ljudima.
Kreni ti <i>nadesno</i> , a ja ću <i>nalijevo</i> .	Stani ti <i>na desno</i> krilo, a ja ću <i>na lijevo</i> .
Rastavi to <i>nadvoje</i> .	Mislio je <i>na dvoje</i> ljudi.
Govorio je <i>naglas</i> .	Hladno piće loše mu je utjecalo <i>na glas</i> .
Zna sve <i>napamet</i> .	Ne pada mi <i>na pamet</i> .
Dođi <i>navečer!</i>	Ići ćemo <i>na večer</i> književnika.
Učinili smo to <i>navrijeme / na vrijeme</i> .	Kako danas gledate <i>na vrijeme</i> koje ste proveli u hrvatskom kazalištu?
<i>Odsrca</i> ti želim sve najbolje.	Umro je <i>od srca</i> .
<i>Učas</i> su sve napravili.	Došli su <i>u nezgodan čas</i> .
<i>Ujesen</i> uvijek putujemo.	Lijepo vrijeme protegnulo se <i>i u ranu jesen</i> .
Dođi <i>ujutro</i> .	Pomirili su se <i>u rano jutro</i> .
<i>Zdesna</i> i <i>slijeva</i> sjede mu prijatelji.	Počni najprije <i>s desna</i> kraja, pa onda <i>s lijeva</i> .

d) neodređeni prilozi nastali od dviju sastavnica od kojih je prva sastavnica *i-, ne-* ili *ni-*:

☐ *i-*: *igdje, ijednom, ikad, ikako, ikamo, ikoliko, ikud, imalo, ionako, iotkud, isuviše, izašto*

☐ *ne-*: *nedaleko, nedavno, nedugo, negdje, nejednako, nejednom, nekad, nekako, nekamo, nekoliko, nekud, nemalo, nemilo, neodlučeno, nepravo, neprestano, nerado, neriješeno, nerijetko, nesavjesno, neskromno, nesvjesno, nevaljano, neveselo*

☐ *ni-*: *nigdje, nijedanput, nijednom, nikad, nikako, nikamo, nikoliko, nikud, nimalo, niodakle, niotkud, niukoliko, nipošto, nizašta, nizašto*

e) superlativi priloga: *najbolje, najčešće, najduže, najgore, najjače, najjednostavnije, najposlije, najprije, najradije, najviše*

f) prilozi nastali od dviju sastavnica od kojih je druga sastavnica *-put*: *četiriput, desetput, devetput, dvanaestput, dvaput, jedanput, kojiput, kolikoput, mnogoput, osamput, petput, pokojiput, sedamput, stoput, šestput, tisućuput, tridesetput, trinaestput, tripud, višeput*

g) prilozi nastali od dviju sastavnica od kojih je prva sastavnica prilog, a druga sastavnica *-god*: *gdjegod, kadgod, kakogod, kamogod, kolikogod, kudgod, otkudgod*

Prilog i sveza priloga i čestice *god* razlikuje se značenjski:

kadgod 'katkad' / *kada god* 'svaki put'
kakogod 'nekako' / *kako god* 'bilo kako'
kamogod 'nekamo' / *kamo god* 'bilo kamo'
kolikogod 'nekoliko' / *koliko god* 'koliko bilo', 'ma koliko'
kudgod 'nekuda' / *kuda god* 'bilo kuda'
otkudgod 'odnekud' / *otkuda god* 'bilo otkud'.

h) prilozi nastali od barem dviju punoznačnih sastavnica:

☐ *gdjegdje, gdjekad, gdjekamo, gdjekud*
 ☐ *kadšto, katkad, kojegdje, kojekad, kojekako, kojekamo, kojekoliko, kojekud*
 ☐ *maločas, malogdje, malokad, maloprije*
 ☐ *poludesno, polulijevo, polukružno, poluiskretno*
 ☐ *štogdje, štokad, štokud, štoviše*
 ☐ *svejednako, svejedno, sveudilj, sveukupno*
 ☐ *dakako, sutradan, tobože, budzašto, dandanas*
 ☐ *akobogda, bokteveseli, boktepitaj*
 ☐ *bogme, bogzna, dabogda, ubibože, žalibože, istinabog, dozlaboga*

Napomena

Priloge *akobogda, bokteveseli* i *boktepitaj* dopušteno je pisati i nesastavljeno: *ako Bog da, bog te veseli* i *bog te pitaj*.

Višerječnice

Kao dvije ili više riječi pišu se sveze riječi:

☐ prilog i prilog: *bogzna gdje, bogzna kako, bogzna kamo, bogzna koliko, bogzna kuda, bogzna što, jedva jedvice, kad tamo, malo kasnije, malo poslije, malo ranije*
 ☐ prilog i čestica: *desetak puta, koliko puta, mnogo puta, nekoliko puta, kako li, koliko li, kada bilo, gdje bilo, kako bilo, bilo gdje, bilo kamo, bilo kada, bilo kako, bilo koliko, ma gdje, ma kamo, ma kada, ma kako, ma koliko*
 ☐ prilog i glagol ili glagolski prilog: *pravo reći, pravo rekavši, tako rekavši, bolje rečeno, bolje reći, bolje rekavši*
 ☐ prilog i skup riječi *mu drago*: *gdje mu drago, kad mu drago, kako god mu drago, kako mu drago, koliko mu*

drago, kuda mu drago

☐ imenica i glagol: *Bože pomози, Bože sačuvaj, ne daj Bože, ne dao Bog*

☐ prijedlog i imenica: *na primjer* (i *naprimjer*), *na vrijeme* (i *navrijeme*).

Napomena

Zbog uporabne čestote dopušteno je pisati: *na primjer / naprimjer, na vrijeme / navrijeme*.

Pisanje sa spojnicom

Sa spojnicom se piše:

a) sveza dvaju priloga: *amo-tamo, brže-bolje, danas-sutra, desno-lijevo, dvaput-triput, gore-dolje, jedanput-dvaput, kad-tad, kadli-tadli, kako-tako, koliko-toliko, lijevo-desno, malo-malo, malo-pomalo, manje-više, nadvoje-natroje, naprijed-nazad, navrat-nanos, okolo-naokolo, ovamo-onamo, ovdje-ondje, pola-pola, pošto-poto, skroz-naskroz, tako-tako, tamo-amo, toplo-hladno, koliko-toliko, više-manje, zbrda-zdola*

b) sveza dviju nesamostalnih leksičkih jedinica u priložnome značenju: *cakum-pakum, ciguli-miguli, cik-cak, cile-mile, ho-ruk, kuku-lele, li-la, mile-lale, šuć-muć, tip-top*.

Prijedlozi

Jednorječnice

Kao jedna riječ pišu se prijedlozi tvoreni od dviju sastavnica: *nadno, nadohvat, nadomak, nakraj, namjesto, navrh, potkraj, povrh, uime, ukraj, uoči, usuprot, ususret, uinat, uvrh*.

Višerječnice

Kao više riječi pišu se sveze riječi u prijedložnoj funkciji: *do kraja, od prije, preko puta, pri tome, s kraja, s početka*.

prijedložna skupina	prilog
Učinit ću to <i>do kraja</i> godine.	Razjasnimo to <i>dokraja</i> .
Nisam više ista kao <i>od prije</i> deset godina.	Znam ga <i>otprije</i> .
Parkirali smo <i>preko puta</i> hotela Esplanade.	Parkirajte <i>prekoputa</i> .
Ostajemo <i>pri tome</i> rješenju.	Pjevali su i <i>pritom</i> plesali.
Slušali smo ploče <i>s kraja</i> osamdesetih.	Stajala sam <i>skraja</i> i čekala te.
Razmišljam o liku <i>s početka</i> romana.	O njoj sam <i>spočetka</i> mislila sve najbolje.

Vežnici

Jednorječnice

Kao jedna riječ pišu se: *akoli, dočim, dokad, doli, eda, iako, kadli, kadno, kakono, kamoli, negoli, nekmoli, otkad, otkako, otkud, što, tadli*.

Višerječnice

Kao dvije riječi ili više njih pišu se: *eda bi, gdje god, kad god, kako god, kamo god, koliko god, kud god, otkud god*.

Usklici

Jednorječnice

Kao jedna riječ pišu se: *bestraga, bogami, bogamu, bogati, bogdaj, dođavola, dosutra, doviđenja, dovraga, kvragu, nazdravlje, pobogu, upomoć, uslast, uzdravlje, zaboga, zbgom*.

Napomena

Usklici *aha, apciha, apciha, beee, brrr, ijuju, juhu, juhuhu, kokodak, kukuc, kukuriku, muuu, ohoho, psss* mogu se pisati i: *a-ha, ap-ciha, ap-čiha, be-e-e, br-r-r, iju-ju, ju-hu, ju-hu-hu, ko-ko-dak, ku-kuc, ku-ku-ri-ku, mu-u-u, o-ho-ho, ps-s-s*.

Višerječnice

Kao dvije riječi pišu se: *dobar dan, dobra večer, dobro jutro, laku noć, dobro došao*.

Pisanje sa spojnicom

Sa spojnicom se pišu:

a) usklici koji se ponavljaju: *av-av, bip-bip, bla-bla, bum-bum, c-c-c, čin-čin, ću-ću, gic-gic, ha-ha-ha, hi-hi-hi, hu-hu, kra-kra, ku-ku, kuc-kuc, jao-jao, joj-joj, mic-mic, mijau-mijau, mljac-mljac, no-no, njam-njam, pa-pa, pi-pi, rok-rok, šljap-šljap, šmrc-šmrc, tok-tok-tok, tu-tu, vau-vau, z-z-z, živ-živ*

b) usklici koji se spajaju: *bi-bip, bim-bam-bom, bum-tras, din-don, eci-peci-pec, klik-klak, tik-tak, tiru-riru*.

Čestice

Čestice *put, puta, li* i *god* pišu se nesastavljeno s riječju koja je ispred njih: *Drugi put pitat ću tebe., Tri puta je dosta., Je li ti dosadno?, Volim je kakva god bila*.

Napomena

Sastavnice *-put, -li* i *-god* pišu se i sastavljeno s riječi koja je ispred njih. Tada nastaju prilozni, vežnici i zamjenice: *Dvaput smo se sreli., Nije ni dobra, a kamoli plemenita., Ako tkogod dođe, pozovi me*.

PISANJE RIJEČI IZ STRANIH JEZIKA

Pisanje općih riječi i sveza

Riječi i sveze riječi iz stranih jezika pišu se ovisno o stupnju njihove prihvaćenosti u hrvatski jezik:

a) izvorno, tj. onako kako se pišu u jeziku iz kojega su preuzete, i to ukošeno:

☐ strane riječi: *brainstorming, buffet, bungee jumping, café, catering, celebrity, copyright, gadget, intermezzo, paparazzo, patch, pizza, pizzeria, sommelier, wellness, widget*

Napomena

Stranu riječ treba, kad god je to moguće, zamijeniti hrvatskom riječju: *bypass* – premosnica; *chatroom* – pričaonica; *e-mail* – e-pošta, e-poruka, e-adresa; *header* – zaglavlje; *jackpot* – glavni zgoditak; *pacemaker* – srčani stimulator; *remake* – preradba; *revival* – oživljavanje; *software* – programska podrška; *summit* – sastanak na vrhu itd.

Strane riječi sklanjaju se tako da im se oblični nastavak dodaje bez spojnice: *catering, cateringa, cateringu...*, *pizza, pizze, pizzzi* itd.

☐ posvojni pridjevi od stranih riječi: *celebrityjev, paparazzov, sommelierov*

☐ strane riječi u polusloženicama: *offshore*-tvrтка, *rock*-koncert, *rohbau*-gradnja, *prêt-à-porter*-kolekcija, *wellness*-centar

☐ strani izrazi i poslovice: *à la carte, a priori, ad acta, ad hoc, ad hominem, bona fide, by the way, casus belli, corpus delicti, curriculum vitae, de facto, differentia specifica, hic et nunc, in vitro, lapsus calami, lingua franca, off the record, pars pro toto, per aspera ad astra, per se, perpetuum mobile, salto mortale, sui generis, tabula rasa, von oben, vox populi*

☐ neki glazbeni nazivi:

☐ *a capella, adagio, allegrissimo, allegro, crescendo, decrescendo, fortissimo, mezzoforte, mezzosopran, pianissimo, piano, pizzicato, solfeggio, staccato, vivace*

☐ *blues, break dance, country, eurodance, funky, heavy metal, high energy, house, indie, italo disco, jazz, punk, rave, reggae, rock, soul, techno, trance*

Napomena

Neki se glazbeni nazivi mogu pisati i fonetizirano: *džez, pank, rok, solfeđo*.

☐ neki poštanski nazivi: *par avion, porto franco, poste restante*

☐ latinski nazivi životinja i biljaka: *Daucus carota* (mrkva), *Fragaria vesca* (šumska jagoda), *Lumbricus terrestris* (kišna glista), *Ornithorhynchus anatinus*

(čudnovati kljunaš), *Procyon lotor* (rakun), *Rubus idaeus* (malina)

Napomena

Latinski se nazivi životinja i biljaka u hrvatskome tekstu ne sklanjaju: Proveli su opsežna istraživanja na *Lumbricus terrestris*.

b) fonetizirano, tj. prilagođeno hrvatskomu jeziku:

☐ posuđenice i njihove izvedenice: *apneja, bilijar, evergrin, folksdojčer, garsonijera, gastarbajter, intervju, kapučino, paviljon, radijus, sendvič, ureja, žardinijera; folksdojčerski, gastarbajterov, paviljonski*

☐ tvorenice od stranih riječi osim posvojnih pridjeva: *somelijerski, rokerski, rokerica, panker, brejkdenser, hevimetalc, rejver, šopingoholičarka*

☐ tvorenice od stranih imena osim posvojnih pridjeva:

☐ *čegevarist, darvinist, fulbrajtočka, humboltovac, marksist*

☐ *botičelijevski, bredpitovski, davinčijevski, donkilotovski, kamijevski, kimilungovski, miroovski, sosirovski, šekspirovski, vangogovski, kafkijanski, petrarkistički*

☐ pridjevi od zemljopisnih imena: *bolonjski, buenosaireski, čikaški, dablinski, dejtonski, glazgovski, hamburški, haški, minhenski, monački, njujorški, oksfordski, pekinški, šangajski, šengenski, tokijski*

☐ nazivi novčanih jedinica: *bolivar, cent, dolar, drahma, euro, filir, forinta, franak, funta, groš, gulden, kruna, lej, lev, lira, marka, rubalj, šiling, zlot*

☐ nazivi mjernih jedinica: *amper, džul, farad, gram, hektar, henri, herc, inč, kilogram, kubik, kulon, litra, metar, om, vat*

☐ nazivi kemijskih elemenata: *ajnštajnij, raderfordij, kirij*

☐ egzotizmi: *aparthejd, avokado, bambus, bendžo, bolero, boršč, cunami, didžeridu, džihad, džiju-džicu, džin, džudo, fengšui, flamenko, gejša, hacijenda, iglu, ikebana, jak, jurta, kabuki, kapučino, karate, karpačo, kazačok, kečap, kefir, kibuc, kilt, kimono, kivi, kjokušin, kroasan, kungfu, kus-kus, lazanje, liči, ljama, makaroni, marakuja, mastika, mokasina, nindža, nindžicu, nunčake, njoki, origami, paelja, pagoda, papaja, polder, pončo, sake, samuraj, sangrija, sejtan, sendvič, sirtaki, suši, šitake, šogun, šotokan, špageti, šuriken, tekila, tofu, tomahavk, tortilja, vigvam, viski, vudu*

Napomena

U posuđenicama iz latinskoga jezika prefiksi *ab-*, *ob-*, *sub-* zbog jednačenja po zvučnosti pišu se kao *ap-*, *op-*, *sup-*:

apsces, *apscisa*, *apsolut*, *apsolutist*, *apsolutist*; *opservacija*, *opservatorij*, *opsesija*, *opskurnost*, *opstrukcija*; *supkategorija*, *supkulturni*, *supkutani*, *supskripcija*, *supstandard*, *supstantiv*, *supstitucija*, *supstrat*, *suptrojski*.

U posuđenicama iz latinskoga jezika prefiks *sub-* ne mijenja se pred glasom *p*: *subpapilaran*, *subperiodizacija*, *subpolaran*.

Pisanje imena

Imena iz stranih jezika pišu se:

a) izvorno, tj. onako kako se pišu u jeziku iz kojega su preuzeta:

☐ osobna imena iz jezika koji se služe latinicom: *Angelina Jolie*, *Anthony Hopkins*, *Antoine de Saint-Exupéry*, *Björn Rune Borg*, *Burak Özçivit*, *Hans Christian Ørsted*, *John Maxwell Coetzee*, *Ludwig van Beethoven*, *Nadia Elena Comăneci*, *Pablo Picasso*

☐ imena gradova (osim egzonomima i onih imena koja se zapisuju prema izgovoru u hrvatskome): *Belo Horizonte*, *Bonn*, *Edinburgh*, *Guatemala*, *Luxembourg*, *Lyon*, *Monaco*, *New York*, *Ottawa*, *Singapore*, *Tallinn*, *Vilnius*

☐ imena nekih pokrajina, saveznih država i drugih teritorijalnih sastavnica: *Idaho*, *Kentucky*, *Mississippi*, *New Hampshire*, *Ruhr*, *Saarland/Saar*, *Utah*, *Wales*

b) prema uobičajenom izgovoru u hrvatskome:

☐ osobna imena iz jezika koji se služe ćirilicom: *Fjodor Mihajlovič Dostojevski*, *Lav Nikolajevič Tolstoj*, *Mihail Sergejevič Gorbačov*, *Ana Karenjina*, *Andrej Bolkonski*, *Sergej Bubka*, *Vasilij Pavlovič Aksjonov*, *Dmitrij Anatoljevič Medvedev*

☐ osobna imena iz jezika koji se ne služe latinicom ili ćirilicom: *Mao Ce Tung*, *Jaser Arafat*, *Moše Kacav*, *Kim Il Sung*, *Ban Ki Mun*, *Bašar al Asad*, *Mahmud Abas*, *Moamer Gadafi*, *Benazir Buto*, *Pervez Mušaraf*, *Jukio Mišima*, *Akira Kurosava*, *Georgios Papandreu*, *Melina Merkuri*, *Konstantinos Gavras*, *Joko Ono*

☐ imena nekih gradova: *Bombaj*, *Fukušima*, *Hirošima*, *Kjoto*, *Peking*, *Pjongjang*, *Tokio*

Napomena

Osobna i zemljopisna imena iz jezika koji se ne služe latinicom ili ćirilicom mogu se pisati i prema međunarodnim transkripcijskim i transliteracijskim pravilima koja određuju ili sami ti jezici ili jezik posrednik, najčešće engleski, ili onako kako se latinicom pišu u jeziku iz kojega su preuzeta: *Mao Zedong*, *Yasser Arafat*, *Moshe Katsav*, *Kim Il-sung*, *Ban Ki-moon*, *Bashar al-Assad*, *Mahmoud Abbas*, *Muammar al-Gaddafi*, *Benazir Bhutto*, *Pervez Musharraf*, *Yukio Mishima*, *Akira Kurosawa*, *Georgios Papandreou*, *Melina Mercouri*, *Constantinos Gavras*, *Yoko Ono*; *Bombay*, *Mumbai*, *Fukushima*, *Hiroshima*, *Kyoto*, *Beijing*, *Pyeongyang*, *Tokyo*.

c) tako da se ćirilično slovo zamijeni latiničnim kad je to moguće: *Jovan Sterija Popović*, *Milka Ivić*, *Dositej Obradović*, *Goce Delčev*, *Hristo Botev*, *Nikolaj Pešalov*.

Pohrvaćuju se:

a) osobna imena pojedinih svjetovnih i duhovnih uglednika te povijesnih osoba: *papa Franjo*, *kraljica Elizabeta*, *Luj XIV.*, *Karlo Veliki*, *Ivana Orleanska*

b) osobna imena iz klasičnih jezika, grčkoga i latinskoga: *Ahilej*, *Medeja*, *Klitemnestra*, *Aristotel*, *Pitagora*, *Sokrat*, *Gaj Julije Cezar*, *Marko Licinije Kras*

c) imena nekih gradova: *Beč*, *Budimpešta*, *Kijev*, *Krakov*, *Lavov*, *Lisabon*, *Moskva*, *Pariz*, *Pečuh*, *Rim*, *Varšava*, *Venecija*, *Ženeva*

d) imena kontinenata: *Afrika*, *Antarktika*, *Australija*, *Azija*, *Europa*, *Južna Amerika*, *Sjeverna Amerika*

e) imena država: *Alžir*, *Austrija*, *Džibuti*, *Bjelokosna Obala*, *Gvatemala*, *Istočni Timor*, *Italija*, *Kuvajt*, *Luksemburg*, *Mjanmar*, *Monako*, *Nizozemska*, *Njemačka*, *Sijera Leone*, *Singapur*, *Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske*

f) imena mnogih pokrajina, saveznih država i drugih teritorijalnih sastavnica: *Bavarska*, *Donja Saska*, *Južna Karolina*, *Kalifornija*, *Katalonija*, *Koruška*, *Mandžurija*, *Provansa*, *Sjeverna Karolina*, *Sjeverna Rajna i Vestfalija*.

Pisanje oblika i tvorenica od općih riječi i imena

Oblici i tvorenice od općih riječi i imena pišu se u skladu s onim kako se u hrvatskome izgovaraju:

a) opće riječi:

☐ *buffet* [bife], *buffeta* [bifea], *buffetu* [bifeu]
 ☐ *café* [cafe], *caféa* [cafea], *caféu* [cafeu]
 ☐ *paparazzo* [paparaco], *paparazza* [paparaca], *paparazzu* [paparacu]..., *paparazzov* [paparacov]
 ☐ *sommelier* [somelije], *sommelierra* [somelijeja], *sommelierra* [somelijeju]..., *sommelierov* [somelijeov]

b) imena:

☐ *George* [džordž], *Georgea* [džordža], *Georgeu* [džordžu]..., *Georgeev* [džordžev]
 ☐ *Giorgio* [đorđo], *Giorgia* [đorđa], *Giorgiu* [đorđu]..., *Giorgiov* [đorđov]
 ☐ *Oprah* [opra], *Opre* [opre], *Opri* [opri]..., *Oprin* [oprin]; *Sarah* [sara], *Sare* [sare], *Sari* [sari]..., *Sarin* [sarin]; *Utah* [juta], *Ute* [jute], *Uti* [juti]
 ☐ *Jeanette* [žanet], *Jeanette* [žanet], *Jeanette* [žanet]..., *Jeanettein* [žanetin]
 ☐ *Pierre* [pjer], *Pierrea* [pjera], *Pierreu* [pjeru]..., *Pierreov* [pjerov]

- ☐ *Derrida* [derida], *Derridaa* [deridaa], *Derridau* [deridau]..., *Derridaov* [deridaov]
- ☐ *Lotte* [lote], *Lotte* [lote], *Lotte* [lote]..., *Lottin* [lotin]
- ☐ *Mary* [meri], *Mary* [meri], *Mary* [meri]..., *Maryn* [merin]
- ☐ *Dolores*, *Dolores*, *Dolores*..., *Doloresin*
- ☐ *Dante*, *Dantea*, *Danteu*..., *Danteov*.

Glas *j* izgovara se i zapisuje između osnove i nastavka u oblicima stranih riječi koje u izgovoru završavaju na *i*, *io*, *ia* i posuđenica koje u pismu završavaju na *i*, *io* te između tvorbene osnove i nastavka u tvorenicama od tih riječi:

a) strane riječi: *celebrity*, *celebrityja*, *celebrityju*..., *celebrityjev*; *pizzeria*, *pizzerije*, *pizzeriji*...; *portfolio*, *portfolija*, *portfoliju*

b) posuđenice: *dendi*, *dendija*, *dendiju*..., *dendijem*, *dendijev*; *okapi*, *okapija*, *okapiju*..., *okapijem*, *okapijev*; *radio*, *radija*, *radiju*..., *radijem*, *radijski*; *reiki*, *reikija*, *reikiju*...; *studio*, *studija*, *studiju*..., *studijem*, *studijski*

c) strana imena:

- ☐ *Appendini*, *Appendinija*, *Appendiniju*..., *Appendinijem*, *Appendinijev*; *Botticelli*, *Botticellija*, *Botticelliju*..., *Botticellijem*, *Botticelijev*; *Petőfi*, *Petőfija*, *Petőfiju*..., *Petőfijem*, *Petőfijev*; *Verdi*, *Verdija*, *Verdiju*..., *Verdijem*, *Verdijev*
- ☐ *Vigny*, *Vignyja*, *Vignyu*..., *Vignyjem*, *Vignyjev*
- ☐ *Tennessee*, *Tennesseeja*, *Tennesseeju*..., *Tennesseejem*, *Tennesseejev*; *Milwaukee*, *Milwaukeeja*, *Milwaukeeju*..., *Milwaukeejem*, *milvokijski*; *Coetzee*, *Coetzeeja*, *Coetzeeju*..., *Coetzeejev*
- ☐ *Camus*, *Camusja*, *Camusju*..., *Camusjem*, *Camusjev*; *Denis*, *Denisja*, *Denisju*..., *Denisjem*, *Denisjev*
- ☐ *Ardelio*, *Ardelija*, *Ardeliju*..., *Ardelijem*, *Ardelijev*; *Tokio*, *Tokija*, *Tokiju*..., *Tokijem*, *tokijski*
- ☐ *Almería*, *Almerije*, *Almeriju*..., *Almerijom*, *almerijski*;

Maria, *Marije*, *Mariju*..., *Marijom*, *Marijin*
☐ *Chelsea*, *Chelseaja*, *Chelseaju*..., *Chelseajem*, *Chelseajev*

☐ *Bernie*, *Bernieja*, *Bernieju*..., *Berniejem*, *Berniejev*;
Eddie, *Eddieja*, *Eddieju*..., *Eddiejem*, *Eddiejev*

Napomena

Riječi kao *solfeggio* [solfeđo] i *adagio* [adađo] te imena kao *Baggio* [bađo], *Boccaccio* [bokačo] i *Caravaggio* [karavađo] ne završavaju skupinom glasova *io*. Slovo *i* oznaka je da se ispred njega čita nepčanic te se iza toga nepčanika i nastavka ne umeće glas *j*: *solfeggio*, *solfeggia*, *solfeggiu*...; *Boccaccio*, *Boccaccia*, *Boccacciu*, *Boccacciom*..., *Boccacciov*; *Caravaggio*, *Caravaggia*, *Caravaggiu*, *Caravaggiom*..., *Caravaggiiov* itd.

Imena *Brescia* [breša], *Perugia* [peruđa] ne završavaju skupinom glasova *ia*. Slovo *i* oznaka je da se ispred njega čita nepčanic te se iza toga nepčanika i nastavka ne umeće glas *j*: *Brescia*, *Brescie*, *Brescii*..., *Bresciom*; *Perugia*, *Perugie*, *Perugii*..., *Perugiom*.

Strane riječi poput *jedi* [džedaj] te imena i prezimena poput *György* [đerđ], *Nagy* [nađ], *Kállay* [kalaj], *Hemingway* [hemingvej] ne završavaju glasom *i* te se stoga u njihovoj sklonidbi i u njihovim tvorenicama ne umeće *j*: *jedi*, *jedia*, *jediu*..., *jediem*, *jediev*; *György*, *Györgya*, *Györgyu*..., *Györgyem*, *Györgyev*; *Nagy*, *Nagya*, *Nagyu*..., *Nagyev*; *Kállay*, *Kállaya*, *Kállayu*..., *Kállayem*, *Kállayev*; *Hemingway*, *Hemingwaya*, *Hemingwayu*..., *Hemingwayem*, *Hemingwayev*.

Posvojni pridjev od stranih ženskih imena koja u izgovoru završavaju na *i* pišu se: *Mary*, *Maryn*; *Annie*, *Annie*; *Natalie*, *Natalien*.

Imena na *-ca*, *-co* u sklonidbi i tvorenicama zadržavaju *-c-*:

- ☐ *Jessica*, *Jessice*..., *Jessicom*; *Jessicin*; *Tosca*, *Tosce*..., *Toscom*; *Toscin*; *Casablanca*, *Casablance*..., *Casablancom*; *Salamanca*, *Salamance*..., *Salamancom*
- ☐ *Petrarca*, *Petrarce*..., *Petrarcu*; *Petrarcin*; *Angelico*, *Angelica*..., *Angelicom*; *Angelicov*.

KRAĆENJE RIJEČI

Kraćenjem jedne riječi ili više riječi nastaju kratice i pokrate.

Kratice

Kratice se pišu malim slovima. Iznimno sadržavaju i veliko slovo (*pH*, *Rh*). U pravilu se ne sklanjaju (sklanjaju se samo kratice *gđa* i *gđica*) i završavaju točkom (točkom ne završavaju *gđa*, *gđica*, *fra* i *don*). Nastaju kraćenjem jedne riječi ili više riječi.

Riječ se krati:

a) na početno slovo: *č.* (čitaj), *g.* (godina, gospodin), *l.* (lice), *o.* (otac), *r.* (razred), *t.* (točka), *v.* (vidi)

b) na početni suglasnički skup: *bl.* (blaženi, blažena), *br.* (broj), *fr.* (francuski), *mn.* (množina), *pl.* (plemeniti, plemenita), *st.* (stoljeće), *str.* (stranica), *sv.* (sveti, svezak)

c) na početni slog sa suglasnikom ili suglasničkim skupom drugoga sloga: *ak.* (akuzativ), *čak.* (čakavski), *čit.* (čitaj), *dat.* (dativ), *dem.* (deminutiv), *dipl.* (diplomirani), *gen.* (genitiv), *god.* (godina), *gosp.* (gospodin), *hrv.* (hrvatski), *imp.* (imperfekt), *instr.* (instrumental), *komp.* (komparativ), *kajk.* (kajkavski), *kat.* (katolički), *lok.* (lokativ), *mons.* (monsinjor), *nom.* (nominativ), *os.* (osoba), *pov.* (povijest), *prof.* (profesor), *razr.* (razred), *slov.* (slovenski), *štok.* (štokavski), *tal.* (talijanski), *usp.* (usporedi)

d) na početno i posljednje slovo: *dr.* (doktor), *mr.* (magistar), *rn.* (račun)

e) na početno slovo, suglasnički skup ili slog u kombinaciji s još kojim slovom suglasničkim skupom ili slogom: *akad.* (akademik), *ing.* (inženjer), *jd.* (jednina), *msgr.* (monsignor), *plf.* (pluskvamperfekt), *rkt.* (rimokatolik, rimokatolički), *rkp.* (rukopis), *rp.* (recept), *stsl.* (staroslavenski), *tzv.* (takozvani), *vlač.* (velečasni)

Napomena

Uz kratice *dr.* i *mr.* pišu se i kratice na hrvatskome ili na latinskome jeziku koje označuju struku: *dr. ek.*, *dr. kem.*, *mr. farm.*; *dr. iur.* (lat. *doctor iuris* – doktor prava), *dr. med.* (lat. *doctor medicinae* – doktor medicine), *dr. oec.* (lat. *doctor oeconomiae* – doktor ekonomije), *mr. pharm.* (lat. *magister pharmaciae* – magistar farmacije), *dr. h. c.* (lat. *doctor honoris causa* – počasni doktor). Uz znanstvene titule *dr.* i *mr.* može se pisati kratice *sc.* – *dr. sc.* (lat. *doctor scientiarum* – doktor znanosti), *mr. sc.* (lat. *magister scientiarum* – magistar znanosti).

Kratice za zvanja i zanimanja koje označuju status stečen diplomom pišu se iza imena i prezimena i odvajaju se zarezom: *Ivana Horvat, prof. hrvatskoga jezika i književnosti*; *Ivan Horvatić, dr. spec. obiteljske medicine*; *Ivan Ivić, dipl. iur.*; *Petar Perić, univ. bacc. croat.* (sveučilišni prvostupnik kroatologije); *Petra Perić, univ.*

bacc. ing. geod. (sveučilišna prvostupnica inženjerka geodezije); *Ivan Ivančić, mag. oec.* (magistar ekonomske struke). Znanstvene titule pišu se ispred imena i prezimena, a znanstveno-nastavna zvanja iza imena i prezimena: *dr. sc. Ivana Ivančić, doc.*; *dr. sc. Ante Mihanović, red. prof.*; *akad. Stjepan Marković, red. prof.*; *dr. sc. Hrvoje Pavić, prof. emer.* (lat. *professor emeritus*).

Sveučilišni profesori mogu pisati kraticu *prof. dr.* ispred imena i prezimena.

Neke riječi mogu imati i dvije kratice: čitaj (č. i čit.), gospodin (g. i gosp.), razred (r. i razr.), godina (g. i god.). Nazivi za padeže mogu se kratiti na dva načina: nominativ (*N* i *nom.*), genitiv (*G* i *gen.*), dativ (*D* i *dat.*), akuzativ (*A* i *ak.*), vokativ (*V* i *vok.*), lokativ (*L* i *lok.*) i instrumental (*I* i *instr.*).

f) na početno slovo i posljednji slog ili posljednja dva sloga: *gđa* (gospođa), *gđica* (gospođica).

Napomena

Iza kratice *gđa* i *gđica* ne piše se točka. Te se kratice sklanjaju: *gđa, gđe, gđi, gđom; gđica, gđice, gđici, gđicom.*

Točka se ne piše ni iza preuzetih nesklonjivih kratica *fra* i *don*: *fra Šimun, fra Šimuna, fra Šimunu; don Ivan, don Ivana, don Ivanu.*

Više riječi krati se:

a) na početna slova svake riječi s točkom i bjelinama: *d. d.* (dioničko društvo), *d. o. o.* (društvo s ograničenom odgovornošću), *j. t. d.* (javno trgovačko društvo), *m. r.* (muški rod), *n. r.* (na ruke), *o. g.* (ove godine), *p. n.* (punim naslovom), *s. r.* (srednji rod), *t. d.* (trgovačko društvo), *t. p.* (tvrtka pojedinca), *v. d.* (vršitelj dužnosti), *v. r.* (vlastitom rukom), *ž. r.* (ženski rod)

Napomena

Neke su kratice preuzete iz latinskoga jezika: *a. a.* (*ad acta* 'u spise'), *p. c.* (*per capita* 'po glavi, po osobi'), *s. a.* (*sine anno* 'bez oznake/ godine'), *s. v.* (*sub verbo/voce* 'pod riječju' u rječniku).

b) tako da se prva riječ koja je veznik ne krati, a druga se krati i ima točku: *i d.* (i dalje), *i dr.* (i drugi), *i sl.* (i slično), *u z.* (u zamjenu)

c) na početni slog ili suglasnički skup s točkom i bjelinama: *po. Kr.* (poslije Krista), *pr. Kr.* (prije Krista), *zk. ul.* (zemljišnoknjižni uložak).

Napomena

Neke se kratice višerječnih skupova riječi pišu bez bjelina s točkom na kraju: *kbr.* (kućni broj), *itd.* (i tako dalje), *itsl.* (i tomu slično), *npr.* (naprimjer), *tj.* (to jest).

Kratice mogu biti prvi dio imenskih polusloženica: *Rh-faktor* (rezus-faktor, *Rhesus factor*), *pH-vrijednost* (*potential Hydrogen*), *e-pošta*, *e-adresa*.

Pokrate

Pokrate se pišu velikim slovima. Iznimno sadržavaju i malo slovo (*BiH, ZeKaeM, Wi-Fi, HrZZ*). U pravilu se sklanjaju (ne sklanjaju se pokrate iz latinskoga *N. N.* i pokrate nastale kraćenjem pridjeva *UV, VKV*) te ne završavaju točkom (osim pokrata iz latinskoga jezika).

Pokrate nastaju:

a) kraćenjem jedne riječi: *UV, NKV, KV, VKV, PVC, TV*

b) kraćenjem više riječi:

☒ opće riječi: *DNK* (dezoksiribonukleinska kiselina), *RNK* (ribonukleinska kiselina), *POS* (poticana stanogradnja), *IO* (izvršni odbor), *NP* (nacionalni park)

☒ imena: *HAK* (Hrvatski autoklub), *DHMZ* (Državni hidrometeorološki zavod), *HEP* (Hrvatska elektroprivreda), *EU* (Europska unija)

Napomena

Neke se pokrate čitaju prema nazivima slova od kojih su sastavljene (*DC, DVD, HČSP, HOO, HNK, RH, SAD, UN*), neke se čitaju kao riječi (*AUDIO, FER, GOLJP, GONG, HAK, HAZU, HVIDRA, INA, JANA, MIOC, NAMA, PIK, USKOK, STRUNA, ZAP*), a neke se slovkaju (*DLJI* – Dubrovačke ljetne igre, *HLJK* – Hrvatska ljekarnička komora, *JMBG* – jedinstveni matični broj građana, *JNA* – Jugoslavenska narodna armija, prije, *NJDR* – Njemačka Demokratska Republika, *SFRJ* – Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija).

Neke pokrate ne sadržavaju sva početna slova riječi u višerječnome nazivu ili imenu koji se krata ili je u pokratu slovo koje nije početno slovo riječi u višerječnome nazivu ili imenu koji se krata: *HAGENA* (Agencija za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja), *HANFA* (Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga), *HVIDRA* (Hrvatski vojni invalidi Domovinskog rata), *REGOS* (Registar osiguranika), *RODA* (Roditelji u akciji).

U pokratama se veznici i prijedlozi u pravilu izostavljaju: *FER* (Fakultet elektronike i računarstva), *HDK* (Hrvatsko društvo za kvalitetu), *PDV* (porez na dodanu vrijednost), *ZKP* (Zakon o kaznenom postupku). Katkad se veznici pišu (u pravilu malim slovom): *BiH* (Bosna i Hercegovina), *RRIF* (Računovodstvo, revizija i financije).

Pokrate se često preuzimaju iz stranih jezika:

a) iz latinskoga: *A. D.* (*anno Domini* ‘godine Gospodnje, ljeta Gospodnjega’), *L. S.* (*locus sigilli* ‘mjesto pečata’), po uzoru na latinsku nastala je i hrvatska pokrata *M. P.* ‘mjesto pečata’, *N. B.* (*nota bene* ‘pazi dobro, napomena’), *N. N.* (*nomen nescio* ‘ne znam ime, netko nepoznat’), *P. S.* (*post scriptum* ‘poslije napisanoga, poslije svega’)

b) iz ostalih jezika (najčešće iz engleskoga):

☒ opće riječi: *ADHD* (*Attention deficit-hyperactivity disorder* /a-de-ha-de/), *AIDS* (*acquired immunodeficiency syndrome* /ejc/), *BCG* (*Bacillus Calmette-Guérin* /be-se-že/), *CD* (*compact disc* /ce-de/), *GPS* (*global positioning system* /dži-pi-es/), *LCD* (*liquid crystal display* /el-ce-de/), *LED* (*light-emitting*

diode /led/), *PIN* (*personal identification number* /pin/), *USB* (*universal serial bus* /u-es-be/), *WC* (*water closet* /ve-ce/), *Wi-Fi* (*Wireless-Fidelity* /vaj-faj/)

☒ imena: *BBC* (*British Broadcasting Corporation* /bi-bi-si/), *BMW* (*Bayerische Motoren Werke* /be-em-ve/), *FBI* (*Federal Bureau of Investigation* /ef-bi-aj/), *FIFA* (*Fédération internationale de football associations* /fifa/)

Napomena

Pokrate iz stranih jezika čitaju se na različite načine. Neke se pokrate čitaju kako se čitaju u jeziku iz kojega su preuzete (*DDT* – *dichlorodiphenyltrichloroethane* /di-di-ti/, *BCG* – *Bacillus Calmette-Guérin* /be-se-že/, *IQ* – *intelligence quotient* /aj-kju/, *PC* – *personal computer* /pi-si/), a neke se čitaju onako kako se u hrvatskome uobičajilo (*PIN* – *personal identification number* /pin/, *HIV* – *human immunodeficiency virus* /hiv/, *WC* – *water closet* /ve-ce/, *LCD* – *liquid crystal display* /el-ce-de/), *LED* – *light-emitting diode* /led/, *CD* – *compact disc* /ce-de/).

Oblici i izvedenice

Pri sklonidbi pokrata te izvođenju pridjeva, imenica i glagola od njih padežni se nastavak ili sufiks dodaje osnovnomu liku pokrate. U pisanju se između pokrate i padežnoga nastavka ili sufiksa umeće spojnica:

HAZU, HAZU-a, HAZU-u, HAZU-om, HAZU-ov
HNK, HNK-a, HNK-u, HNK-om, HNK-ov
MUP, MUP-a, MUP-u, MUP-om, MUP-ov, MUP-ovac (i *mupovac*)
NATO, NATO-a, NATO-u, NATO-om, NATO-ov, NATO-ovac (i *natoovac*)
UNESCO, UNESCO-a, UNESCO-u, UNESCO-om, UNESCO-ov
ZET, ZET-a, ZET-u, ZET-om, ZET-ov, ZET-ovac (i *zetovac*)
SMS, SMS-a, SMS-u, SMS-om, SMS-ati (i *esemesati*).

Kod pokrata ženskoga roda u kosim padežima i izvedenicama završno *a* bilježi se, ali se ne čita:

HINA, HINA-e, HINA-i, HINA-om, HINA-in
INA, INA-e, INA-i, INA-om, INA-in
IRA, IRA-e, IRA-i, IRA-om, IRA-in
NASA, NASA-e, NASA-i, NASA-om, NASA-in
CIA, CIA-je, CIA-ji, CIA-jom, CIA-jin.

Napomena

Pokrate se mogu i leksikalizirati: *Ina, Hina, Nama, Zet, Roda*. Tada se oblični i tvorbeni nastavci ne odvajaju spojnicom: *Ina, Ine, Inin; Hina, Hine, Hinin; Nama, Nami, Namin; Zet, Zeta, Zetov, zetovac; Roda, Rode, Rodin.*

U hrvatski jezik preuzete su i leksikalizirane pokrate iz stranih jezika: *gulag* (*Главное управление лагерей*), *radar* (*radio detection and ranging*), *laser* (*lightwave amplification by stimulated emission of radiation*), *sonar* (*sound navigation ranging*), *modem* (*modulation-demodulation*).

Kod pokrata koje u izgovoru završavaju glasom *i* iza spojnice umeće se *j* ispred obličnih i tvorbenih

nastavaka:

ACI, ACI-ja, ACI-ju, ACI-jem, ACI-jev
FOI, FOI-ja, FOI-ju, FOI- jem, FOI-jev
BBC /bi-bi-si/, BBC-ja, BBC-ju, BBC-jem, BBC-jev
PC /pi-si/, PC-ja, PC-ju, PC-jem, PC-jev.

Kod pokrata koje u izgovoru ne završavaju glasom *i* ne umeće se *j* ispred obličnih i tvorbenih nastavaka:

FBI /ef-bi-aj/, FBI-a, FBI-u, FBI-em, FBI-evac
CSI /si-es-aj/, CSI-a, CSI-u, CSI-em.

Pokrate koje su prvi dio imenske sveze ne sklanjaju se:

ACI marina, GMO proizvod, LCD ekran, LED žarulja, PET ambalaža, PR agencija, PVC stolarija, SF film, UV zrake, WTA lista.

Pisanje inicijala

Imena ljudi krata se tako da se iza prvoga slova ili dvoslova piše točka: *S. (Stjepan) Radić, S. S. (Silvije Strahimir Kranjčević, A. G. (Antun Gustav) Matoš, Lj. (Ljerka)*

Šram, Dž. (Dživo) Bunić Vučić, F. M. (Fjodor Mihajlovič) Dostojevski, W. (William) Shakespeare, Hans Ch. (Christian) Andersen, Ch. (Charles) Baudelaire, Th. (Thomas) Mann, G. (Giovanni) Cernogoraz, A. (Aaron) Spelling, L. (Lloyd) Banks.

Imena s dvjema sastavnicama sa spojnicom krata se tako da se točka stavlja iza prvoga slova svake sastavnice: *A.-M. (Ana-Marija) Markovina, A.-M. (André-Marie) Ampère, J.-J. (Jean-Jacques) Rousseau, J.-P. (Jean-Paul) Belmondo, J.-C. (Jean-Claude) Van Damme.*

Katkad se krata sve riječi u imenima ljudi ili gradova. Inicijali se osamostaljuju i sklanjaju kao pokrate te zadržavaju bjeline između inicijala:

A. G. M. (Antun Gustav Matoš), A. G. M.-a, A. G. M.-ov
J. F. K. (John Fitzgerald Kennedy), J. F. K.-a, J. F. K.-ev
O. J. (Orenthal James) Simpson, O. J.-a Simpsona, O. J.-ev
L. A. (Los Angeles), L. A.-a

PRAVOPISNI ZNAKOVI

Pravopisni znakovi su: bjelina (), točka (.), upitnik (?), uskličnik (!), upitnik s uskličnikom (!!), uskličnik s upitnikom (!?), zarez (,), točka sa zarezom (;), dvotočka (:), trotočka (...), zagrade ((), < >, / /, [] i { }, desna zagrada ()), spojnica (-), crtica (–), kosa crta (/), navodnici („“), polunavodnici (‘ ’), izostavnik (’), zvjezdica (*), znak za članak (§) i znakovi za upućivanje (>, <, →).

Bjelina

Bjelina je prazno mjesto u tekstu koje se nalazi:

a) između riječi

Napomena

Bjelina ima i razlikovnu ulogu: *uoči i u oči, Starigrad i Stari Grad, gdje god i gdje god.*

b) iza točke, zareza, dvotočke, trotočke, točke sa zarezom, upitnika i uskličnika:

- ☑ *Ivo je došao. Ana je već otišla.*
- ☑ *... košarkaši su najavili uspješnu sezonu, a loše su igrali.*
- ☑ *Ideja je ozbiljna... Vidjet ćemo.*
- ☑ *Jupi, idemo na ljetovanje! Škola je gotova!*

c) između sastavnica nadnevka: *24. 12. 1998.*

d) između kratica i dijelova kratica:

- ☑ *Ivan Šimić, univ. bacc. biol.*
- ☑ *pr. Kr.*
- ☑ *3. l. jd.*

e) između inicijala: *A. G. Matoš.*

f) ispred i iza crtice: *Posjeti: 15 – 17*

g) ispred i iza kose crte koja razdvaja cjeline veće od riječi: *klinički psiholog / klinička psihologinja*

h) između mjesta stotice i tisućice (kad je broj veći od 9999), stotisućice i milijuna itd.: *10 000, 859 343 286*

Napomena

U financijskome poslovanju dopušteno je na mjestu bjeline pisati i točku: *10.000, 859.343.286.*

i) ispred i iza matematičkih znakova:

- ☑ $5 + 2 = 7$
- ☑ $10 : 5 = 2$
- ☑ $100 - 99 = 1$
- ☑ $3 > 1$
- ☑ $230 \text{ cm} \times 180 \text{ cm} \times 60 \text{ cm}$

j) ispred i iza znaka za omjer:

- ☑ *Topografska karta 1 : 25 000*
- ☑ *Rezultat je bio 1 : 2.*
- ☑ *Broj 135 podijeli u omjeru 7 : 8*

k) između broja i oznake mjerne jedinice: *3 kg, 2 m, 220 V, 60 W, 5 °C*

l) između broja i znaka za postotak: *50 %, 62,5 %*

m) između broja i oznake novčane jedinice: 99,90 €, 34 kn

n) između oznake za članak i broja: § 25.

Bjelina se ne nalazi:

a) ispred rečeničnih znakova točke, upitnika, uskličnika, zareza, trotočke, točke sa zarezom, dvotočke, upitnika s uskličnikom, uskličnika s upitnikom:

- On, naprotiv, ne zna da...
- U koliko je sati ručak?

b) između navodnika, polunavodnika, zagrada i teksta koji je u njima:

- (2010.)
- „Dolazim.“
- „Na tom se prostoru (...) nalazi pedesetak nalazišta.“
- „Nažalost, ne znam što bih vam rekao...“
- „Koliko jezera obuhvaća Nacionalni park Plitvička jezera?“
- Svoju (novu) pjesmu autor je objavio 1894. godine.
- Koja riječ znači 'vršitelj radnje'?

c) između desnoga navodnika, polunavodnika i zagrade te pravopisnoga znaka koji slijedi:

- Isplaćeno je 1000 kn (tisuću kuna).
- „Ne zanima me“, odgovori Melkior.

d) iza točke koja označuje redni broj ili kraticu, a iza koje slijedi upitnik, uskličnik, zarez, točka sa zarezom, dvotočka:

- Kakva ti je bila 2012.?
- Voliš li sladoled, kekse, tortu itd.?
- Kao jedna riječ pišu se redni brojevi od 11. do 19.: jedanaesti...

e) oko zagrada koje se nalaze unutar riječi: pojač(av)ati

f) ispred i iza spojnice: poklon-bon, gore-dolje, sat-dva

g) ispred i iza kose crte koja razdvaja riječi: profesor/profesoric

h) iza zareza u decimalnome broju: 1,41

i) iza dvotočke ili točke kojom se u vremenskome zapisu odvaja sat od minuta: Večera se poslužuje u 19:30.; Doručak se poslužuje u 7.30.

j) ispred i iza kose crte u složenim mjernim jedinicama: 50 m/s, 2 kg/m²

k) između oznake + ili – i broja pri označivanju pozitivnoga ili negativnoga broja: +5, –5

l) između broja i oznake za kutni stupanj, minutu i sekundu: 180° 20' 50"

m) ispred i iza kose crte koja označuje razlomak: 1/3, 7/8

n) iza točke u jednoj hijerarhijskoj brojčanoj oznaci:

1. Geometrijska tijela
 - 1.1. Kugla
 - 1.2. Kocka.

Točka

Točka se piše:

a) na kraju izjavne rečenice:

- Ove je godine rano pao snijeg.
- Danas nemamo sastanak.
- Ako me vidiš, digni ruku.

b) iza rednih brojeva napisanih arapskim i rimskim brojkama:

- Završila sam 2. razred.
- Petar Krešimir IV. jedan je od najslavnijih hrvatskih vladara.
- Rođen je 6. XI. 1989. godine.

c) na kraju okomitoga nabravanja:

Danas kupi:

- kruh
- mineralnu vodu
- glatko brašno
- prašak za pecivo
- pet jaja.

d) iza većine kratica: br., dr. sc., i sl., itd., npr., prof., tj.

e) iza primjera koji je izjavna rečenica u rečenici koja ga objašnjava: U rečenicama Marko jede jabuku., Učitelji su ga pohvalili. i Brod je potopljen. subjekti su imenice Marko, učitelji i brod.

f) ispred drugih pravopisnih znakova:

- Možeš li doći do 15.?
- Sretna 2013.!
- U vrijeme rata (1991. – 1995.) sve je bilo drukčije.
- Upisala se na studij 2005./2006.
- Zadnji sam je put vidio 1998., a nisam ništa čuo o njoj sve do 2004.

Napomena

Rečenica *Možeš li doći do 15?* odnosi se na 15 sati, a rečenica *Možeš li doći do 15.?* odnosi se na 15. dan u mjesecu. U izjavnoj se rečenici ta dvoznačnost može izbjeći uporabom riječi sati: *Dolazim do 15., Dolazim do 15 sati.*

g) iza naslova, podnaslova ili natpisa koji prethodi tekstu u istome redu: *Grad Zagreb. Grad Zagreb nalazi se podno Medvednice, a s njegove je južne strane rijeka Sava.*

h) između podataka u pojedinim sustavima pisanja bibliografskih jedinica: *Babić, S., Finka, B., Mogaš, M.*

1971. *Hrvatski pravopis. Zagreb: Školska knjiga.*

Točka se ne piše:

a) iza naslova:

- Bolja polovica hrabrosti*
- Zlatarovo zlato*
- Ne mogu šutjeti*

b) iza potpisa na kraju pisma ili dopisa:

- Srdačno*
- Ivan Horvat*

c) u decimalnim brojevima: *Normalna je temperatura ljudskoga tijela 36,6 °C.*

d) između mjesta stotice i tisućice (kad je broj veći od 9999), stotisućice i milijuna itd.: *10 000, 859 343 286*

Napomena

U financijskome poslovanju dopušteno je na mjestu bjeline pisati i točke: *10.000, 859.343.286.*

e) iza navoda u upravnome govoru na kraju rečenice:

- Upitao je: „Koliko je sati?“*
- Uzviknuo je: „Pazi!“*
- Rekao je: „Hvala.“*
- Tolstoj je napisao: „Sve sretne obitelji nalik su jedna na drugu, svaka nesretna obitelj nesretna je na svoj način.“*

f) na kraju upitne ili usklične rečenice ni iza crtice ili trotočke kao znaka nezavršene rečenice:

- Kad si se danas probudila?*
- U 10! Baš sam se naspavala!*
- Jesam li ti već rekao da –*
- Nismo se vidjeli još od...*

g) uz drugu točku:

- Slušali smo Beethovena, Schuberta, Liszta i dr.*
- Zadnji sam je put vidio 1998., a nisam ništa čuo o njoj sve do 2004.*

Upitnik

Upitnik se piše:

a) na kraju upitne rečenice:

- Tko te je maloprije nazvao?*
- U koliko se sati trebamo naći?*
- Izvolite kavu. Kolači?*
- Vidio si ga jučer?*

Napomena

U naslovu se upitnik može i ne mora pisati: *Kome zvono zvoni, Zašto sam vam lagala, Kako žive životinje Čemu?, Kako se na hrvatskome kaže WWW?*

b) iza primjera koji je upitna rečenica u rečenici koja ga objašnjava: Na pitanje *Gdje si?* odgovorit ćemo *Vani.*, a na pitanje *Kamo ideš?* treba odgovoriti *Van.*

c) kako bi se označila upitna šutnja u razgovoru:

- *Jučer sam vidio Martina.*
- ?
- *Da, i ja sam mislio da je na putu.*

d) za izražavanje iznenađenja ili sumnje u točnost podataka, a tada se može pisati i u zagradama:

- Država će siromašnima plaćati dio režija?*
- To je Rembrandt (?) na zidu.*

Napomena

Kad se upitnikom izražava sumnja u samo jednu riječ, on se bilježi u zagradama uz nju: *Kažu da su ga vidjeli jučer (?)*.

Kad se upitnikom izražava sumnja u cijelu rečenicu, on se piše na kraju rečenice bez zagrada: *Temperature će do lipnja biti ispod ništice?*

Upitnik se ne piše iza upitne rečenice koja je surečenica zavisnosložene rečenice, odnosno iza neizravnoga pitanja:

- Pitao sam ga hoće li doći.*
- Reci mi koliko je sati.*
- Nije znao tko je taj čovjek.*

Napomena

U izravnome pitanju koje je dio upravnoga govora piše se upitnik: *Pitao sam ga: „Hoćeš li doći?“*

Uskličnik

Uskličnik se piše:

a) na kraju usklične rečenice:

- To je tako, tako lijepo!*
- Ah!*
- Petre! Dolazi smjesta!*
- Živjeli!*
- Jao! Ne mogu više!*
- Zabranjeno pušenje!*

Napomena

U naslovu se uskličnik može i ne mora pisati: *Pokrenite svoj obrt Modriću, svaka čast!*

b) iza primjera koji je usklična rečenica u rečenici koja ga objašnjava: Umjesto *Hvala lijepo!* treba reći *Hvala lijepa!* jer je imenica *hvala* ženskoga roda.

c) za izražavanje iznenađenja zbog čega neočekivanoga, a tada se piše u zagradama:

- Ukrali su mu pureći batak (!) u kinu.*

☒ *Zatvorili su rupu u zidu papirnatim rupčićima (!).*

Napomena

Isticanje, čuđenje ili upozorenje označuju se trima uskličnicima koji se mogu pisati i u zagradama.

Kažu da je otišao (!!!).

Nakon toliko učenja pao je na ispitu!!!

Ne upuštajte se u internetsku kupnju (!!!) ako niste provjerili podatke o stranici.

Uskličnik se s riječima *sic!* (*sic* na latinskome znači 'tako') i *tako!* upotrebljava kao znak upozorenja. Te su riječi najčešće u zagradama.

Napisala je da je rođena 31. (sic!) veljače.

U dnevniku putovanja piše da su posjetili poluotok (tako!) Krk.

Upitnik s uskličnikom

Upitnik s uskličnikom piše se na kraju rečenice kojom se istodobno izražava pitanje i čuđenje, ushit ili oduševljenje: *Dobio si peticu iz matematike?!*

Upitnik s uskličnikom bez teksta može označivati upitnu šutnju s čuđenjem, ushitom ili oduševljenjem:

– *Jeste li me jučer vidjeli?*

– *?!*

Uskličnik s upitnikom

Uskličnik s upitnikom piše se na kraju rečenice kojom se izražava istodobno čuđenje, ushit ili oduševljenje i pitanje: *Dobio si peticu iz matematike!?*

Uskličnik s upitnikom bez teksta može označivati čuđenje, ushit ili oduševljenje s upitnom šutnjom:

– *Jeste li me jučer vidjeli?*

– *!?*

Zarez

Zarezom se u rečenici odvajaju pojedine riječi i rečenični dijelovi te surečenice.

Zarez se piše:

a) u nizanju:

☒ između riječi, rečeničnih dijelova, nezavisnih i zavisnih rečenica koje se nižu:

☒ *Vidim ljude, kuće, polja, planine.*

☒ *Svi su nas vidjeli: i susjedi, i prijatelji, i rodbina.*

☒ *Na rođendan nije bilo ni Petra, ni Sanje, ni Martine.*

☒ *Dolaze naočiti muškarci, elegantne žene, dražesna djeca.*

☒ *Pričao mi je o djetinjstvu, o školovanju, o svojim uspjesima i neuspjesima.*

☒ *Dan se duljio, drveće se zelenjelo, ja sam se radovala.*

☒ *Rekao sam im da se lijepo ponašaju, da budu tihi, da slušaju učitelja.*

☒ između više atributa kad se svaki od njih izravno i neovisno o drugima odnosi na imensku riječ:

☒ *Preselili smo se u novi, veliki stan.*

☒ *Ona je bila visoka, lijepa djevojka.*

☒ *To je naše prvo, neugodno iskustvo s njima.*

Napomena

Zarez može promijeniti značenje.

To je naše prvo, neugodno iskustvo s njima. (To je naše prvo iskustvo s njima, koje je ujedno i neugodno.)

To je naše prvo neugodno iskustvo s njima. (Dosad smo imali više iskustava s njima, a ovo nam je prvo neugodno.)

☒ kad se datum nalazi iza oznake mjesta u nominativu:
Zagreb, 15. travnja 2013.

Napomena

Zarez se ne piše kad se datum nalazi iza oznake mjesta u prijedložnome izrazu:

U Zagrebu 15. travnja 2013., Na Visu 20. kolovoza 1810.

☒ između nekoliko istoznačnih priložnih oznaka:

☒ *Predstavljanje će biti u Gospiću sljedećega petka, 19. listopada.*

☒ *Živim u glavnome gradu, Zagrebu.*

☒ između podataka u pojedinim sustavima pisanja bibliografskih jedinica:

Raguž, Dragutin, *Praktična hrvatska gramatika*, Medicinska naklada, Zagreb, 1997.

Napomena

Umjesto zarez može se pisati i točka ili dvotočka:

Raguž, D. (1997.): *Praktična hrvatska gramatika*, Medicinska naklada, Zagreb.

Raguž, Dragutin 1997. *Praktična hrvatska gramatika*. Zagreb: Medicinska naklada.

b) pri uvođenju neovisnih rečeničnih dijelova:

☒ riječi u vokativu:

☒ *Petre, donesi mi olovku.*

☒ *Donesi mi, Petre, olovku.*

☒ *Donesi mi olovku, Petre.*

☒ *Poštovani ravnatelju, molila bih Vas da mi odobrite korištenje znanstvenoga dopusta (...)*

Napomena

Riječ u vokativu može biti samostalna rečenica koja završava uskličnikom:

Poštovani ravnatelju!

Molila bih Vas da mi odobrite korištenje znanstvenoga dopusta (...)

☒ usklici:

☒ *Eh, sada ga imam!*

☒ *Jao, smilujte se, smilujte se!*

☒ *I onda sam, jao, upao u jamu.*

Napomena

Usklik može biti i samostalna rečenica koja završava uskličnikom:

Eh! Sada ga imam!

Jao! Smilujte se, smilujte se!

c) pri naknadnome dodavanju i umetanju:

☒ rečenični prilozi:

- ☒ *Naravno, vidio sam te.*
- ☒ *Uostalom, nije bitno.*
- ☒ *Sve je, međutim, pokvarilo loše vrijeme.*
- ☒ *To je, nažalost, dobro rješenje.*
- ☒ *Zaista, vjerujem vam.*
- ☒ *Jednostavno, ja to nisam razumio.*

Napomena

Zarez se ne piše kad se koji od tih priloga odnosi samo na pojedinu riječ u rečenici:

On je zaista dobar.

Sve mi je jednostavno objasnio.

To je uistinu lijep film.

Zarez se ne piše iza rečeničnoga priloga ako iza njega slijedi enklitika:

Ipak je to pravilno.

Zaista smo razočarani.

☒ umetnuta surečenica:

- ☒ *On je, dok sam ja još spavala, odvezao djecu u vrtić.*
- ☒ *Mislili su, iako su znali da je stvar već izgubljena, da će sve dobro završiti.*
- ☒ *Jabuke, koje su bile zelene, nismo brali.*

Napomena

Ako se umetnuta ili dometnuta atributna surečenica napiše sa zarezom, ona dodatno objašnjava imensku riječ na koju se odnosi:

Jabuke, koje su bile zelene, nismo brali.

Nismo brali jabuke, koje su bile zelene.

Sve su jabuke bile zelene i sve su ostale neubrane.

Ako se umetnuta ili dometnuta atributna surečenica napiše bez zareza, ona sužava značenje imenske riječi na koju se odnosi:

Jabuke koje su bile zelene nismo brali.

Nismo brali jabuke koje su bile zelene.

Brali smo jabuke, a one koje su bile zelene ostale su neubrane.

☒ stegnuta zavisna surečenica s glagolskim pridjevom ili glagolskim prilogom u predikatnoj službi kad se nalazi na početku rečenice ili je u nju umetnuta:

☒ *Pobijeđen u svim pokušajima, čovjek odustaje od svojega nauma.*

Čovjek, pobijeđen u svim pokušajima, odustaje od svojega nauma.

☒ *Odrasla u ljubavi, ona ih nije mogla shvatiti.*

Ona, odrasla u ljubavi, nije ih mogla shvatiti.

☒ *Gledajući stručak ljubica, nastavi govoriti zvonkim glasom.*

Nastavi, gledajući stručak ljubica, govoriti zvonkim glasom.

☒ *Potrčavši nekoliko koraka, dječak je posrnuo u šašu.*

Dječak, potrčavši nekoliko koraka, posrnuo je u šašu.

Napomena

Zarezom se ne odvaja stegnuta zavisna surečenica s glagolskim pridjevom ili glagolskim prilogom u predikatnoj službi kad se nalazi na kraju rečenice:

Čovjek odustaje od svojega nauma pobijeđen u svim pokušajima. Ona ih nije mogla shvatiti odrasla u ljubavi.

Nastavi govoriti zvonkim glasom gledajući stručak ljubica.

Dječak je posrnuo u šašu potrčavši nekoliko koraka.

Razlikuje se:

Pobijeđen, čovjek odustaje od nauma. (Kad je pobijeđen, čovjek odustaje od nauma.)

Pobijeđen čovjek odustaje od nauma. (Čovjek koji je pobijeđen odustaje od nauma.)

☒ dodatno objašnjenje ili dodatni komentar:

☒ *Rekao mi je da stiže u petak, što me je iznenadilo.*

☒ *Sa sobom ponesite pribor za pisanje, npr. tehničku olovku ili flomaster.*

☒ *O tome odlučuju stručnjaci, odnosno ljudi koji se time bave.*

☒ *Dobro se sjećam Marka, i to baš toga Marka.*

☒ *Želim učiniti nešto radikalno, dobro ili loše.*

☒ *Radila je u Bonnu, tj. u Njemačkoj, i dobro je zarađivala.*

☒ *Poziv mu je uručen nakon 22. svibnja, odnosno nakon isteka roka.*

Napomena

Zarez se ne piše kad riječ *odnosno* ima rastavnu ulogu, tj. kad je istoznačna vezniku *ili*: *Na tome mjestu možete skrenuti lijevo odnosno desno.*

d) pri isticanju

☒ između dviju istih riječi: *Bio je jako, jako žalostan.*

☒ između dvaju dijelova rečenice kad se na jedan dio upućuje prilogom ili zamjenicom u drugome dijelu:

☒ *Moja djevojka, to je najbolja djevojka na svijetu.*

☒ *U hodniku, u sobi, u predsoblju, svuda se osjeća svjež miris.*

☒ *Plakati, kostimi, čak i papuče balerina, sve to nalazi se u kazališnome muzeju.*

☒ ispred gradacijskih izraza *pa i, pa ni, pa čak i, pa čak ni, čak i, čak ni, (a) kamoli, (a) nekmoli*:

☒ *Sa svojega prozora vidjela je potok, šumicu, pa i vrt uz kuću.*

☒ *To je pitanje na koje nitko nema odgovor, pa ni on sam.*

☒ *Bila je ponosna, pa čak i ohola.*

☒ *Mnogi nisu imali ni zaštitne prsluke, pa čak ni obične kacige.*

☒ *Sav djeluje nezgrapno, čak i neprirodno.*

☒ *Nemam nikoga na svijetu, čak ni pravih rođaka.*

☒ *Problemi još nisu raščišćeni ni na teorijskoj razini, a kamoli u praksi.*

☒ ispred zaključnih veznika *dakle, stoga, zato*:

☒ *Zaključili smo da laže, stoga mu više nismo vjerovali.*

☒ *Ulog je prevelik u svakoj utakmici, stoga i u ovoj.*

☒ *Sve sam joj rekao, dakle sve zna.*

☒ *Nije pisala test, zato će odgovarati usmeno.*

☒ *Morate iskoristiti priliku, zato brzo.*

e) pri izricanju suprotnosti:

- ☐ ispred suprotnih veznika *a, ali, nego, no, već*:
 - ☐ *Bila je sukrivac, a ne žrtva.*
 - ☐ *Već je dosta kasno, a ja još uvijek pišem.*
 - ☐ *Pospremam sobu, ali površno.*
 - ☐ *Za tebe trpi, ali se i raduje tvojoj sreći.*
 - ☐ *Preboljela je gripu, no osjećala se veoma slabo.*
 - ☐ *Njegova je ljubav vatrena, no bez željena uspjeha.*
 - ☐ *Nije se odmarao, nego je odmah počeo raditi.*
 - ☐ *Nisu to bile molbe, nego pozivi.*
 - ☐ *U tome ne vidim problem, već mogućnost napretka.*

Napomena

Zarez se ne piše ispred komparativnih čestica *nego* ili *no*: *Bolje je raditi nego se odmarati.*

☐ ispred isključnih veznika *samo, samo što, tek, tek što, jedino, jedino što, osim što*:

- ☐ *Ovo se očito sviđalo svima, samo nije Janku.*
- ☐ *Sve je mirno, samo se čuje pas u dvorištu.*
- ☐ *Ja sam siguran da ste se vi i sjetili, samo što mi niste htjeli reći.*
- ☐ *Došao je zdrav, tek malo promukao.*
- ☐ *Preuredili smo cijeli stan, jedino nismo kuhinju.*
- ☐ *Ne razgovara ni s kim, jedino s majkom razgovara.*
- ☐ *Počinio je svako zlo, jedino što ne krade.*
- ☐ *Svi su došli navrijeme, osim što je Dijana zakasnila.*

f) u inverziji:

- ☐ iza zavisne rečenice koja prethodi glavnoj:
 - ☐ *Da sam te vidjela, javila bih ti se.*
 - ☐ *Tko zakasni, neka malo pričekaj.*
 - ☐ *Čim je prešla preko praga, utrne se vatra na ognjištu.*
 - ☐ *Budući da su pobijedili, mogu slaviti.*

Napomena

Ako zavisna surečenica objašnjava riječ koja joj prethodi i koja sama nema puno značenje, iza zavisne surečenice također se piše zarez: *Onda kad pada kiša, ne volim se šetati.*
Oni koji su kušali njegova jela, kažu da je odličan kuhar.
Sada kad si mi ispričala, sve mi je jasno.

☐ ispred i iza atributa i apozicije kad se nalaze iza imenice na koju se odnose:

- ☐ *Tomislav, prvi hrvatski kralj*
- ☐ *Poklonio joj je ruže, žute.*
- ☐ *Plitvička jezera, naš najpoznatiji nacionalni park, posjetio je dosad najveći broj turista.*
- ☐ *Antun Nemčić, pjesnik i putopisac, rođen je u Mađarskoj.*

Napomena

Zarez se ne piše kad je apozicija iza imena dio imena: *Kulin ban, Pavao apostol, Esma sultanija.*

☐ iza prezimena u slijedu prezime pa ime:

- ☐ *Begović, Milan*
- ☐ *Cihlar Nehajev, Milutin*
- ☐ *Matoš, Antun Gustav*

g) u upravnome govoru

- ☐ iza navoda u kojemu je izjavna rečenica:
 - ☐ *„Sutra je novi dan“, rekla je moja omiljena glumica.*
 - ☐ *„Razumijem, bako“, odgovorih i odoh na dvorište.*
- ☐ iza prvoga i ispred drugoga dijela navoda:
 - ☐ *„Ta kuća“, rekla mi je Ivana, „pripada mojim roditeljima.“*

Napomena

Zarez se ne piše iza prvoga dijela dvodijelnoga navoda ako prvi dio navoda završava zarezom (npr. riječju u vokativu ili ako sadržava zavisnu surečenicu):

„Profesore,“ upitao je učenik, „nije li sat završio?“

„Kad procvjetaju lipe,“ rekao je, „vratit ću se u naš kraj.“

Zarez se ne piše ako navod završava upitnikom ili usključnikom:

„Koliko je sati?“ pitao je uznemireno.

„Kukavico!“ rekao je sebi.

„Razumijem, bako!“ odgovorih i odoh na dvorište.

Zarez se ne piše kad se navod uvodi crticama:

– Sutra je novi dan. – rekla je moja omiljena glumica.

– Ta kuća – rekla mi je Ivana – pripada mojim roditeljima.

h) u decimalnim brojevima: 5,76; 365,928.

Zarez se ne piše:

a) iza priložne oznake kojom počinje rečenica:

- ☐ *Nakon šestosatne rasprave vijećnici Županijske skupštine prihvatili su odluke.*
- ☐ *Zbog štrajka prometnika zakasnilo smo na predstavu.*
- ☐ *Između njih postaviti će se četiri konopca.*

b) između priložnih oznaka (osim istoznačnih):

- ☐ *Predavanje će se održati 21. listopada u prostorijama Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje.*

c) između pridjeva kad se prvi pridjev odnosi na cijeli izraz koji slijedi:

- ☐ *bivši bračni drug*
- ☐ *pripadnica benediktinskoga katoličkoga reda*
- ☐ *isti kemijski element*
- ☐ *visoki državni dostojanstvenik*
- ☐ *To je naše prvo neugodno iskustvo s njima.*
- ☐ *Imala je dugu sjajnu kosu.*
- ☐ *Oslužje jestiva morska riba.*

d) između rečenica i rečeničnih dijelova povezanih sastavnim i rastavnim veznici *i, pa, te, ni, niti, ili* (osim pri posebnome isticanju):

- ☐ *Sjedio je i gledao kroz prozor.*
- ☐ *Još je malo razmišljao pa je otišao u trgovinu.*
- ☐ *Kupio je i kruške i jabuke te požurio kući.*
- ☐ *Kruške je volio jesti sirove ili bi od njih napravio kompot.*

Napomena

Zarez se piše ispred veznika *pa* i te ako surečenice u rečenici u kojoj se nalaze ti veznici izriču odnos uzrok – posljedica:

Nije došla na sastanak, pa je zaključio da je bolesna.

Vidio ih je ispred sebe, te je potrčao.

e) ispred komparativnih čestica *nego* ili *no*:

☒ *Osjećaš li se bolje nego jučer?*

☒ *Bolje je spriječiti no liječiti.*

f) ispred poredbenih veznika *nego što*, *no što*:

☒ *Osjećaš li se bolje nego što si se osjećala jučer?*

☒ *Darovala mi je više jabuka no što sam mogao ponijeti.*

g) u rečenicama u kojima se nalaze veznici *ne samo... nego (i)*, *ne samo... već (i)*:

☒ *Ne samo da je lijepa nego je i pametna.*

☒ *Ne samo da smo ih čekali nego smo i mi propustili vlak.*

☒ *Haljina ne samo da je lijepa već joj i lijepo pristaje.*

h) u zavisnosloženoj rečenici u kojoj zavisna surečenica dolazi iza glavne:

☒ *Doći ću na sastanak ako stignem.*

☒ *Proći ćeš na ispitu jer stvarno znaš sve.*

☒ *Neka nam se pridruži tko god želi kako bismo što prije bili gotovi.*

☒ *Primit ćemo ga u bolnicu čim nađemo slobodno mjesto.*

i) ispred riječi *odnosno* kad ima rastavnu ulogu, tj. kad je istoznačna vezniku *ili*: *Na tome mjestu možete skrenuti lijevo odnosno desno.*

Napomena

Zarez se piše kad riječ *odnosno* uvodi dodatno objašnjenje i istoznačna je s izrazom *to jest*: *Poziv mu je uručen nakon 22. svibnja, odnosno nakon isteka roka.*

j) pri okomitome nabranjanju:

Simptomi su gripe:

povišena tjelesna temperatura

bol u mišićima

glavobolja

opći umor.

k) iza pozdravnih riječi iza kojih slijedi potpis u novome retku:

Srdačan pozdrav

Petar Horvat

Napomena

Kad se pozdravne riječi i potpis nalaze u istome retku, iza pozdrava piše se zarez:

Srdačan pozdrav, Petar Horvat.

l) ispred *itd.*, *i sl.*, *i tako dalje*, *i slično*: *Na izlet smo ponijeli vodu, sendviče, grickalice, rekete za badminton itd.*

Razlikovna uloga zarez

Zarez može promijeniti značenje rečenice:

☒ *Ne, želim to vidjeti.* (Ne želim otići, želim to vidjeti.)

Ne želim to vidjeti. (Nemam želju to vidjeti.)

☒ *To što si rekla njemu, nije jasno.* (Njemu si to rekla, ali to uopće nije jasno.)

To što si rekla, njemu nije jasno. (Ti si to rekla, ali njemu to nije jasno.)

☒ *Dok razgovaram s Petrom, stiže društvo.* (Društvo stiže za vrijeme mogega razgovora s Petrom.)

Dok razgovaram, s Petrom stiže društvo. (Petar i društvo stižu za vrijeme mogega razgovora.)

☒ *To je naše prvo, neugodno iskustvo s njima.* (To je naše prvo iskustvo s njima, koje je ujedno i neugodno.)

To je naše prvo neugodno iskustvo s njima. (Dosad smo imali više iskustava s njima, a ovo nam je prvo neugodno.)

☒ *Zahvaljujući svojoj upornosti postigao je cilj.* (Zbog svoje upornosti postigao je cilj.)

Zahvaljujući na nagradi, sjetio se svega što je prošao. (Dok je zahvaljivao na nagradi, sjetio se svega što je prošao.)

☒ *Meni se, zaista, žuri na predavanje.* (Uvjeravam vas da sam u žurbi.)

Meni se zaista žuri na predavanje. (Moram jako požuriti, u velikoj sam žurbi.)

☒ *Njezin sin već, sigurno, hoda.* (Pretpostavljam s velikom sigurnošću da je njezin sin prohodao.)

Njezin sin već sigurno hoda. (Njezin sin već je svladao hodanje i hoda na siguran način.)

☒ *Jabuke, koje su bile zelene, nismo brali.* (Sve su jabuke bile zelene i sve su ostale neubrane.)

Jabuke koje su bile zelene nismo brali. (Brali smo jabuke, a one koje su bile zelene ostale su neubrane.)

☒ *Umorna Ana može reći nešto što će joj zamjeriti.* (Ana može reći nešto što će joj zamjeriti i pritom je umorna.)

Umorna, Ana može reći nešto što će joj zamjeriti. (Kad je umorna, Ana može reći nešto što će joj zamjeriti.)

Točka sa zarezom

Točka sa zarezom piše se:

a) kao znak jačega odvajanja od onoga koje označuje zarez, a slabijega od onoga koje označuje točka: *Kad ga vidim, radujem se; ne dođe li, tugujem; teško je reći što će koji dan donijeti.*

b) pri nabranjanju ako je u cjelinama koje se nabrajaju već upotrijebljen zarez:

☒ *Veznici nezavisnosloženih rečenica dijele se na:*

sastavne – i, pa, te, ni, niti; suprotne – a, ali, no, nego, već; rastavne ili...

☒ 3,75; 99,71; 178,23.

Dvotočka

Dvotočka se piše:

a) ispred nabiranja:

☒ *Cijeli je naš život računanje: računanje na prijatelje, brojenje dana, godina i novca.*

☒ *Za obnavljanje ormarića trebat će vam:*

brusni papir

kistovi

ljepljiva traka

temeljna boja.

☒ *Ključne riječi: turistička kretanja, sustav pokretne telefonije, istraživanja u turizmu.*

☒ *U jednačenju po zvučnosti ne sudjeluju zvonačnici: m, n, nj, l, lj, j, v, r.*

Napomena

Dvotočka može promijeniti značenje rečenice. U rečenici *U završnici natjecanja sudjeluju zemlje Beneluxa: Belgija, Nizozemska i Luksemburg.* iza dvotočke navode se svi članovi skupine, a u rečenici *U završnici natjecanja sudjeluju zemlje Beneluxa Belgija i Luksemburg.* navode se samo neki članovi skupine.

b) ispred navođenja:

☒ *Pričekao je, a onda je rekao: „Htio sam vas nešto drugo pitati.“*

☒ *Ljudi često kažu: Tko pod drugim jamu kopa, sam u nju pada.*

c) ispred objašnjenja:

☒ *Dubrovnik 15. stoljeća bio je veliko gradilište: gradili su novi Knežev dvor i zidine, proširen je arsenal, izgrađen vodovod, podignut novi Orlando, zvonik sa satom, nove crkve, ljetnikovci i samostani u okolici.*

☒ *Način primjene: jednu tabletu otopiti u ustima.*

d) između brojeva kad se označuje omjer, a čita se prema:

☒ *Topografska karta 1 : 25 000*

☒ *Rezultat je bio 1 : 2.*

☒ *Broj 135 podijeli u omjeru 7 : 8.*

e) između sati i minuta u vremenskome zapisu: *Večera se poslužuje u 19:30.*

Napomena

Između sati i minuta u vremenskome zapisu može se pisati i točka: *Večera se poslužuje u 19.30.*

Dvotočka se ne piše:

a) ispred nabiranja istovrsnih dijelova rečenice:

☒ *Nabirati se mogu subjekti, objekti, priložne oznake i atributi.*

☒ *U djetinjstvu sam se najviše bojava mraka, pauka i miševa.*

b) iza naslova pod kojim se što nabira i popisuje, kao što

je SADRŽAJ, KAZALO, POPIS, PREGLED i sl.:

SADRŽAJ

Predgovor 3. izdanju

Uvod

Indoeuropski jezici

Staroslavenski jezik.

Trotočka

Trotočka se piše:

a) pri izostavljanju dijela rečenice ili teksta

☒ *Novi zakon o državljanstvu... omogućuje strancima da zatraže putovnicu. (Izostavljen je dio: koji je na snagu stupio početkom ove godine.)*

☒ *Od njega se očekivalo da napravi čudo, a... čarobni štapić nema ni izbornik. (Izostavljen je dio: kako smo vidjeli u polufinalnoj utakmici protiv Zadra.)*

Napomena

Pri izostavljanju dijela teksta trotočka se može pisati i u zagradama:

☒ *Poznati teolog (...) predlaže da će pripremiti ciklus predavanja.*

☒ *Gledatelji slabije posjećuju stadione kad je na televizijskome programu prijenos utakmica. (...) Međutim, ovaj će projekt to promijeniti.*

b) pri nedovršenome nabiranja:

☒ *Ostao joj je niz brojeva: 1, 3, 7, 9, 13...*

☒ *Skupljao je modele zrakoplova (putničkih, vojnih...) i automobila (limuzina, trkaćih...).*

c) u dijalogu za označavanje prekida čijega govora:

MARKO: *Nije loše to ponoviti. Dakle, ja sam...*

ANA: *Pametna i lijepa.*

MARKO: *A ti si...*

ANA: *Zločesta.*

d) u isprekidanome govoru ili dužoj stanci u govoru:

☒ *Dobro, idem. Ali ću se vratiti... Najbolje da malo...*

Ma, znate već... Marija!

☒ *Popio bih... kavu. Ne... zapravo bih... čaj.*

Zagrade

Zagrade mogu biti: oble (), šiljaste < >, kose / /, uglate [] i vitičaste { }.

U zagrade se stavlja:

a) dio rečenice ili teksta koji služi za dopunjavanje i objašnjavanje:

☒ *Srednjodalmatinski otoci obuhvaćaju skupinu velikih (Brač, Hvar, Vis, Šolta) i manjih otoka.*

☒ *Rijetka je pojava da se požar širi niz padinu (tada je požar potpomognut jakim vjetrom koji puše niz padinu).*

b) tekst didaskalija u dramskome tekstu:

☒ NIKOLA (*pruža Katarini maramicu*): Izvoli.

☒ SANJA: Samo ti sanjaj, prijatelju, i pripremi novac. Dobro će mi doći... (*Odlaze razgovarajući.*)

c) uputa na bibliografski podatak ili drugi izvor na koji se upućuje: *Feuer (1992: 157) ističe da se teorija žanra bolje može primijeniti na film.*

d) dio riječi:

- ☒ *s(a)*
- ☒ *nekad(a)*
- ☒ *bijelog(a)*
- ☒ *velikom(u/e)*
- ☒ *(pre)letjeti*
- ☒ *(pr)opis*
- ☒ *(ne)primjeren*

e) usključnik ili upitnik kad izražavaju isticanje, čuđenje, upozorenje ili sumnju:

- ☒ *Ukrali su mu novčanik (!) u kinu.*
- ☒ *To je Rembrandt (?) na zidu.*

f) brojčane ili slovne oznake pri nabranjanju: *Većini je ljudi važno: (1) moći platiti režije, stanarinu, kredit; (2) održati dom toplim; (3) platiti neočekivane izdatke.*

Napomena

Uz brojčane ili slovne oznake pri nabranjanju može se pisati i samo desna zagrada: (1), (2), (3)... ili: a), b), c)... ili: A), B), C).

Tipovi zagrada

Kad se zagrade nalaze unutar drugih zagrada, mogu se upotrijebiti još jednom oble zagrade ili se unutar zagrada može upotrijebiti drugi tip zagrada: *U sadnji biljnih vrsta osim prirodnih trava najbolji rast pokazale su lucerna (Medicago sativa L.), zubača (Cynodon dactylon (L.) Pers.) i djetelinska travna smjesa s visokim udjelom nacrvene vlasulje (Festuca rubra L.).*

Napomena

Koji će tip zagrada biti upotrijebljen, ovisi i o tome kako je uobičajeno u pojedinoj struci:

☒ *Uglatim se zgradama označuju glasovi (primjerice [b] i [p]), a kosima fonemi (primjerice /b/ i /p/).*

☒ $2\{3 - 4 - [2x + (-2 + 5)]\} = 20.$

Uglatim se zgradama među ostalim označuje:

a) tekst u navodu uklopljenome u rečenicu koji se dodaje kao objašnjenje: *Učenik tvrdi da ga je „on [prof. Kovačić] zakinuo za bodove.“*

b) tekst koji je suvišan u navodu uklopljenome u rečenicu: *Autori smatraju da je „zajedničko [je] svim tim prijedlozima da uz genitiv označuju odnos među predmetima.“*

Desna zagrada

Uz brojčane ili slovne oznake u nabranjanju može se pisati i samo desna zagrada: 1), 2), 3)... ili: a), b), c)... ili: A), B), C):

☒ *Većini je ljudi važno: 1) moći platiti režije, stanarinu, kredit; 2) održati dom toplim; 3) platiti neočekivane izdatke.*

☒ *Većini je ljudi važno: a) moći platiti režije, stanarinu, kredit; b) održati dom toplim; c) platiti neočekivane izdatke.*

Napomena

Brojčane ili slovne oznake u nabranjanju mogu se pisati i u zgradama: (1), (2), (3)... ili: (a), (b), (c)... ili: (A), (B), (C).

Spojnicica

Spojnicica (-) je pravopisni znak koji se slijeva i zdesna piše bez bjelina.

Sa spojnicom se pišu:

a) dvije sastavnice od kojih se prva ne sklanja, koje označuju jedan pojam, a svaka ima svoj naglasak: *aperitiv-bar, beta-inačica, džin-tonik, suknja-hlače, istok-sjeveroistok, zemlja-zrak, gumi-gumi, ping-pong*

b) dvije sastavnice od kojih je prva oznaka, simbol, kratica, broj:

- ☒ *e-pošta, i-sklonidba, x-faktor, H-dur, a-mol, T-profil*
- ☒ *pH-vrijednost, Rh-faktor*
- ☒ *18-karatni, 22-inčni, 8-bitni, 25-godišnjica, 2,8-postotni, 18-godišnjak*
- ☒ *n-torka, n-ti, x-ti*

c) barem dvije sastavnice od kojih se samo zadnja sklanja, koje označuju barem dva pojma, a svaka ima svoj naglasak: *fizičko-kemijski, političko-ekonomski, splitsko-dalmatinski, gradišćansko-hrvatsko-hrvatski, englesko-njemačko-hrvatski, Čičin-Šainov, zrinsko-frankopanski, Cipra-Guberina-Krštićev, Flory-Huggins-Stavermanov*

d) riječi nastale povezivanjem dviju oprečnih sastavnica: *kakav-takav, hoćeš-nećeš, povuci-potegni, amo-tamo, manje-više, lijevo-desno*

e) brojevnice riječi ili imenice i brojevnice riječi kojima se izražava približna vrijednost: *dva-tri, tisuću-dvije, četvero-petero, dvoje-troje; čašica-dvije, sat-dva, dan-dva*

f) barem dvije nesamostalne sastavnice: *cakum-pakum, ho-ho-ho, ho-ruk, šuć-muć, tip-top*

g) usklici koji se ponavljaju ili spajaju: *av-av, kuc-kuc, šljap-šljap, z-z-z; bim-bam-bom, klik-klak, tik-tak*

h) padežni oblici i tvorenice u kojima je prva sastavnica

broj ili pokrata: *EU-a, EU-u, EU-om; IHJJ-a, IHJJ-u; NATO-a, NATO-u, NATO-om; INA-e, INA-in; 80-ih, 100-tinjak, 30-ak, ZET-ovac, FER-ovka, FSB-ovac; HDZ-ov, HNK-ov, SDP-ov, UN-ov*

i) riječ koje se dio prenosi u novi redak: *Programi za obradbu i grafičko oblikovanje teksta najčešće imaju mogućnost automatskoga prenošenja riječi na hrvatskome jeziku.*

Napomena

Pri prenošenju riječi u novi redak treba voditi računa o granicama sloga. Riječi se rastavljaju na slogove prema sljedećim pravilima:

1. Jednosložne se riječi ne rastavljaju: *le-t, b-an, ra-st, cvi-jet, ri-ječ, pr-st.*
 2. Dvosložne i višesložne riječi rastavljaju se: *ka-pa, bit-ka, pre-po-ro-di-ti, naj-is-crp-ni-ji, na-prst-ak, pro-slije-di-ti.* Nije pravilno rastavljati riječi tako da s jedne strane ostane jedno slovo koje ne čini slog ili slog sa suglasničkim skupom kojim u hrvatskome jeziku ne može početi riječ: *i-spit, št-etočina, pora-st, inde-ks.*
 3. Dvoslovi *dž, lj i nj* ne rastavljaju se: *ud-žbenik, zal-jubiti, poman-jkanje.*
 4. Pri rastavljanju riječi treba poštovati tvorbene granice, pa nije pravilno rastavljati: *izvanj-ezični, naju-porniji, natk-riven, ge-ografija.*
 5. Dvoglasnik *ie* nikad se ne rastavlja: *cvi-jet, ri-ječ, isci-jediti, snj-egović.*
- Pri prenošenju riječi koje se pišu sa spojnicom u novi redak spojnica se zapisuje i na početku novoga retka: *hrvatsko-ingleski rječnik.*

j) imena i prezimena koja su službeno zapisana sa spojnicom: *Ana-Marija, Jean-Paul, Ivana Brlić-Mažuranić*

Napomena

Pravopis ne propisuje kanonski oblik zapisa osobnoga imena. Pisanje *Ana-Marija, Anamarija* ili *Ana Marija, Horvat-Petrić* ili *Horvat Petrić* ovisi o obliku koji se upotrebljava u službeno komunikaciji.

Zaštićena imena tržišnih marka pišu se onako kako su registrirana (npr. *T-Com, Coca-Cola, PAN-PEK, Ki-Ki bomboni*).

k) strane riječi, imena i pokrate koje se i izvorno pišu sa spojnicom: *rendez-vous, Aix-en-Provence, Baden-Baden, Wi-Fi, hi-fi, UTF-8, ITU-T E.122.*

Znakom - označuje se:

a) rastavljanje riječi na slova ili slogove:

☐ *p-r-i-m-j-e-r*

☐ *na-če-lo, raz-rije-di-ti, udž-be-nik*

b) nesamostalnost obličnih ili tvorbenih sastavnica i mjesto njihova spajanja s ostatkom riječi:

☐ *-e, -i, -om; -am, -aš, -a; -ah, -aše, -asmo*

☐ *pre-, pred-, ispod-, na-, video-, eko-, nano-, naj-, ne-, i-*

☐ *-telj, -ač, -ica, -ka, -ski, -ni, -ovski, -ice*

☐ *kuć-, krav-, srednj-, škol-*

☐ *-o-*.

Crtica

Crtica (–) je pravopisni znak koji se slijeva i zdesna piše s bjelinama.

Crtica se piše:

a) između dviju sastavnica od kojih je barem jedna višerječna:

☐ pri izricanju neodređenosti, stupnjevanja ili približne vrijednosti: *pola sata – sat, sat – sat i pol, godina i pol – dvije, trideset pet – četrdeset*

☐ pri povezivanju dviju glagolskih sastavnica: *hoteći – ne hoteći, htijući – ne htijući, htio – ne htio, htjela – ne htjela, drž – ne daj, idi mi – dođi mi, mogao – ne mogao, možeš – ne možeš, išao – ne išao, znao – ne znao, volio – ne volio, našao – ne našao*

b) u eliptičnim rečenicama s dvjema sastavnicama: *oteto – proketo, rečeno – učinjeno, strpljen – spašen, mladost – ludost*

c) pri izražavanju odnosa sučeljavanja: *utakmica Hajduk – Dinamo*

d) pri izražavanju raspona ili u značenju 'od – do': *2010. – 2012., autocesta Split – Zagreb, let New York – London, ponedjeljak – petak, 30 – 45 minuta, A – Ž*

e) pri navođenju upravnoga govora:

– *Jesi li jučer vidio Marka?*

– *Ne.*

– *A kad si ga posljednji put vidio?*

f) pri okomitome nabranjanju:

Međunarodne norme ISO 216 i 269 standardiziraju veličine papira:

– *serije A*

– *serije B*

– *serije C.*

Napomena

Pri okomitome nabranjanju, kad se u posebnim redcima ne navode cijele rečenice, prva riječ u retku piše se malim početnim slovom, a na kraju retka ne piše se nijedan pravopisni znak. Na kraju nabranjanja piše se točka.

Kupiti:

– *kruh*

– *mljeko*

– *novine.*

Kosa crta

Kosa crta (/) pravopisni je znak koji se može pisati s bjelinama s objiju strana ili bez njih.

Kosa crta bez bjelina piše se između dviju riječi ili dvaju brojeva:

a) pri označivanju da se ovisno o kontekstu ostvaruje jedna od mogućnosti (*ili*): *s/sa, i/ili, liječnik/liječnica*

b) pri označivanju uključenosti objiju sastavnica (*i*): *ljetni*

dvobroj srpanj/kolovoz, katalog jesen/zima, akademska godina 2012./2013.

c) pri označivanju prijelaza jednoga razdoblja u drugo (iz ... u): *prijelaz 19./20. stoljeće*

d) pri označivanju izdvajanja dijela iz cjeline (od): *loto 6/45, stranica 14/150, riješenost testa 43/50.*

e) u zapisu nadnevak, klasa, urudžbenih brojeva, adresa, telefonskih brojeva, godišta i brojeva časopisa itd.: *12/12/2012., klasa: 110-01/09-01/01, urbroj: 71-05-03/1-08-2, NN 82/12 – Zakon o kriterijima za sudjelovanje u tripartitnim tijelima i reprezentativnosti za kolektivno pregovaranje, Zagrebačka 14/2, Novoselski odvojak 2a/III, 060/622 226, Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje knj. 37/2 (2011.).*

Napomena

Umjesto *n/r* bolje je pisati *n. r.*

Umjesto *Biograd n/m* bolje je pisati *Biograd na Moru.*

Kosa crta s bjelinama piše se:

a) između dviju sastavnica, od kojih je barem jedna višerječna: *docent / znanstveni suradnik, liječnik specijalist / liječnica specijalistica, Vijeće Europske unije / Vijeće ministara, Sporazum o osnivanju srednjoeuropske zone slobodne trgovine / Central Europe Free Trade Agreement*

b) pri odjeljivanju stihova kad se ne navode jedan ispod drugoga: *Teče i teče, teče jedan slap; / Što u njem znači moja mala kap?* (D. Cesarić)

Napomena

Dvjeina kosim crtama odjeljuju se kitice: *Teče i teče, teče jedan slap; / Što u njem znači moja mala kap? // Gle, jedna duga u vodi se stvara, / I sja i dršće u hiljadu šara.* (D. Cesarić)

Navodnici

Navodnici su pravopisni znakovi koji se pojavljuju u paru. Imaju tri oblika: „...“, »...« i "...". Iza prvoga i ispred drugoga navodnika ne piše se bjelina.

Navodnicima se označuje:

- a) navod ili upravni govor:
 ☒ *U Općoj deklaraciji o ljudskim pravima zapisano je: „Sva ljudska bića rađaju se slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima.“*
 ☒ *„Pomozi baki“, rekoše Domaći Striboru.*

b) ironija: *„Briljirala“ je na testu.*

c) isticanje naslova ili imena: *„Krugovi“ su zanimljiv film.; Dječji vrtić „Potočnica“.*

Pravopisni znakovi u upravnome govoru

Pravopisni znakovi u upravnome govoru u kojemu je navod uveden navodnicima ili crticama upotrebljavaju se u skladu s ovim primjerima:

„Dobro sam“, rekao je Marko.

„Jesi li dobro?“ upitao je Marko.

„Dobro sam!“ uskliknuo je Marko.

„Dobro sam“, rekao je Marko, „jer sve ide po planu.“

„Jesam li“, rekao je Marko, „dobro čuo?“

„Sada mi je“, povikao je Marko, „zaista svega dosta!“

„Dobro sam, majko“, rekao je Marko.

„Dobro sam, majko“, rekao je Marko, „iako to nitko ne vidi.“

„Dobro sam“, rekao je Marko, „ali to joj ništa ne znači.“

Marko je rekao: „Dobro sam.“

Marko je upitao: „Jesi li dobro?“

Marko je uskliknuo: „Dobro sam!“

Marko je uskliknuo: „Dobro sam!“ i nastavio: „Žao mi je.“

Marko je rekao: „Dobro sam“, i nastavio: „Žao mi je.“

Marko je upitao: „Jesi li dobro?“ i nastavio: „Žao mi je.“

– Dobro sam. – rekao je Marko.

– Jesi li dobro? – upitao je Marko.

– Dobro sam! – uskliknuo je Marko.

– Dobro sam – rekao je Marko – jer sve ide po planu.

– Jesam li – rekao je Marko – dobro čuo?

– Sada mi je – povikao je Marko – zaista svega dosta!

– Dobro sam, majko. – rekao je Marko.

– Dobro sam, majko, – rekao je Marko – iako to nitko ne vidi.

– Dobro sam, – rekao je Marko – ali to joj ništa ne znači.

Marko je rekao: – Dobro sam.

Marko je upitao: – Jesi li dobro?

Marko je uskliknuo: – Dobro sam!

Marko je uskliknuo: – Dobro sam! – i nastavio: – Žao mi je.

Marko je rekao: – Dobro sam. – i nastavio: – Žao mi je.

Marko je upitao: – Jesi li dobro? – i nastavio: – Žao mi je.

Polunavodnici

Polunavodnici su pravopisni znakovi koji se pojavljuju u paru. Imaju dva oblika: '...' i '...'. Iza prvoga i ispred drugoga polunavodnika ne piše se bjelina.

Polunavodnicima se označuje:

- a) značenje riječi: *Prijedlog kraj znači 'u neposrednoj blizini'.*

b) naslov, ime ili navod u navodu: *U Ustavu RH u članku 11. navodi se: „Himna je Republike Hrvatske ‘Lijepa naša domovino’.“*

Izostavnik

Izostavnik je pravopisni znak kojim se označuje da je što izostavljeno u brzome ili neformalnome govoru. Ima dva oblika: ' i ´.

Može se izostaviti:

a) slovo: *Drž'te ga!, Je l' došao? Nije pouzdan, al' je koristan.*

b) slog ili više njih: *'Đenja!*

c) riječ: *'Jutro!, 'Večer!*

d) dvije brojke: *pop-album '80., generacija Vatrenih '98.*

Zvezdica

Zvezdica (*) je pravopisni znak koji može stajati slijeva i zdesna od riječi ili teksta.

Kad stoji slijeva, označuje:

a) rekonstruirani i pretpostavljeni oblik riječi: **legēti > ležati, *sъньce > sunce*

b) nestandardnojezičnu riječ i rečenicu: **spasioc, *donešen, *željeo bih doć.*

Kad stoji zdesna, označuje bilješku u tekstu:

*Autorstvo se pripisuje proroku Jeremiji.**

* *Vidi Bačić 2008: 45.*

Napomena

Češće se za obilježavanje bilježaka u tekstu upotrebljava broj u nadсловku.

Ako se bilješka odnosi na cijelu rečenicu, oznaka bilješke (zvezdica ili broj) piše se iza pravopisnoga znaka (točke, upitnika ili uskličnika) kojim je označen kraj rečenice: *Autorstvo se pripisuje proroku Jeremiji.¹*

¹ *Vidi Bačić 2008: 45.*

Ako se bilješka odnosi na pojedinu riječ ili dio rečenice, oznaka bilješke piše se iza te riječi ili dijela rečenice: *Autorstvo se pripisuje proroku¹.*

¹ Misli se na proroka Jeremiju.

Znak za članak

Znak za članak ili paragraf (§) obilježuje tekst odlomka radi lakšega navođenja i pronalaženja sadržaja. Znak za članak bjelinom se odvaja od broja.

§ 12 U Republici Hrvatskoj u službenoj je uporabi hrvatski jezik i latinično pismo.

Znakovi za upućivanje

Znakovi za upućivanje su: <, > i →. Rabe se s bjelinama s obiju strana, a označuju:

a) podrijetlo: njem. *Pfutze > ofucati se*

b) izvođenje: *list + je > listje > lisće > lišće; lišće < lisće < listje < list + je*

c) normativno prihvatljiviju jedinicu: *7.5 > 7,5, 80-tak → 80-ak, čitaoc → čitatelj.*

Tipovi slova

Posebni tipovi slova služe za isticanje pojedinih dijelova teksta. Posebni su tipovi slova:

a) razmaknuta slova: Imenica *s r c e* srednjega je roda.

Napomena

Iza posljednjega slova riječi zapisane razmaknutim slovima pišu se dvije bjeline.

b) velika slova: Imenica *SRCE* srednjega je roda.

c) podebljana slova: Imenica *srce* srednjega je roda.

d) kosa slova: Imenica *srce* srednjega je roda.

Kosim slovima pišu se riječi iz stranih jezika te nazivi biljaka i životinja na latinskome jeziku:

☑ Kada se kanadski arhivisti pridržavaju načela *total archives*, oni zapravo provode praksu koja počiva na posebnim odredbama.

☑ Gljiva *Gibberella circinata* uzročnik je bolesti smolastoga raka bora (*Pinus* spp.).

Kosa se slova često upotrebljavaju umjesto navodnika osim u navodu:

☑ Dječji vrtić *Potočnica*

☑ *Krugovi* su zanimljiv film.

☑ Pročitala sam *Seljačku bunu* i *Balade Petrice Kerempuha*.

Napomena

Kad je tekst pisan posebnim tipom slova, za isticanje se upotrebljava drukčiji tip slova, npr. ono što bi se inače pisalo kosim slovima, piše se uspravnim slovima: *Imenica srce srednjega je roda.*

Uporaba posebnih tipova slova određena je i pravilima pojedinih struka, npr. u fizici i matematici kosim se slovima pišu znakovi veličina, za razliku od znakova mjernih jedinica koji se pišu uspravnim slovima.

☑ *m* (masa) – m (metar)

☑ *g* (gravitacijsko ubrzanje) – g (gram)

☑ *V* (obujam) – V (volt).